

Cristian-Dragoș CĂLDĂRARU*

ORAȘUL GALAȚI
ÎN DOCUMENTELE DIN MANUALUL ADMINISTRATIV AL MOLDOVEI
1834-1852

Rezumat: Din bogatul tezaur documentar privind dezvoltarea și modernizarea orașului Galați, au fost selectate 47 de documente publicate între 1855-1856, în Manualul Administrativ al Moldovei, cu referire la perioada punerii în aplicare a Regulamentului Organic, act normativ considerat drept prima Constituție modernă a Moldovei.

Dezvoltarea orașului Galați în prima jumătate a secolului al XIX-lea s-a datorat, în special, domnitorului Mihail Sturdza, care a înțeles rolul pe care putea să-l dobândească singurul port al Moldovei, în cadrul politicii economice a marilor puteri din Europa apuseană, precum și a Imperiului țarist, după Tratatul de la Adrianopol (1829).

Cuvinte cheie: *regulament organic, porto-franc, pârcălăbie, eforie, carantină, port, Adrianopol.*

THE TOWN OF GALATI IN THE DOCUMENTS OF THE ADMINISTRATIVE
HANDBOOK OF MOLDAVIA
1834-1852

Abstract: The article contains 47 documents, selected from the rich documentary fund dealing with the development and the modernization of the town of Galați. They were published between 1855 and 1856, in the *Administrative Handbook of Moldavia*, and deal with the application of the "Organic Rules", the normative act considered as the first modern Constitution of Moldavia.

The development of the town of Galați during the first half of the XIX-th century was due especially to the ruler Mihail Sturdza, who realized the role that the only port of Moldavia could have played in the economic policy of the great powers from the Western Europe and of the Tsarist Empire, after the Treaty from Adrianopol (1829).

Keywords: *"Organic Rules", porto-franco, prefecture, town hall, quarantine, port, Adrianopol.*

* Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” Galați (cristian_caldararu@yahoo.com).

* * *

În prima jumătate a secolului al XIX-lea, orașul Galați a fost în atenția specială a domnitorilor Mihail Sturdza (1834-1849) și Grigore Alexandru Ghica (1849-1853 și 1854-1856), ajungând a fi principalul debușeu pe Dunărea maritimă, la concurență cu Odesa.

O serie de documentele referitoare la orașul Galați, emise în această perioadă, sunt cuprinse în „*Codul de dispoziții administrative*”, proiect inițiat de domnitorul Grigore Alexandru Ghica, care prin Ofisul Domnesc nr.70, din 6 decembrie 1850, dispune înființarea unei *Comisii* pentru alcătuirea acestei lucrări. Comisia formată din G. Șuțu, P. Florescu postelnic și Dimitrie Hasnaș agă, primește aprobarea de a denumi acest Cod, „*Manualul Administrativ*”¹.

Lucrarea a apărut în două volume (vol. I,1855 și vol. II,1856), fiind tipărită la Iași, în Tipografia *Buciumul Român*, proprietatea lui Teodor Codrescu și Dimitrie Gusti.

Pentru alcătuirea *Manualului Administrativ*, membrii Comisiei au cercetat „*arhivele Osebitelor Departamente și Instanții*”, derulându-și activitatea în perioada 8 ianuarie 1852-16 iunie 1853. În data de 17 iunie 1853, Grigore Alexandru Ghica aprobă prin Rezoluție Domnească, tipărirea *Manualului Administrativ*, într-un prin tiraj de 1.500 de exemplare, purtând pecetea Domnească și „*protocolite de Luminarea sa Beizade Iorgu Șuțu*”; acestea urmau a fi trimise tuturor administrațiilor din ținuturile Moldovei, ca un „*Manual care este o dezvoltare a prințipiilor reglementare și a legilor votate după vreme*”. Pecetea Domnească a fost pusă doar pe primul volum.

Volumul I conține documente numerotate de la 1-465, iar în al doilea volum numerotarea continuă de la 466-994. Parte din cele 994 de documente sunt completate de alte acte normative apărute ulterior și consemnate de Comisie prin paranteze pătrate cu steluță.

Din cuprinsul acestui *Manual Administrativ* am selectat o parte (47) din documentele referitoare la orașul Galați, emise într-un răstimp de aproape 20 de ani 1834-1852, în ordinea cronologică a emiterii lor. Fiecare document are numărul curent, și pagina din volumul respectiv.

La câteva luni după ocuparea tronului Moldovei, aprilie 1834, Mihail Sturdza a dat curs cererii locuitorilor din Galați, privind îmbunătățirea negoțului, semnând Hrisovul Domnesc din 23 august 1834, prin care se statornicea pentru Galați, regimul de oraș Porto-franco, „*datorită priincioasei poziții a locului*”. Timp de 15 ani Mihail Sturdza s-a interesat personal de bunul mers al dezvoltării și înfrumusețării orașului Galați, considerând că acest singur port al Moldovei poate deveni „*o perlă a Dunării*” maritime.

¹ În cursul anului 2015, Editura Muzeului de Istorie Galați va publica ediția adnotată a *Manualului administrativ al Moldovei*, cu prilejul împlinirii a 160 de ani de la apariția primului volum (1855).

Aflăm astfel din documentele prezentate, printre altele, despre aprobarea dată de Sultan pentru folosirea steagului sau „bandiera cu marca națională” a Moldovei, de către vasele comerciale de pe Dunăre și Marea Neagră, începând cu anul 1834.

De asemenea constatăm grija deosebită purtată de Cârmuirea de la Iași, dar și de Obștea Eforiei Galați, pentru înfrumusețarea orașului prin sistematizarea edilitară, stabilirea clară a locurilor pentru deschiderea unor Piețe comerciale, a ridicării de școli publice, pentru ridicarea unei Catedrale ortodoxe, de stabilirea locului de Carantină, a organizării Miliției, Jandarmeriei, Vămii, Închisorii și Căpităniei portului Galați, a stabilirii cuantumului mărfurilor scutite sau nescutite de vamă.

La solicitarea comunității evreilor din Galați, Mihail Sturdza emitea Hrisovul Domnesc din 25 februarie 1846, prin care permitea negustorilor evrei din Galați să ia „*prosfora de un leu la mia de lei, după valora tuturor mărfurilor ce se vor importa și se vor exporta din acest Prințipat*”, pentru ridicarea unui Spital „*pentru căutarea și lecuirea bolnavilor săraci, atât a celor de loc, cât și a celor streini*”.

Aflăm de asemenea că a fost votată o lege, întărită prin Ofisul Domnesc din 29 aprilie 1852, prin care se stabilea înființarea unei linii de comunicații între Galați și Târgu Ocna, „*alcătuită de railuri (șine) și slujită de vagonuri trase de cai...cale ce se poate prelungi printr- o linie întrunitoare până la Roman*”.

Tot în anul 1852, domnul Grigore Alexandru Ghica verifica legalitatea „*cursului monedelor*”, constatând că „*într-o țară de așa mică întindere ca Moldova...sunt trei osebite cursuri nominale*”, care aduc „*vătămare locuitorilor birnici, care neputând urmări în alcătuirea lor, suirile pripite a monedei, și obicinuiți a nu contracta decât în lei, nu primeau monede respunzătoare deopotrivă la valora tocmelei*”.

Iată de ce considerăm oportună prezentarea acestor documente, în întregul lor, în condițiile în care există doar prima ediție, rară, a *Manualului Administrativ al Moldovei* (1855-1856), tipărit cu grafie chirilică de tranziție.

* * *

Nr. 910. (II, pp.579-582)

Carte domnească din 23 Avgust 1834 sub nr. 23, adresată către Pârcălăbia de Galați, cuprinzătoare de îmbunătățirile proiectate a se face la acest port după cerirea Obștei locuitorilor de acolo.

În vremea pitrecirii noastre la Galați, precum și la 22 a luni Iulie, locuitorii aceluia oraș, cu însuflețire de cugetări laudate, au intrat către Noi cu jalbă, cerând oareșcare îmbunătățiri privitoare către înflorirea negoțului, cerșută de priincioasa poziție a locului. Noi am prețuit dreptatea acelor ceriri, care învrednicesc din partea noastră toată îmbărbătarea și sprijinirea; și dar cercetând în Sfatul Nostru propozițiile făcute, Noi facem cunoscut Pârcălăbiei măsurile ce s-au socotit a se primi pentru statornicirea aceluia oraș de Porto-franco, precum aice gios se arată.

1. Că înființarea orașului Galați de Porto-franco, este după pilda și altor orașe din Evropa, ce se folosesc de un asemenea privileghiu. Noi, o socotim și cuviincioasă și folositoare pentru a se da negoțului întinderea cerșută și pentru a se îndemna case neguțitorești, ca să alerge împreună către creștirea negoțului în Moldova. Dar pentru a se aduce în împlinire o măsură atât de interesantă și a se așeza pe temelii statornice, este trebuință ca mai întâiu să se facă șanțuri împregiurul lui, precum și patru bariere, și încăperile trebuitoare pentru așezarea cantonilor vămei și a slujitorilor păzitori. Și după aceste pregătiri să se declareză orașul de Porto-franco.

2. Pentru facerea barierelor s-au pus însărcinare asupra Depart(amentului) din Lăuntru ca de la anul viitor să o puie în lucrare cu următoarele închipuiri, adică: șanțul să se lucreze cu țigani Domnești din zilele datornice după Așezământ, iar orașenii, pentru a cărora folos se dă această înlesnire, să plătească un preț măsurat de stânjinul săpat, care bani se vor întrebuița pentru înființarea barierelor și a cantonilor, pe cât va ajunge suma.

3. Neguțitorii orașului în această curgere de vreme, vor ave îngrijere ca să aducă de la Odesa cărți tipărite pentru legiurile Porto-franco, și închipuind un proiect, să-l înfășoșeze Ocârmuirei, ca potrivindu-l cu rânduielile și legiurile de aice, să alcătuiască lege de povățuire întru întemeierea acestui Așezământ.

4. Fiindcă zidirile ce se află astăzi în orașul Galați, nu se află în cerșuta linie și cu toate îndemânările trebuincioase, potrivit cu scopul obșteștii dorințe, Noi găsim de cuviință să hărăzim înființarea din nou de case neguțitorești, și să dăm orișicui va voi a se folosi de negoțul acestui oraș, ca să zidească binale pe acel loc cu aceasta. Ca acele zidiri să se facă statornice, și nu de lemn, și pe linie, lăsându-se ulițele largi și celelalte îndemânări.

5. Inginerul Statului s-au însărcinat ca să alcătuiască un plan și reguli de povățuire, potrivit cu dorința orașenilor pentru zidirile ce se vor face pe acel loc și ca să rădăce tot într-o vreme și planul orașului vechi, cu povățuire de linie ce trebuie a se face și a se păzi întru înființarea zidirilor ce din nou s-ar face într-însul, și întru îndreptarea ulițelor pe la locurile unde va cere trebuința.

6. Pentru privigherea lucrărilor după planuri, să se așeze un inginer, sau arhitector, cu leafă de la Eforie, carele împreună cu dânsa și cu cei mai însemnători neguțitori să aibă această îngrijere, așa precum după croirea planului cerșut, locul pe lângă oraș, firește să strâmtează, încât vitele orașenilor, precum și acelor ce vor veni

din alte părți ale Moldovei, cu cară încărcate de producturi și alte mărfuri, nu pot avea îndemânarea trebuincioasă pentru pășune. Noi, spre a nu se pricinui strâmtorire în aceasta, găsim de cuviință a se face înlesnire, adică a se slobozi locul numit Bădălan, prin giosul târgului Galați, care loc se socotește a fi cu îndestulare pentru pășunea vitelor. Dar fiindcă folosul acelu loc se cuvine Visteriei Statului, și ea urmează a fi despăgubită, Noi am însărcinat pe Departament ca prin Pârcălăbia de Galați să facă un smet de venitul acelu loc, după acăruea înfățișare se va chibzui un preț măsurat spre despăgubirea haznelei.

7. Ocârmuirea, țintind cătră înlesnirea negoțului și cătră siguranța privitoare cătră starea sănătății, la care Poliția de acum a Carantinei este neîndemânătoare, au închipuit planul cuviincios pentru mutarea Carantinei, mai gios de Galați, la un loc potrivit, și a se așeza pe temelii de zid, statornice; și cu toate că aducirea întru împlinire a acestii măsuri folositoare cere o somă de 250 mii lei, și Visteria Statului în vremea de față nu poate a se îndemna întru a slobozi suma cerșută, Noi am socotit a nu lăsa această măsură în părăsire. Și dar am însărcinat pe Visterie ca să sloboadă din prisosul Căpitanului carantinesc, și să se înceapă lucrarea de la primăvara viitoare, care să meargă în sporire după îndemânarea de mijloace.

Apoi cu asemine închipuire și cu soma ce ar jârfti neguțitorii speculanți din Galați, în a căroră folos se mută Carantina, se nădăjduiește a ajunge la țălul obșteștii dorinți, iar Carantina de la Țiglina, după înființarea acei din nou, să se vândă sau în folosul Comitetului, sau pentru suma împrumutată din Casa de rezervă, sau să se facă Cazarmie pentru miliția aflătoare la Galați, pentru ca obștia târgoveților să nu aibă povoare de cvartiră.

8. Se vor face trei prigavoruri prin mijlocirea căroră neguțitorii să-și poată împărtăși interesurile lor, având voe a merge și sărbătorile, cu păzitori de-ai Carantinei care să privigheze de a nu se urma vreun fel de comunicație.

9. Fiincă heiurile aflătoare la Carantina de acum nu sânt îndestul spre înlesnirea exportăției zaherelelor, pentru a nu fi ele supuse stricăciunei la vreme de ploi și umezeli, se socotește ca exportăția lor să se urmeze de prin magazine, în ființa orânduitalui din partea Ocârmuirei.

10. Pentru aducerea surinului în bună orânduială, sau pentru desființarea lui, sau pus în lucrare cele de cuviință prin Comitetul Sănătății, după măsurile cerșute de legiuirile carantinești.

11. Pentru înlesnirea neguțitorilor întru expeduirea mărfurilor lor prin Carantină în Prințipat, și spre a lipsi tot felul de cugetări de catahris din partea cinovnicilor carantinești, neguțitorii vor fi volnici a-și rândui din partea lor, cu leafă de la dâșșii, doi epistați, pe lângă ceilalți amploiați carantinești, care vor privighea și vor înscrie mărfurile neguțitorești ce se vor depune în Carantină, fiind însărcinați de protectorul mărfii.

12. Pentru mărchitânia de la Carantină, se hotărăște că dacă după îndatorirea ce se va pune asupra proprietariului de a așeza un marchitan, carele să aibă cu prisosință și de bună calita toate acele trebuitoare pentru îndestularea pasajerilor din Carantină, atuncea Pârcălăbia este împuțernicită a slobozi voe pasajerilor ca prin comisarii lor să-și facă provizioanile trebuincioase pe vremea șiderii în Carantină, iar mărchitânia de la Zastava Țiglina se va desființa cu totul, și neguțitorii vor avea dreptate de a-și rândui un

comissioner pentru îngrijirea îndestulării aflătorilor prin corăbii; cu aceasta ca acel comisioner să nu fie volnic a presupii.

13. Pentru înlesnirea neguțitorilor greci care au giudecăți la Tribunalul de Comerț, vremelnicește se va rândui amândouă Mădulările de negoț, din tagma neguțitorilor, care vor fi datori de a face perilipsă în limba moldovinească, după jalbile ce vor primi.

14. Producturile și celelalte lucruri de negoț ce din părțile Turciei și ale Valahiei se aduc transit cu cărlace la Galați, pentru ca de acolo, încărcându-se în corăbii, să le trimată în alte locuri, vor fi slobode a se pune în magaziiile Schelii până la sosirea corăbiilor spre încărcarea lor.

Însă spre depărtarea a tot felul de catahrosis din partea Ocârmuirei, se va rândui înadins cinovnic ca să măsoare pânea ce se va descărca prin magazale; carele va fi însărcinat a privighe asemenea și exportăția ei, ca să nu urmeze vreun sfitarismos peste suma ce au intrat.

15. Neguțitorii vor alcătui un proiect pentru regulile tranzitului, și-l vor supune Ocârmuirei spre întărire.

16. Pentru felurile lucrărilor, sau a producturilor de negoț, a căroră exportăție, după împregiurări vremelnicești, va fi oprită spre regularisirea aceloră ce se îndeletnicesc cu spicularea lor, se va face cunoscut opștește cu șese luni mai înainte.

17. Pentru înlesnirea conrespundenției cu deosebitele locuri, în lăuntru și în afară din țară, se va așeza la Galați o expediție regulată prin care să se poată trimite bani și scrisori mai ales la Eși, Ibraila și Reni, având lucrarea ei de două ori pe săptămână, în zilele hotărâte, iar cheltuielile aceștii expediții se vor acoperi din plata scrisorilor și a gropurilor.

18. Pentru ca să se păzească buna orânduială în cumpărarea și vânzarea mărfurilor, se va orândui, după alegerea tagmei neguțitorești, și prin lucrarea Tribunalului de Comerț, mijlocitorii obștești și chilicești, care să fie oameni de credință, și să deie sigure chizășii la Tribunalul de Negoț, supuindu-se sub jurămintă că vor păzi curățenia, credința și secreturile cerșute de acest sistem; și asemenea, se va orândui și un notariu care să treacă într-o condică curată vânzările și cumpărările mijlocitorilor; care condică se va lua de temei și la Tribunaluri, de va cere trebuința, cu altă alcătuire.

19. Mădulările Eforiei orașenești să fie alese de obștea târgului și prin conglăsuirea celor mai mulți și mai cinstiți neguțitori, cu lăcuința și averea în Moldova și case neguțitorești; cu aceasta însă ca fețile alese să fie oameni care să răspundă la dorința Ocârmuirei și legile așezate întru aceasta, și care apoi vor ave însărcinare pentru toate cele ce privesc la înfrumusețarea orașului și chivernisirea materialnicilor lui interesuri, alcătuind și înadins regule.

20. Pentru înfrumusețarea orașului Galați, se va face și acolo pave(le) ca în orașul Eși; și osebit se vor face și alte două drumuri cu șose, unul din dreapta, cătră Râpă și altul spre stânga spre poștă, spre înlesnirea carelor încărcate ce intră și ies.

Și pentru pave(le), obștea va plăti câtimea hotărâtă de un stânjân, după pilda Eșului, întrebuintându-se în aceasta și ajutoriul de la Eforia din Galați, din prisosul iraturilor și a cheltuielilor ei, iar încât pentru șosele, se vor face de Departamentul din Lăuntru cu Ținutul.

21. Pentru plata ace se ia de cătră Valahia la Vădeni, pe cherestele și plutile ce se pogoară pe apa Siretiului, precum și pentru a se face plutitoare riurile Prutul și Siretiul, spre înlesnirea suirei și pogorârei pe ele a trebuincioaselor producturi, după lucrarea ce s-au pornit, se va face punere la cale.

22. Obștia orașului Galați va ave patru deputați ce tagma neguțitoarească îi va alege, care vor fi însărcinați cu îngrijire și stăruire întocmai spre împlinirea operației cuprinsă în aceasta, adresarisindu-se cătră Părcălăbia de Galați pentru înlesnirile de care vor ave trebuință în împlinirea lor.

23. Pe lângă acestea noi de trebuință, găsim a adăogi spre știința orășanilor, că deși lipsa de pâine, la care din pricina săcetei au agiuns bieții locuitori, Noi am luat grabnice măsuri, pentru care am și chemat extraordinara întrunire a Obicinuitei Obștești Adunări. Dar pentru a nu se aduce jignire exportației, unul din mijloacele din care revarsă bogățiile în Țară, Noi sântem în hotărâre ca pe temeiurile statornicite, exportația grâului, în câtimea cerșută de împregiurările timpului, să nu fie nicicum oprite. Drept aceia, Noi nu ne îndoim a crede că prin înlesnirile ce se hărăzesc și prin stăruitoare împreună lucrare a orășanilor, se va aduce întru împlinire scoposul dorințelor noastre, unite cu acele ale lor.

Nr.599 (II, p.106)

Firmanul slobozit de Măritul Sultan, în luna rebiu-el-ahâr, anul 1250(1834), cătră dregătorii Otomanicești de pe țămurile Dunării, pentru cunoașterea bandierei Moldaviei.

Alesule și Cinstitele dintre Aleșii Mei, tu care din Împărăteștile Noastre haruri, ai astăzi sangiacul Nicopolei și carele te afli muhafiz al Vidinului, Husein-Pașa, și tu slăvitule Mârza-Said-Pașa, carele din Împărăteasca Noastră milă te afli rânduit în pre înaltul grad de șef al călărimei biruitoarelor noastre oști, Behler-Bey al Silistrei și muhafiz al Rusciucului și voi cinstiți cadii și basilise și voievozi și aiani ai țămurilor Dunărei,

Sosind Înalta Împărăteasca Mea poruncă, vi se face cunoscut că de vreme ce s-au socotit de cuviimță să se sloboadă prin Înalta Noastră hărăzire la neguțitoareștile vase ale Moldovei ce se poartă pe Dunăre, voe a se purta steag cu stele și cap de bou, cu vâpsea roșie și vânăță, pomenitele neguțitoarești vase, când vor sosi în Schelele de pe lângă Dunăre pentru negoț, purtând sus-arătatul steag, pentru ca să afle cuviincioasa ocrotire, au cerut trebuința după tacrirul Capul Chihaelei Moldovei, să se sloboadă Înalta poruncă întovărășită cu modelul unui asemenea steag.

Drept aceia, voi vizirilor și behlerbei și cadii și aiani și alții, văzând această Înaltă a me poruncă, veți împărtăși și cuprinsul ei locuitorilor de pe lângă țămurile Dunărei, știind că este aspră porunca me, nu numai să nu se supere și să se bântuiască neguțitorii, adivărații Moldoveni, care vin cu acest steag pentru negoțul lor la Schelile de pe lângă Dunăre, ce să luați aminte și să vă îngrijiți ca să se afle și să dobândească toată putiincioasa ocrotire. Și Împărăteasca mea poruncă din a căreia cuprins luând înțălegere, să vă sârguiți ca să lucrați și să urmați întocmai.

Și în sfârșit, să opriți a nu se întâmpla altminteri. Așa să știți. Să vă supuneți Împărătescului nostru semn.

S-au scris la începutul lunii rebi-el-ahâr, anul 1250, în Constantinopole”

Nr.600. (II, p.106)

Ofis domnesc din 1834, Avg(ust) 31, sub nr. 30, pe lângă care se alăturează cătră Sfat, Firmanul însemnat sus, pentru vasele plutitoare ale Moldaviei.

Măria Sa Sultanul, pre bunul nostru stăpân, au binevoit a lua în băgare de seamă rugămintea noastră și Înalt a hotărât ca și vasele plutitoare ale Moldovei să aibă bandieră cu marca națională, adică, cap de bou cu stele, iar colorul, parte roșu și parte vânăt. Drept aceia împărțind Sfatului aice tălmăcirea Firmanului slobozit întru aceasta, îi punem înainte ca să puie la cale publicarea lui prin Buletinul Sfatului, pentru obșteasca știință și osebit să-l împărțesească Pârcălăbiei de Galați, spre a-l face cunoscut neguțitorilor.

Aceasta s-au împărțit de cătră Secretariatul de Stat la 29 sept. 1834, cu nr.770 Visteriei și cu nr.771 redacției spre publicare.

Nr. 911 (II, pp.582 -584)

Dispoziția din Anaforaua Sfatului din 1834, Noemvrie 8, sub nr. 1045, Înalt încuviințat la 15 noembrie 1834, pentru oprirea Epitropiei Sfântului Spiridon de a lua havaet pe cheresteaua plutilor ce se descarcă pe moșia Spiridoniei.

Epitropia Sfântului Spiridon, cerând dizlegare care din lăturalnicile ei venituri hărăzite prin hrisoave, cuprinzându-se și acele a plutilor, rămân desființate de Regulament. Înălțimea Sa au însemnat rezoluția că afară de veniturile moșiilor și a acareturilor, celelalte s-au desființat. Spre despăgubirea căroră s-au orânduit soma hotărâtă, după care și Sfatul, prin Anaforaua sa, dă socotință asupra ceririi Epitropiei de a lua plata pentru locul unde se descarcă plutile sub cuvânt de proprietate. Că el nu poate tăgădui că oborârea lăturalnicelor venituri a Monastirei Sf. Spiridon, au de urmat pe temeiul Regulamentului prin hărăzirea de analogă despăgubire pentru înlesnirea ținerii Așezământului de facere de bine ce se află în aceasta Monastire, despăgubire ce nu s-au dat nici unii din alți proprietari, și că dreptatea proprietății nu se poate aplica la această împrejurare, și nici poate ea fi asemăluită cu a altor proprietari, căci prințipul Regulamentului cu oborârea acelor lăturalnice venituri, care toate se cuprind cu nume de Spiridonie, și cu hărăzirea unei some despăgubitoare, au prevăzut înlesnirea negoțului. Și este viderat că învoirea unui asemenea havaet, fie măcar pentru locul unde se descarcă plutile, ar aduce neîndoită împlinirea negoțului, cu orice mărginire s-ar lua cea plată.

Departamentul din Lăuntru, sub nr. 1134; Departamentul Justiției.

Nr. 581 (II, pp. 91-92)

Împărțășirea slăvirei sale Reiz Efendi, Ministrul Cauzelor Streine a Înaltei Porți, cătră Domnu(l), din 25 a lunei Gemazil ahâr, a anului 1251(1835), pentru sloboda plutire a sărei Moldovei pe Dunărea.

Alesule a neamului, Pre Credinciosule și iubitul meu prieten, Pre Înțeleptule Stăpânitoriu al Moldovei,

Atât din cuprinderea scrisorii Voastre, cât și din acea de față rostire a socrului Vostru, strălucitul principe Ștefânachi², s-au făcut cunoscut aice că deși după înalt

² Ștefanache Vogoride, pârcălab de Galați, (1812 - 1819), caimacan al Moldovei (toamna 1821-iulie1822), și Prinț de Samos (1836-1849), socrul lui Mihail Sturdza (24 aprilie 1794

hărăzitele pronomii către supușii Moldo-Valahiei, este lor slobozit a avea voe ca să încarce producturile acelea din rodurile pământului lor, pe corăbiile lor purtătoare acele de bandiera hărăzită lor, și cu toată slobozenia să le vândă acele producturi la Otomani și la raelele supuse Împărăției, care locuiesc pe țărmurile Dunărei; dară fiindcă din partea Domnului Valahiei subt, țel de monopol (adecă apalt), se oprește vânzarea sărei Moldovei pe arătatele mai sus țărmuri a râului Dunărei, încât în urmă, șapte corăbii plutitoare, încărcate cu sare a Moldovei, s-au și secfestrut din partea numitului Domn al Valahiei.

Și întru asemenea urmare, fiindcă locuitorii țării Moldovei rămân lipsiți de alișverișul sărei lor, s-au făcut rugăminte din partea voastră, de a se slobozi și a se trimete Pre Înaltă Împărătească poroncă, prin puterea căreia să conținească de acum toate aceste opriri. Deci, după hărăzitele către locuitorii Moldo-Vlahiei nereșluite pronomii, acelea pentru a negoțului temelii și hotărâtoare așezământuri, sânt în deobște către îmbele părțile deopotrivă, pentru raelele amândouă Eparhiilor acestora, apoi Pre Înalta voință, urmează ca și împărțășirea dobândirii de fericire pricinuită să fie deopotrivă precum și dobândirea a desăvârșitei liniștiri.

Pentru aceasta, s-au și șters din Condica Divanului și s-au stins Înaltul Ferman Împărătesc, acel care după cerirea numitului Domn a Valahiei, către asemănarea celor de mai înainte date înalte poronci, s-au fost slobozit în cuprindere: „*Că adecă sarea Moldovei să nu se sue cu plutirea mai presus de Galați; și s-au dat acum Pre Înalt poroncitor Ferman, ca să nu se mai întâmple de acum înainte cea mai mică ziticnire de către nimene. Dar nici să se amestice oricine în pricina cărăturii sărei Moldovei, care prin a lor corăbii și prin slobozania vânzării la țărmurile Dunărei, prin mâna raelelor Moldovei se va urma. Și încă se mai cuprinde întru acest slobozit Înalt Împărătesc Ferman, cuvenitele poronci pentru pedeapsa acelor care din urmatele prigoniri, în vrajba ce s-au întâmplat în pricina sărei moldovenesti, s-au făcut pricinuitor uciderei de oameni*”.

Acest numit Pre Înalt Ferman, fiindcă s-au trimes acum prin acel care din scriitorii Departamentului Amegideului Hogeagean, Ali Sofiea Efendi, ca să facă deobște cunoscut și să arate mai cu lămurire feților cuvenite, acele ce privesc către cauza aceasta. Și spre încredințarea strălucirii Voastre, s-au făcut acest prietenesc înscris și s-au trimes Vouă.

Nr. 582 (II, p.92)

Publicația făcută de către Secret(ariatul) de Stat, prin Foaie oficială din 8 Dechemvrie 1835, supt nr.97, pentru plutirea sărei Moldovei pe Dunăre.

După ofițiala împărțășire a Înaltei Porți, s-au făcut cunoscut Pre Înălțatului Domn Stăpânitor, pentru sloboda plutire a sărei Moldovei pe Dunăre, că fiindcă după hărăzirile către locuitorii Moldo-Vlahii nerășluite pronomii, acele pentru a negoțului temelii și hotărâtoare Așăzământuri, sânt îndeobște către îmbe părțile deopotrivă, pentru raelile amânduror Eparhiilor acestora, apoi pre Înalta voință urmează ca și împărțășirea dobândirii de fericirea pricinuită să fie deopotrivă, precum și dobândirea desăvârșitei liniștiri. Pentru aceasta s-au și șters din Condica Divanului și s-au stâns

- 8 mai 1884), domn al Moldovei (aprilie 1834 - iunie 1849), recăsătorit cu Smaranda, fiica lui Ștefanache Vogoride.

Înaltul Ferman Împărătesc, acel care cătră asemănare celor de mai înainte, dată Înaltei poronci, s-au fost slobozit în cuprindere, că adică sarea Moldovii să nu se sue mai presus de Galați.

Și s-au dat acum pre Înalt poroncitor Ferman ca să nu se mai întâmple de acum înainte cea mai mică zătignire de cătră nimene, dar nici să se amestice oricine în pricina cărăturii sărei Moldovii, care prin ale lor corăbii, și prin slobozenia vânzării la țermurile din dreapta Dunărei, prin mâna raelelor Moldovei se va urma.

Nr. 912. (II, P.583)

Jurnal încheet în Seanța Domnească la 30 Iunie 1836, pentru facirea șanțului împregiuriul orașului Galați Porto-franco, și înfînțarea postului de dregători la acest loc.

Pentru aplicația proiectului atingătoriu de facerea șanțului, D. Logofătul din Lăuntru va lua cuviincioasele măsuri; dar fiindcă pentru aducerea la împlinire a măsurilor chibzuite și statornicite și paza bunelor relații cu deosebitele Consulaturi, postul Pârcălăbiei Galați urmează neapărat a fi ocuparisit de persoane care prin a lor merite, să deie acestui Porto-franco întinderea cuviincioasă spre înflorirea lui.

Se hotărăște ca acel după vreme pârcălab de Galați să aibă leafă pe lună în somă de 2.000 lei, cu adăugire de 1.000 lei, pe lângă ceea ce primește din Visterie, care să se sloboadă regulat din iconomia lefilor sau din oricare altă închipuire a Visteriei și deosebit de aceasta și răsplătirea cu rang să fie iarăși potrivită unei asemenea însărcinări, adică să aibă dreptate la rang de Postelnic și Vornic al II-lea.

Acest Jurnal la 7 Avgust 1836, sub nr.1320 s-au trimis Departamentului din Lăuntru, și sub nr. 1444, la 21 Avgust, Visteriei.

Nr. 913 (II, pp.583-589)

Hrisovul slobozit târgoveților din orașul Galați la anul 1836, Oct(ombrie) 1, cuprizător de înlesnirile și privilegiile acestei Schele, în priința negoțului și a înfrusețirei orașului.

Aplicația Organicescului Reglement, precât dovidește fericitoare folosuri aceștii de Dumnezeu păzite țeri, pre atâta dizvălește și alesele chipuri prin care ar trebui a se face mai nimerit această aplicație.

Domnia me, de Sus însărcinat cu oblăduirea iubitei noastre Patrii, cu de aproape privire cătră toate acele ce ar pute aduce a sa întreagă fericire din ceasul suirei pe scaunul Domniei, au avut deosebită luare-aminte pentru orașul Galați, care în sine cuprinzând unul și numai singur parte a ce a rămas acestui Prințipat. Este și singurul canal al fericirei țerei, prin slobodul negoț statornicite de fericitoriul nou Așezământ.

Dar așa precum întru o din nou organizație, nu se pot toate deodată a se desăvârși, a trebuit ca și noi să mărginim, după vreme, înprejurări și mijloace și să închipuim deodată acele ce pe rând dorim în grabă a li săvârși.

Potrivit dar cu acestea, orășenii locuitori gălățeni, pământeni și de streine protecții, încă de la anul 1834 a suirei noastre pe scaunul Domniei, întru întoarcerea de la Constantinopoli la luna Iunie, au intrat cu obștească cerire cătră Noi, pentru oareșcare privileghii și înbunătățiri, ce starea de atunce a științelor îndemna și dezvoltarea aplicației Organicescului Reglement descoperea.

Și asupra acestor ceriri, cu Sfatul nostru stand a lua aminte datornica potrivire a Portului pomenit, cu aceia al altor acemine, nu am pregetat prin Domneasca Carte deschisă din acelaș an, cu luna Avgust 23, a întări și a poronci pe de o parte, punerea în lucrare a câte din ceririle zise, vremea și cunjurările erta, și de altă parte a ne îndeletnici spre a înlesni și a închipui pentru viitorime, câte încunjurările de atunce ne dă prilej; așteptând și din partea neguțitorilor înlesnire și pregătire a dorințelor ca să le supue spre cercetarea și întărirea noastră.

Însă ne place a crede că la un Port, ce de curând primi slobodă și regulată înființare, înaintirile nu puteau păși decât după măsura desvălirei negoțului. De aceea cu mahnire privind că lucrările nu răspund la dorința noastră, și deși oarecum ne-am aflat înpedecați de acele mai sus, cu toate acestea, părinteasca noastră râvnă întru îndeplinirea doritei fericiri, care nu poate fi decât prin deschiderea și lățirea negoțului, între alte îndeletniciri a sarcinei noastre, ne-au îndemnat prin făcătoarele de bine pilde și măsuri, a protimisi punerea la cale a Orașului, a Schelei și a Portului Galați.

Înșine coborându-ne aice în Galați și cercetând toate acele ce ar pute grabnic aduce deschiderea și lățirea negoțului, și potrivit cu înnoirea ceririlor din 1834, ce boerii, locuitorii și tagma neguțitorească, de loc și streini, îndeobște toți cu sporire au făcut și acum, prin jurnaluri, închiete cu conglăsuitoarele obștești iscălituri, pristavlisite nouă în chip de jalbe, prin Anaforalile a cinstit și credincios boeriu a Domniei Mele, D. Iordachi Catargiu, vel log(ofăt) al Trebilor din Lăuntru, și Cavaleriu.

Iată dăm și întărim Orașului Galați următoarele:

1. De la întâi Ghenari al anului 1837, Franco, Orașul și Portul Galați, începându-se locul a se cunoaște din apa Dunărei, din sus despre *Mahalaoa Răpile*, în zarea Dealului mare despre Țiglina; și de acolo, de la amează-zi cătră mează-noapte, pe hindicul acum făcut, tot zarea Dealului, pe despre apus de șirul de movile ce este pe această zare, pân întru o Movilă mare ce este deasupra satului numit Vadu-Ungurului; și de acolo, cătră răsăritul de vară, prin Râpa acea de sus de Vadu-ungurului, drept apa Brateșului; de aici, malul apei Brateșului cătră răsăritul de earnă, până într-un hindic acum de curând făcut, care se întinde din apa Brateșului, drept în Dunărea; de aice spre apus, tot Dunărea, în sus pe dinaintea Schelii și a Orașului Gașați, până în locul unde s-au început, adică în Dunărea, în dreptul zării Dealului de la Malul mare. Urmându-se Reglementul de Porto-franco, ce înadins s-au alcătuit, și întărindu-se de Domniea me, se va publicarisî pân la arătatul termin, spre obșteasca știință, de cinstit și credincios boeriu al Domniei mele, D. Vel Vist(iernic).

2. Întărim a ave obștiea neguțitorilor acestui Port o anume Comisie sub prezidenția Pârcălabului, încheată de patru mădulări, aleși din sânul lor, spre închipuirea tuturor celor de nevoe, întru deschiderea și slobozenia Portului, a căror aplicație nu poate fi decât o singură a noastră cercetare și întărire. [*] [**]

3. Întărim adunarea următorului havaet închipuit de singură obștiea, pentru statornicirea Porto-francului, adică a da fieștecare neguțitoriu galașan, fără osebite, pe mărfurile de spiculații în Schele, câte: 10 parale la suta de lei; 10 parale la chila de grâu; și câte 5 parale la chila de sacară, orz, mălai, care vor intra în Casa obștească a Orașului, spre a sa îmbunătățire, precum în statornicirea limanului în Schele cumpărându-se adică: șarampoi trebuitori a se bate în fața apei, după osebitul proiect ce este întru aceasta, sau și în alte asămine. Atât adunarea însă a acestor bani, cât și

cheltuirea lor, va fi prin știrea a înseși Comisiei neguțitorească, acea îmbunătățită mai sus;

4. În privirea întâmplărilor la care acest Oraș a fost supus, dorind, după părinteasca Noastră dragoste cătră lăcuința lui, a o înlesni pe în toate putincioasele mijloace, hărăzind Casei obștești (Eforii), pe lângă acele până acum legiuri, adică, măgeritul a rachiului de consumație, a vaselor cu vin tij de consumație, a cântăritului, a păcurii tij de consumație, a trăsurilor de birjari și zăciueala patentelor i a capitației dajnicilor din târg, încă câte 200.000 lei, adică pe anul de la întâi Ghenarie 1837, din iratul tiutiuului;

5. Două drumuri mari din țară, șleahuri mari, pogoritoare la Schele, în lungime de 3.150 stânjini, precum s-au încuviințat a se face acum cu ținutul Covurluiului, soșe înbrăcată cu prund din Bratiș, plătindu-se însă lăcuiitorilor câte cincii lei în cursul haznelii, de un stânjîn în lungime, de cincii în lat, potrivit cu legiuirea întru aceasta;

6. Pentru a se da Orașului o regulată și înfrumusețată poziție, îndreptare, statornicim următoarele:

A. Pe tot Dealul spre Vadu-Ungurului, cât ține Moșia târgului, să se statornicească lăcuințe noi, cu ulițe despărțitoare, în lățime câte de 5 stânjini și în linie regulate după plan, cu aceasta, precum singură obștiea a cerut ca pe Ulița Mare și acea despre Mal, să se împărțască câte 10 stânjini în lățime, de tot gospodariul; în acea al doile uliță, câte 7 stânjini și la Mahalale, câte cincii stânjini. Pentru care loc, precum urmează a rămâne de vecinică proprietate, să plătească în folosul Casei obștești a Orașului, cei întâi câte 2 galbini, cei al doile câte 1 galbin și cei al treile, câte giumătate galbin de un stânjîn, odată pentru totdeauna.

Atunce când ar cere și ar lua locul în stăpânire, fiind acești proprietari datori, asemenea pentru totdeauna a face și a ține pave cu însuși a lor mijloace, partea în giumătate din latul uliței, în dreptul stânjiniilor fiește-cui în bună și sigură stare cu pardosire; și nu mai târziu decât în cursul a trei ani de la luarea locului în stăpânire, să facă mai întâi pavea, și apoi să zidească binale, nu de lemn, ce de piatră și cărămidă, acoperită cu oale, cu un rând sau două oricum s-ar îndemâna după planul arhitecturului Orașului.

B. Pentru îmbunătățirea acestui loc, după înadins plan, se va îndeletnici Comisia mai sus pomenită. Iar când cineva ar cere și îndoit loc, cu împlinirea îndatorirelor de mai sus, i se va da mai întâi a deosebi locul îndestulător pentru zidirile trebuitoare publicului, precum și pentru Piațe cvadrate sau râtunde, în deosebite locuri și în mărime potrivită; locuri de școală, de cazarmie pentru Miliție, de Biserică catedrală, de grădină obștească i alte de asemenea neaparate, oriunde s-ar găsi de cuviință; după cerirea planului dându-se acestora protimisii ca obștești trebuitoare și întru împărțirea locurilor după cerirele ce-ar primi, pomăzuind și stâlpind locurile, să-i recomanduească pe ahotnici la Eforie, spre a da acolo bani prosforali, și a primi document de vecinică proprietate în cuprinderea condițiilor mai sus arătate la litera A.

Cu luare-aminte ca primitorii locurilor să urmeză negreșit condițiilor, adică a-și face binale sigure, și nicidecum de lemn, a-și pardosi fieștecare, după analog, partea sa de uliță pe giumătate din lățimea ei, fiindcă pe cealaltă giumătate urmează a o pardosi acel din prejmă proprietar; și pân în 3 ani, precum s-au zis, a-l înpodobi locul luat și cu zidiri, fără a fi îngăduit să întârzie peste acest soroc, care să aducă Comisiei nevoie să

deie locul la alt ahotnic, spre împodobirea Oraşului, şi acel dintâi să rămâe păgubaş de banii ce ar da;

C. Oraşul vechi, așa precum se găseşte în neregulată poziție, și cu ulițele strâmte, să fie din partea Casei orășienești o stăruitoare privighere, ca la întâmplare de prifacire sau facire din nou a acareturilor vechi, să se lasă ulițele în mai dreaptă linie și în lărgime asemenea, până la 5 stânjini, neîngăduindu-se mai mult a se face zidiri nestatornice și de lemn, care sânt primejdioase târgului. Iar pardosirea lor se va urma potrivit cu cerirea a înseși obștiea, prin Jurnalul ei, reprezentat nouă de D. Logofătul din Lăuntru, cu Anafora sub nr.17, din 14 Septemvrie, scrisă din Galați.

Din capitalul închipuit a se aduna de la toți de obștie locuitori, adică: mâna 1-ia, câte zece lei; mâna a 2-a, câte șapte pol lei; al 3-le, câte cinci pol lei; și al 4-le, câte doi pol lei pe stânjinul de fațadă a ogrăzilor, a caselor și a dughenilor.

Asemine și de la plutele de chereste, coborătoare pe Siret, care potrivit cu obșteasca jalbă din 1834, Iunie, a lăcuitorilor Galațiului, între care și neguțitorii acestui obiect, au făcut cerire a fi mântuiți de nedreapta luare de câte cinci lei de plută, la Vădenii țarei Românești, prin vechiul obicei turcesc, de care prin a noastră mijlocire și stăruire au rămas scăpați de plata ce li se lua până acum. Se lasă slobodă voe obștiei Galaților a aduna și de la aceștia aceia ce s-ar pute învoi în bani, natură sau peatră ce ar pute aduce pe plute, spre Paveluirea ulițelor, precum prin jalbă se rostește; sau șarampoi, spre facerea limanului, fără a fi pozvolită mai mult pardosirea de lemn, precum până acum. Iar în adunarea banilor va stărui sus-pomenita Comisie.

1. Pentru ușurarea târgoveților despre ținerea militarilor pământești în cvartiră, atât cinuri de gios cât și ofițeri, se va face în locul Târgului Nou, Cazarmie anume zidită, statornică și acoperită cu oale, spre care pe lângă suma propusă de obștie, se va da ajutorul trebuincios întru îndeplinirea din Visterie.

2. Spre nelățirea mai mult și în acest oraș a jidovilor, care sânt de supărare și struncinare speculației, să se rânduească de D. Logof(ăt) din Lăuntru, o Comisie cercetătoare, care Comisie lămurind potrivit cu instrucțiile ce sânt întru aceasta, să nu fie îngăduiți alții, decât bancherii și acei cu băcălii i meșteșug, destoinici de chevernisit, iar la Târgul Nou nici să se deie locuri de locuință altor izrailteni, decât bancherilor în port evropienesc;

3. Pentru înlesnirea conrespundențiilor cu deosebitele locuri în lăuntru și afară din țară, să se așeze în Galați, prin stăruirea D. Vel Vist(iernic), o expediție regulate, prin care să se poată trimite bani și scrisori, mai ales la Ibrăila și Reni, iar cheltuiala aceștii regularisiri, se va acoperi cu plata de pe scrisori;

4. Pentru felurimealucrurilor sau a producturilor de negoț, ce după înpregiurarea vremilor s-ar socoti a li se opri vremelnicește, exportația să se facă cunoscut obștește de D. Vel Vist(iernic) totdeauna cu șesă luni mai înainte de oprire, spre regularisire;

5. Pentru mai multă deschiderea negoțului, să se statornicească câte cinci iarmaroace pe an, însă:

- 1 la 2 Fevruarie, pentru sărbătoarea Starteniei;
- 1 la 25 Martie pentru Blagoviștenie;
- 1 la 21 Mai pentru Sf. Costandin;
- 1 la 6 Avgust de Probajine;
- 1 la 14 Octomvrie, la Vinerea Mare,

care lăsându-se câte opt zile, negreșit de la zioa arătată a începerii adunării, cu slobozenie să vie de oriunde orice fel de producturi, manufacturi și vite de vânzare, precum și speculație spre feluri de alcătui. Aceste întocma după obșteasca cerire ce în multe rânduri lăcuiorii de toată stare a portului ne-au făcut.

Spre o vie dovadă a părinteștii noastre râvnă și a dorinței întru obșteasca fericire și întru nădejde că și din partele, folosiți de dreptățile ce părintește li se hărăzesc și li se statornicesc prin acesta al nostru Domnesc Hrisov, vor dezvăli toate mijlocirile unui lucrător negoț, trăgând prin aceasta o concurenție și a Casei neguțitorești.

În încredințare de folosurile spiculației lor ce ar face cu acest port, și de înlesnirile ce ar ave, când s-ar statornici cu lăcuință și casă de negoț, că vor afla în toată vremea cuvenitul ajutor i ocrotire, bucurându-se de obșteștile dreptăți hărăzite acestui Oraș.

Drept aceia poroncim a se și pune în lucrare dispozițiile cuprinse în acest Hrisov, spre întocmai urmare.

Scrisu-s-au Hrisovul acesta la anul 1836, Octomvrie 1, în Orașul Galați, în al treilea an după suirea noastră în scaunul Domniei Moldovei.

[*] *Anaforaua Departamentului din Lăuntru din 1842, Februarie, sub nr. 3504 cu Înalt Rezoluție din 17 Martie 1842, pentru darea de samă a Comisiei neguțitorilor de la Galați de luaturi și daturi.*

Prin Hrisovul hărăzitor ce la anul 1836 ați binevoit a face orașului Galați, la punctul al 2-le ce zice că „se întărește a avea Obștea neguțitorilor acelui port o anume Comisie sub prezidența Pârcălabului, încheată de patru mădulări aleși din sânul lor, spre închipuirea celor de nevoie întru deschiderea slobozeniei portului”, a căror aplicație nu va pute fi decât după o singură a Înălțimei Voastre cercetare și întărire, și la punctual al 3-le că „atât adunarea sumelor cât și a cheltuielilor va fi prin știrea a însuși Comisiei neguțitorești, cea îmbunătățită mai sus”, iar la punctu al 11-le din Așezământul Porto-francului, „Comisia se va îndeletnici a alcătui din nou în punere la cale, de ținerea socotelilor strângerei banilor și întrebuințării lor”.

În urmarea aceștii legiuiri, iscălitul găsește că această Comisie ce se află de atunci întrupată și lucrătoare, este îndatorită a da anume socoteală de banii ce ar primi și ar cheltui, care după o controlicească cercetare a Departamentului, să se supue apoi la luare-aminte și întărirea Înălțimei Voastre.

Însă după sprafca făcută în delile lucrărilor Departamentului, deși se vede că din vreme în vreme această Comisie au pristavlisit niște închipuiri de sine arătătoare, de bani ce ea au primit și au cheltuit, însă simpli și fără niscava documenturi și deși Departamentul au făcut observație la multe condeie a cheltuielilor ce s-au socotit a fi de prisos și nu bine-cuvântate, însă Comisia pe cât îndărătnică de a ține și a da samă documentului, pe atâta și nebăgătoare în samă la observațiile Departamentului, mărginindu-se în a ei singură închipuire de dispoziție, fără a se ști de unde, cât anume au primit și cum în adivăr au cheltuit. Și prin urmare din soma anului trecut 1841, ce acum pristavlisește, se vede că ea cheltuind mai mult decât primește în niște condeie de lefe prisositoare, care s-ar pute iconomisi precum din însuși asemine somă, ce cătră aceasta se alătorează, veți bine-voi a vă lămuri, au pășit în datorie luând până acum cu chip de împrumutare peste 711 galbeni, din banii primiți de pe locurile împărțite în Târgul Nou.

Această împregiurare, iscălitul de a sa datorie socotește a o supune plecat la cunoștința Înălțimei Voastre, cu adăugire că a sa socotință ar fi ca pomenita Comisie să fie mărginită în cheltuele după un dinadins buget ce i se va da de către Departament prin a Înălțimei Voastre încuviințări, și nici un condei de cheltuială să nu poată face fără deslegarea Departamentului. Iar la sfârșitul anului să fie datoare a trimite samă anume arătătoare de banii primiți și cheltuiți, cu documenturi spre încheiere, pe pilda rânduielii ce se năzuiește cu Eforiile, ca prin chipul acesta să se poată economisi capitalul ei, fără a se supune mai mult la îndatorire. Și banii locuitorilor să se păstreze întru nereșuire întorcându-se și cei 711 galbeni luați cu împrumutare, spre a se întrebuița la alte mai importante îmbunătățiri, ce Înălțimea Voastră veți bine-voi a încuviința potrivit cu înțelesul Hrisovului.

Înaltă Rezoluție

D. Logofăt din Lăuntru, fiindcă Comisia aceasta este supusă Prezenței D. Pârcălabului, apoi este de prisos a se lua altă măsură decât se va recomenzi D. Pârcălabului ca să fie cu privighere spre a nu se face zădarnice cheltuielile.

[] Anaforaua Sfatului din 1845, Aprilie 24, sub nr.962 cu Înalta Rezoluție din 1845, Aprilie 26, pentru osebite îmbunătățiri privitoare la înfrumusețarea orașului Galați, propuse de Comisia neșuitoarească de acolo.**

Sfatul, luând în tratație jalba Comisiei de Înfrumusețarea orașului Galați, recomenziută lui cu Înalta Rezoluție din Martie, au văzut că cerirea acei Comisii este:

a. Pentru înlesnirea băneștilor ei mijloace spre săvârșirea lucrărilor arătate prin alăturata aice listă, să se eie de la Eforie venitul mărcităniei³ și a ghecetului și să se lipească către acele a Comisiei;

b. Să se plătească de către proprietarii locurilor de fiește care stânjân câte 35 lei pentru pave, scăzându-se suma ce ar fi dat mai înainte;

c. Să se mute zastavile, și în dreptul lor să se întărească malurile Dunărei cu Șarampoi;

d. Să se deie câte trei sute salahori cu trei sute cară, neajungând 70 ce se dau până acum;

e. Eforia să nu se amestice în trebile Comisiei pentru că ar fi dând planuri greșite; și

f. Că Comisia să fie despovărată de plata lefii inginerului și a doctorului.

Sfatul, în urmarea Înaltei Rezoluții însămnată asupra pomenitei jalbe în cuprindere că „*având în vedere propunerile Comisiei și cele ce sunt mai de nevoie a se face, va chibzui după mijloacile ei, și după înlesnirea care s-ar pute da din Eforie și din împărțeala locurilor, precum și plata de către târgoveți pentru pavele, să se lucreze mai întâi cele de neapărată trebuință și să se împartă în câțiva ani îmbunătățirile, ca după închipuirea veniturilor să se poată săvârși*”.

Depuind la a sa tratație științele trebuitoare, au găsit cu cale după chibzuire asupra puncturilor cuprinse în ace jalbă a se regularisi:

³ Taxa pe colonialele din punctele vamale sau a Carantinei din Galați.

1. Ca Comisia care se află prezeduită de Pârcălabul de Galați, să aiba a ei lucrare slobodă de amestecarea Eforiei și să fie mărginită în dispozițiile ce-I slujesc de povățuire;

2. Comisia să desvălească a ei lucrări în osebitele cele mai neapărate din câte se cuprind în pomenita listă, precum băneștile mijloace ar pute da înlesnire, pentru ca îmbunătățirile cerute să se săvârșească cu vreme și cu închipuire bănească;

3. În ceea ce se atinge de leafa inginerului carele au urmat după Înalta Întărire, a se da pe giământate de la Eforie și pe giământate de la Comisie, Sfatul ar îndrăzni a propune ca totalul aceste lefi ce cuprinde 350 de galbini, după contractul încheiat de Ocărmuire pe cinci ani, de la anul 1843–1848, să se plătească de acum înainte de la Eforie, iar pe vremea trecută de la Comisie;

4. Leafa doctorului ce iarăși după Înalta Întărire se dă în suma de 5.000 lei, Sfatul socotește, de se v-a încuviința și de Înălțimea Voastră, ca să se contenească pe viitorime, fără a se mai da nici de la Comisie nici de la Eforie, ca cu acea sumă să poată face un ajutoriu de înlesnirea Comisiei;

5. Pentru anologhia plății de câte 35 lei pe stânjin pentru pave, Sfatul găsește cu cale a se lua următoarea măsură, adică Eforia în ființa dregătoriului ținutului și a Comisiei, să adune pe orășeni și împreună să chibzuiască o așa plată după pilda urmată în Capitală, după care apoi să facă cunoscut Cărmuirii spre cea mai departe lucrare;

6. Cerirea de a se lua mijloace de-a Eforiei, adică mărchitânia zastavilor și ghecetul, care cea întâi produce în folosul Eforiei sumă de 4.664 lei, iar cel al doilea de 10.472 lei, Sfatul nu găsește cu cale a se încuviința în privire că și Eforia are a ei nevoite cheltuele.

Sfatul însă a descoperit că se află și altă mărchitanie ce este a Carantinei, pentru care ar fi de socotință ca venitul acesteia să se deie în ajutoriu Comisiei. Dar fiindcă această mărchitanie se află dată cu Domnescul Hrisov din 19 Decemvrie 1841, cu nr. 1365, pe viață, Sărdarului Sava Canachi, nu atârnă decât de la Înălțimea Voastră hotărârea de a se lua, precum și de a se despăgubi pe numitul de acareturile ce ar ave înființate cu a sa cheltuială;

1. Pentru mutarea zastavilor sării, Sfatul se îndeletnicește a lămuri acest obiect, fiindcă odată cu zastava urmează a se înființa și Magazia Sării, iar locul propus pentru această din urmă este cuprins de osebite fețe, precum este cunoscut Înălțimei Voastre din Anaforaua Sfatului cu nr.147, din 22 Ghenari 1845;

2. Întărirea malului Dunărei fiind înlesnită cu șarampoi, cărați la Galați, urmează ca din numărul acestora să se deie Comisiei întru convenita lucrare;

3. În sfârșit, pentru salahori și cară, de vreme ce nu se pot hotărâ mai mulți și mai multe decât înainte, rămâne ca Departamentul din Lăuntru să facă convenita punere la cale a se da atâta pre cât este analoghie asupra ținutului Covurluii, ce este lăsat pentru lucrările orașului Galați. Aceste chibzuiiri, Sfatul, plecat supuinđu-le cunoștinței Înălțimei Voastre, vă roagă să bine-voiți a da Hotărârea ce Înalt veți găsi de cuviință.

Înalta Rezoluție,

Să încuviințază, iar pentru mărchitanie va rămâne după Hrisov.

Aceasta Anafora la 2 Mai 1845, sub nr.1028, s-au comunicat Comitetului Sănătăței și sub nr.1029. Departamentului din Lăuntru.

Nr. 914 (II, pp.589)

Ofis Domnesc din 22 Noemvrie 1836, supt nr. 76, slobozit de Departamentul din Lăuntru cu explicația asupra puncturilor al 4-le și al 6-le din Hrisovul de la 1 octomvrie 1836.

Spre ferirea de orice nedumerire întru aplicația art. al 4-le și al 6-le din Hrisovul dat orașului Galați, Noi am socotit de trebuință ca să îndreptăm la Departament următoarele tălmăciri spre regularisirea lucrărei, încât despre art.al 4-le, prin care se hărăzește Eforiei Galați o adăogire de venit pe an de 20.000 lei, este știut Departamentului că suma de 10.000 lei, care după art.19, lit.j, Anexa H a Regulamentului, s-au hotărât Eforiei Galațiului din poșlina tiutiunului în curgere de trei ani.

De când s-au statornicit această poșlină, s-au întrebuițat la nevoile Eforiei din Iași; drept aceasta rămășiță alăturându-se câte 10.000 lei cuvenită pe an Eforiei Galațiului, și va exsoflisi în curgere de trii ani de acum, dându-să câte 20.000 lei pe an, precum s-au pus la cale; iar după împlinirea de trii ani, fiindcă va conteni nevoia pentru care venitul angării și ghicetului s-au scos din bugetul Eforiei Galațiului, acest venit care se sue peste 10.000 lei, alăturându-se iarăși cătră venitul acei Eforii împreună cu acei 10.000 lei, ce după Reglement i se cuvin din poșlina ținutului, vor îndeplini cu suma de 20.000 lei hărăzită prin Hrisov.

Iar încât despre art.al 6-le, atingătoriu de plata pe plute, fiindcă după temeiurile statornicite s-au lăsat cu totul la voința acelor ce neguțitoresc cu cherestele, întru a da agiutoriu pentru nevoile și interesurile obștești, rămâne ca Obștea Galațiului să se înțeleagă întru aceasta cu neguțitorii de cherestele fără să-i înpovăreze cu vreo jărtfire înpotriva vroiței lor.

Spre acest sfârșit, Departamentul din Lăuntru va da Obștii pretutindene prin publicații, că voea ce s-au dat neguțitorilor din Galați nu poate nicicum jigni scutirea ce se hărăzește de cătră Reglement negoțului plutilor ce se pogoară pe Siret, și că orice poșlină pe cari neguțitorii de Galați s-au îndatorit prin însuși a lor voință ca să pue asupra plutilor, nu poate să se atingă decât de ei însuși și de însuși a lor negoț, iar nicicum și de neguțitori și antreprenori, care nefiind cu lăcuința în Galați nu s-ar îndupleca cu a lor voință la această jărtfă. Acestea, Departamentul le va aduce cu toată scumpătatea întru împlinire spre nimerita aplicație a sus arătatelor articuli a Hrisovului nostru.

Acest Ofis de cătră Departamentul din Lăuntru, prin circularnica din 9 Ghenarie 1837, s-au înpărtășit tuturor Ispravnicilor spre a se obști.

Nr. 918 (II, pp.592-594)

Așezământul de Antrepo și Porto-franco, țitat în Ofisul de sus, care s-au încuviințat de cătră Sfat sub Prezidenția Prea Înălțatului Domn, la 17 Martie 1837.

Art. I. Portul și orașul Galați în mărginirea ce mai gios să însămnează, cuprinzându-se și satul Vadu-Ungurului, se vor folosi de dreptățile și privilegiurile de Antrepo și Porto-franco.

Art. II. Linia mărginitoare Porto-francului urmează începându-se din apa Dunărei din sus, despre Mahalaua Răpile, în zona Dealului Mare despre Țiglina, și de acolo de la miază-zi cătră miază-noapte prin hindicul acum făcut, tot zarea Dealului pe despre apus de șiruri de movile ce este pe această zare, pân într-o Movilă mare

deasupra satului Vadu-Ungurului, și de acolo către răsăritul de vară, prin Râpa aceea din sus de Vadu-Ungurului, drept în apa Bratișului, și de acolo malul apei Bratișului către răsăritul de eamnă, până într-un hindic acum de curând făcut, și de acolo, hindicul înainte drept în Dunăre și apoi Dunărea în sus pe dinaintea Șchelei și a orașului Galați, până la locul unde s-au început, adică în Dunăre, în dreptul zării Dealului de la Malul Mare, precum o asemenea linie mărginitoare este statornicită și prin acest luminat Hrisov Gospod.

Art. III. Acestea fiind hotarele mărginitoare a Porto-francului, ori ce mărfuri de pe uscat ar intra în Porto-franc nu vor plăti vamă, afară numai dacă ele se vor exportarisi în părți străine, la care asemenea întâmplare vor plăti vama de exportare.

Asemenea și orice mărfuri de pe apă ar intra în Porto-franco nu vor plăti nicicum vamă, afară numai dacă ele vor ieși din Porto-franco spre a se exportarisi în Prințipat, care mărfuri fiind din acele neoprite, vor plăti vamă la linia importației fără jignirea legiuirilor așezate pentru tranzit.

Art. IV. Carvasaraua își va avea oamenii săi la barierele așezate pe linia mărginitoare Porto-francului, iar Caștilaria Vămei va fi în oraș, unde se va îndemăna vama.

Art. V. Carantina se socotește ca cuprinsă în linia Porto-francului, pentru toate mărfurile de negoț, care acele după o a lor curățire vor intra îndată în Porto-franc; în chip, ca niște asemenea mărfuri la intrarea lor n-au să fie nici cum atinse de către vameși, dar pentru depărtarea a tot felul de reclamații întru aceasta din partea Carvasaralei, se hotărăște ca mărfurile odată curățite să nu poată a se aduce decât prin orașul Galați, precum nici a se scoate din acel oraș decât pe la puncturile unde barierele sunt așezate.

Art. VI. Orice mărfuri și lucruri de negoț din părți străine s-ar aduce pe apa, pentru a-și urma drumul lor înainte tot pe ape, sau pentru a se încarca în alte osebite orașe spre transportarisi cu plutire, vor fi sloabode de tot felul de plată și dări și nu vor ave nici un fel de împedecare în ducerea lor înainte pe apa Dunarii, măcar deși acele ar fi fost descărcate în Porto-franco, afară de producturile Valahiei prevăzute prin Regulament și Convenție, precum pogorârea zaherelilor din Tara Românească, la Schela Galațiului, introducerea de vite, săuri și sare, care sunt cu totul oprite.

Art. VII. Spre ferirea abuzului de a se amesteca mărfurile din Antrepo aduse pe ape, cu acele ce au a se exportarisi din țară, care sunt supuse plății vamei, negușitorii sunt îndatoriți ca pentru toate acele mărfuri venite cu plutire spre exportarisi, iarăși pe Dunăre se declăreaza vamei felul și câtimea lor, pentru care vama le va slobozi, fără plată, cărțului anume arătătoare, în puterea căreia cărțului exportarisindu-le pe apă, nu au a plăti vamă.

Iar dacă negușitoriul schimbând scoposul său ar voi în urma a împrtarisi în țară sau totul ori parte din acea marfă, va plăti vama cuvenită la linia de importații numai pe cât va importa.

Se înțelege că negușitorii ce nu vor primi o asemenea măsură cu luare de cărțului, vor plăti vamă la exportații pentru orice marfă, fără a se lua în băgare de seamă îndreptarea că ar fi adusă pe apă.

Art. VIII. Mărfurile și proviziile streine aduse pe Dunare și declarate de transit spre a se trece prin Prințipat și locuri străine, vor fi sloabode de plata vamei și de tot felul de alta dare. Si pentru depărtarea abuzului din partea vamei sau a controlontului

din partea negoțului, vamișul va urma măsurile statornicite și lucratoare până acum, la care acele se vor supune și neguțitorii.

Cărțulia de tranzit slobozită de către vamiș se va plăti cu a patra parte de sorocovăț o dată pentru toată marfa, și vreo altă plată întru asemenea nu se va cere. Spre sigurisimea lucrurilor de tranzit din partea neguțitorilor și a vămei, să se îndatorească pe contractierul vămei a avea o magazie boltită în cuprinsul Porto-francului și mărfurile acele de tranzit să se pue deosebit de acele ce au a se vămui; și pecetluindu-se cu pecetea Vămei și a neguțitorului, se va arăta că colectul s-au pecetluit fără a fi deschis spre a se vinde ce cuprinde.

Art. IX. Mărfurile ce vor veni din părți străine pe uscat nu se pot apăra de plata vămei la intrarea în Prințipat, subt cuvânt de tranzit în Porto-franco, iar pentru acele ce la intrarea în Prințipat se vor declara de tranzit spre exportății peste hotarele Prințipatului, se va păzi urmarea aceea până acum.

Art. X. Neguțitorii care câștigând folosurile și dreptățile hărăzite Porto-francului și orașului Galați, ar vinde pe ascuns în lăuntru în Prințipat mărfuri de acele declarate de tranzit, și cu acest chip ar păgubi pe Carvasara de legiuita vama, vor căde cu totul în categoria controbontului.

Art. XI. Dreptățile de apărarea legiuită a Porto-francului nu vor aduce nici cum vreun fel de jignire la jărtfirea aceea de bună voe a neguțitorilor gălățeni, precum fara osăbire pentru mărfurile de spiculații în Șchele, vor da; câte 10 parale la 100 de lei; 10 parale la kila de grâu; și câte 5 parale la kila de săcară. Care această prosfora urmând a sluji numai pentru înfrumusețarea, îmbunătățirea și folosul orașului și portului Galați, va intra în Casa Obștească a acestui oraș, și adunarea banilor unei așa prosforale, precum și cheltuirea lor va urma prin știrea Comisiei neguțitorești, încheșată de patru mădulări, sub prezidenția Pârcălabului de Galați, hotărâtă prin același Hrisov Gospod pomenit mai sus. Care Comisie se va îndeletnici a alcătui înadinsă punere la cale atingătoare de strângerea, ținerea socotelei și întrebuițarea unor asemenea bani; și o așa lucrare se va și aduce la cunoștința Ocârmuirei cel mult după o lună, socotită de la publicarisirea acestui Așezământ.

Art. XII. Dările de mai înainte, așzate subt numire de poșlină asupra exportăției de zaharele și săuri, mageritul în folosul Eforiei pentru pește sărat sau svântat, importația tiutiunului ce are a plăti poșlina cuvenită Eforiilor, în Carantină vor avea statornica lor urmare precum și până astăzi.

Art. XIII. Acest privilegiu de Porto-franco și Antrepo pentru orașul Galați va începe la 1 Iunie 1837.

Art. XIV. Spre știința locuitorilor pentru ce lucruri au a plăti vamă și pentru ce nu au a plăti nimica, la ieșirea pe la barierile Galațiului se va alcătui osebit tarif, care se va publicarisi spre împedecarea alișverisului și ferirea de toată nedumerirea și catahrisis.

Aceste instrucții, la 23 Martie 1837, sub nr.361, s-au transmis redacției spre publicare.

Nr. 917 (II, pp.591-592)

Ofis Domnesc din 1837, Aprilie 3, către Pârcălăbia din Galați prin care i s-au împărțit Așezământul de Antrepo și Porto-franc a acelu oraș.

Domnia me, cu părintească milostivire, dorind totdeauna și în tot chipul a înlesni alișverişul în deobşte alcătuitorilor acestui Principat, care după firescul cuvânt aduce cea mai însemnătoare înriurire către a lor fericire, și având în vedere că acel mai de căpitanie punct a unui asemenea este orașul Galați, care cuprinde în sine singurul port al Principatului acestuia, am găsit de toată cuviința statornicirea acestui oraș în dreptăți de Porto-franc și Antrepo, spre care sfârșit slobozindu-se de mai înainte înadins al nostru Domnesc Hrisov, s-au alcătuit acum în urmă prin Domnescu nostru Sfat și osăbitul Așezământ, lămuritoriu anume unor asemenea dreptăți.

Și un așa Așezământ, de către Domneasca Noastră Visterie s-au pus la cale a se publica spre știința de obște a tuturor locuitorilor de toate stările din Principat, atât prin dregătoriile țanutale cât și prin Buletin; cu aceasta ca de la zi întâi a viitoarei luni Iunie este a se și pune el în lucrare.

Însă fiindcă acolo în Galați se găsește cel mai însemnătoriu număr de fețe care urmează alișverişuri în Prințipat, am socotit de trebuință a scrie Dlui și această a noastră Carte Domnească, Carte prin care îți poruncim ca chemând de față atât pe boerii cât și pe neguțitorii de acolo, și făcându-le cunoscut cuprinderea pomenitului Așezământ, iar pe lângă acele și închipuirea ce acum urmează pentru facerea acolo din nou a Carantinei și a Casarmei, totodată să le arăți părinteștile bune plăceri ce Domnia Me cu deosebire păstrăm pentru acel oraș, încredințându-i că sporirea îmbunătățirilor lui este și va fi întotdeauna țalul unei de aproape luări aminte din partea noastră.

Și nu vom pregeta de a pune în lucrare tot aceea ce înpregiurările ar desvălui de trebuință, din vreme în vreme, pentru întemeierea lui, în cea mai înfloritoare fericire. Pe lângă aceasta poruncim D(omniei) tale ca potrivit cu povățuirile ce de către Domneasca Noastră Visterie s-au însemnat Pârcălăbiei, publicarisându-se Așezământul pomenit, să te îngrijești D(omnia) ta a se și pune el în lucrare neapărat de la hotărâtul termin, zi întâi a viitoarei luni Iunie, și a se urma întocmai după legiurile cuprinse întrînsul, fără vreo jignire întru-cît de puțin.

Nr. 925 (II, pp. 605-606)

Anaforaoa Sfatului din 1837, Mai 25, sub nr.714, Înalt încuviințată la 10 Iunie 1837, pentru lucrurile supuse la plată de vamă și nesupuse, pe care locuitorii le-ar scoate din Porto-franco.

Așa precum în Așezământul pentru Porto-franco și Antrepo al Galațiului, la articol(ul) XIV se cuprinde: „ca spre știința locuitorilor pentru ce lucruri au a plăti vamă, și pentru care n-au a plăti nimica la ieșirea pe la barierele Galațiului, se va alcătui osebit tarif care se va publicarisi spre împedecarea alișverişului și ferirea de toată nedumerirea și catahrisie”, Sfatul spre împlinirea acestei măsuri, potrivit cu Jurnalul încheiat la 20 Ghen(arie) 1837, prin Depart(amentul) Visteriei, au pus în lucrare alcătuirea unei asemenea tarife, care chibzuindu-se de mai înainte, s-au dat și de al doilea în reviziea Pârcălăbiei de Galați, a țitorului vâmelor, și a unui revizor al Vist(eriei).

Care împreună au alcătuit o listă în care se arată, ocele, dramurile, obiectile de întrebuințarea locuitorilor, prețurile curente acum la Galați și analoghia plăței vămei, pe temeiul de trei la sută după prețurile curente a Galațiului.

Această listă, Sfatul, cu toată supunerea, o aduce la cunoștința Înălțimei Voastre, rugându-vă plecat ca să binevoiți a o întări spre a se aplicarisi odată cu așezarea Porto-francului, adăogându-se și lucrurile pe care locuitorii pot cumpăra din Porto-franco fără plată de vamă, și anume: ciobotile de teletin, cojoacele, sucmanele, căciulele de oaie precum și un rând de straie, pe care locuitorii la ieșire pe la barieră ar purta asupra sa, potrivit cu starea lui, fie și nou cumpărate atuncea, potrivit cu Jurnalul din 20 Ghenarie, încheiet în presusfia Înălțimei Voastre.[*], [**].

[*] **Jurnalul din 20 Ghen(arie) 1837**, nu s-au trecut fiind obiectile cuprinse întrânsul, expuse prin această Anafora și prin acea de la nr.926.

[**] Tarifa lucrurilor pe care locuitorii scoțându-le din Porto-franco, au a plăti vamă:

Ocele	Dramurile	Feliul mărfii	Prețurile lei, par(ale)	Vama lei, par(ale)	bani
1	-	Orez	2 -	-	2 ½
	100	Chiperi	1, 20	-	1 ½
	100	Tămâie	1, 20	-	1 ½
1	-	Strafidi	1, 20	-	1 ½
2	-	Roșcove	1, 10	-	1 ½
1	-	Sopon bun	5, -	-	5 ½
1	-	Măsline	1, 20	-	1 ½
1	-	Bumbac tors	12, 20	-	15 -
1	-	Idem mai prost	8, -	-	9 -
	100	Unt de naft (neft)	1, 10	-	1 ½
1	-	Calcan (calaican)	- 36	-	1 -
	50	șOFRAN	20, -	-	25 -
1	-	Pucioasă	1, 20	-	1 ½
1	-	Untdelemn (de măsline)	4, 20	-	5 ½
1	-	Fede	1, 20	-	1 ½
5	-	Fer	8, -	-	9 -
1	-	Coasă	4, 10	-	5 -
		1, Ceaun	5, -	-	6 -
		12, Ace	- 12	-	- -
1	-	Funii de Brașov	2, 20	-	3 -
	200	Lumânări de ceară galbănă sau numai de ceară	10, -	-	13 -
1	-	Pești morun	2, -	-	- -
		1, Butelcă neagră	- 36	-	1 -
		1, Steclă	- 20	-	- ½
		1, Pahar de steclă	- 20	-	- ½

În urma Înaltei încuviințări a mai sus prescrisei Anaforale, Visteria pe lângă Poronca din 13 Iunie 1837, sub nr.4187, au împărțit listă întocmai de lucrările mai sus arătate și în osebire o însemnare de lucrările ce sânt slobode de tot felul de plată de vamă, după Jurnalul Sfatului din 20 Ghenari 1837, și anume: ceobotile de teletin, cojoacile, sucmanile, căciulile de oaie și un rând de straie ce-ar purta locuitorul asupra sa, potrivit cu starea lui, fie cumpărate și atunci nu va fi supus vămuirei la ieșirea lui la barieră.

Această Anafora la 12 Iunie 1837, sub nr. 842, s-au comunicat Departamentului de Finanțe.

Nr. 642 (II, p.136-137)

Adresul Visteriei din 29 Mai 1837, sub nr.3769, și închierea Sfatului din 1 Iunie 1837, pentru irmilicii noi de argint.

Pârcălăbia Galați, prin raportul cu nr.4832, face cunoscut Visteriei că la portul Galați viind vaporul „FERDINAND”, ar fi adus peste 40.000 irmilii noi în gropuri, la felii de fețe embori, spre întrebuițarea spiculațiilor la Port și în Prințipat. Și simțind că cei mai mulți se aplică și în prificirea din acei irmilici în galbini blanchi și pasiri și alte monede otomanicești mai învechite, precum: mahmudelele, stambolii, irmilicii vechi, rubielele, diriclii și carboave, schimbându-i cu prețurile politicite, ca să le treacă la Constantinopoli cu același vapor, sau cu alte prilejuri. Pentru că acolo, după știința ce ar fi luat, cursul monezilor de tot soiul s-au suit, precum galbănul a ajuns 53 lei, irmilicul vechi, 23 lei și celelalte cu aceeași analoghie.

Iscălitul, alăturând pe lângă aceasta întocmai copie după numeratul Raport al Pârcălăbiei, cu căzutul onor poștește pe Postelnicie ca grăbind, să o facă cunoscut locului cuvenit, binevoind a împărții și Visteriei deslegare de urmarea ce trebuie a se păzi întru aceasta. Pe care adres a urmat închierea Sfatului în cuprindere: „*Potrivit cu dispozițiile de mai înainte, să se scrie Visteriei ca să poroncească atât la Galați cât și la Iași, de a se face aiar acestor monede. Și după valora lor, să se publice prețul umblărei, ca să știe fiecare în ce curs să-i primească, publicând și tipul lor*”.

Această închiere de cătră Secretariatul de Stat prin adresul din 5 Iunie 1837, sub nr.802, s-au împărțit Depart(amentului) de Finanțe.

Nr. 926. (II, p.607)

Anafora Sfatului din 1839, Mart(ie) 31, sub nr. 584, Înalt încuviințată la 14 Iulie 1839, pentru lucrările din metahurile pe care locuitorii Țării pot scoate din Galați, fără plată de vamă.

Prin condițiile otcupului vămilor pe trei ani, începători de la 1 Ghenarie 1839, se cuprinde între altele, la art.14, a nu se supăra întru nimic cu cerirea de vamă pe locuitorii țării, pentru care să se și facă de cătră Sfat anume lămurire. Visteria au referat Sfatului o așa împregiurare, cu cerire de a se face lămurirea zisă, după care scriindu-se ca să împărțască știința de lucrurile din metahurile țării, ce se cumpără din Porto-franco, spre întrebuițarea locuitorilor, s-au primit pe lângă al doilea referat a ei, de sub nr.1454, alăturata aice însemnare de asemenea lucruri [*] pe care Sfatul, cu toată supunerea, o înfățoșază Înălțimei Voastre spre hotărârea ce veți găsi de cuviință.

[*] Însămnare de lucrurile ce locuitorii pot scoate din Galați fără plată de vamă:

<u>Ocă</u>	<u>Dram</u>	<u>Nr.</u>		<u>Ocă</u>	<u>Dram</u>	<u>Nr.</u>	
1	200	-	Lumânări de său	10			Fuse
6	-	-	Lână albă sau neagră	5			Funii de tei
1	-	-	Sopon prost	1			Odgon de tei
1	200	-	Tiutiun prost moldovenesc	2			Toporiște de coasă
4	-	-	Sare	2			Cutii de stejar sau brad
2	-	-	Rachiu	1			Poloboc
5	-	-	Făină de grâu	1			Cadă
30	-	-	Făină de popușoi	1			Dejă
6	-	-	Perje	1			Ciubăr
5	-	-	Ceapă	100			Căpățâni usturoi
5	-	-	Vin	100			Căpățâni curechi
1	-	-	Oloi	100			Praji
2	-	-	Pere	50			Rădichi
2	-	-	Mere	150			Nuci
5	-	-	Sămânță de in	3			Chite in
5	-	-	Sămânță de cânipă	5			Chite cânepă
10	-	-	Fasole	1			Coșciug de rășină
5	-	-	Linte	2			Cojoace
6	-	-	Mazire	2			Căciule
6	-	-	Bob	3			Sucmane cusute
20	-	-	Cartoafe	5			Coți sucmane necusute
10	-	-	Grâu	2			Părechi bernevici de sucman
		10	Oale	2			Părechi opinci
		6	Străchini	1			Ciubote de teletin
		4	Ulcele	2			Iminii, tij
		24	Linguri de lemn	1			Brâu bărbătesc de lână
		6	Fedeleşe	1			Ciorapi
		1	Bote				Pește sărat
		2	Ulcioare				Icri de știucă și de crap
		2	Cofe				Untură de pește
		2	Cofițe				Droburi de pește
		2	Giuguri				Pește proaspăt
		2	Lopăți				Site
		2	Furci				Straie ce ar purta locuitorii potrivit cu starea lor

Această Anafora (la) Secretariatul de Stat, la 10 Iulie 1839, sub nr.1450 au comunicat-o Vist(eriei) și sub nr.1451, Redacției.

Nr. 583 (II, p.93)

Ofis Domnesc din 3 Iulie 1839, supt nr.146, către Pârcălăbia de Galați, tot pentru plutire(a) sărei Moldovii pe Dunăre.

La știința noastră au agiuns că mulți din reizii și căpitanii caicilor ce obicinuesc a transporta mărfuri în susul și în giosul Dunărei, s-ar fi îngrijind a încărcă sare de la acea Schele și a o duce în părțile Turciei, unde interesul speculanților o cere, propuind ar urma un fel de oprire întru aceasta. Fiind dar că după cuprinderea Înaltului vrednic de închinăciune Împărătesc Firman, din anul trecut 1835, sarea acestui Principat este slobodă a se transporta pe Dunăre ori în ce parte de loc a țărilor, care din norocire se află supuse Înaltei Porți, și ca nu cumva asemenea vorbe presurate fără nici un temei să deie prilej de îndoială stăpânilor caicilor, din care împregiurare oțcupul ocnelor să pătimească păgubire, poroncim dumitale ca îndată să pui la cale a se aduna pe speculanții și pe reizii cărlacelor.

Și să le faci cunoscut cuprinderea aceștii a noastre Domnești poronci, înștiințându-i cu lămurire că în temeiul Înaltului Ferman, transportul sărei nu poate fi supt nici un cuvânt împedecat, și oricine este volnic a încărcă asemenea sare și a o duce în susul și în giosul Dunărei, ori în care parte de loc a stăpânirii Înaltei Porți, fără să se îngrijească că va întâmpina cea mai mică împotrivire.

Iar de întocmai urmare, să raportuești Domneștii noastre Visterii.

Nr. 928 (II, pp.608-609)

Anafora Sfaturii din 25 Apr(ilie) 1840, sub nr.758, cu Înalta rezoluție din 25 Apr(ilie) 1840, pentru întâmpinarea neorânduielilor ce s-ar prileji în orașul Galați, precum și pentru cercetarea oamenilor primejdioși.

Domnul General, Inspectorul Miliției, înfătoșând Sfaturii rezultatul cercetării ce au făcut la Galați, unde cu Înalta poroncă au fost rânduit pentru liniștirea tulburărilor ivite acolo⁴, acesta au dat prilej Sfaturii de a face o închipuire pentru întâmpinarea pe viitorime a de asemenea neorânduiei, pe care cu toată supunerea o aduce la cunoștința Înălțimei Voastre, ca de se va încuviința, să binevoiți a poronci punerea în lucrare.

⁴ Lipsa unor Regulamente clare de organizare și funcționare a Poliției orașului Galați, a dus la o serie de tulburări sociale sau politice, datorate fie unor locuitori gălățeni, fie străinilor care soseau aici. În acest sens vezi: Paul Păltănea, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, Partea I, ediția a II-a, coordonată de pr. Eugen Drăgoi, Editura Partener, Galați, 2008, pp.366-368. Sunt descrise evenimentele petrecute la Galați, între 1837-1840, legate de alegerile de deputați pentru Adunarea Obștească, participarea gălățenilor la conjurația „confederativă” din 1839, condusă de comisul Leonte Radu; Adrian Pohrib, *Din istoria poliției române. Poliția orașului Galați între 1832 și 1949. Istoric și documente*, Editura Agaton, Galați, 2013, p.20: „evenimentele de la Galați din perioada 25-27 februarie 1840, când orașul a fost în stare de alertă. Mai mulți nemulțimiți din Mahalaua Râpei, care n-aveau nici închezășluire personal, nici vreo material stare, pătrund în localul Poliției unde, în prezența unui public numeros, au amenințat că dau foc târgului. Conflictul a fost aplanat și Instrucțiunile elaborate”.

Pe lângă aceasta, Sfatul socotește a adăogi că din aceia ce s-au găsit vinovați, pe unii ce nu au fost atârnați de vreo protecție, s-au predat giudecării criminalicești, iar pentru ceilalți urmează corespondența cu consulaturile Britanicesc și Elinesc, fiind ei atârnați de aceste protecții, spre a se supune la asemenea cercetare.

Înalta rezoluție

Se încuviințază și se vor primi cuvenitele măsuri spre întocmai punere în lucrare.

Nr.929. (II, pp.609-910)

Instrucțiunile alăturate pe lângă Anafora de mai sus pentru paza bunei orânduiei în orașul și portul Galați.

Pentru a se păzi buna orânduială, obșteasca liniște, siguranța personală și a averilor în orașul Galați, care nu odată au ajuns a fi priveriște de tulburări și de gâlcevi în lăuntru lui, mai cu dinadinsul de către osebiții streini, care fără a ave nici închizășuire personală pentru buna și liniștita lor petrecire, nici vreo materialnică stare se află încuibăți acolo, este de neapărat a se pune în lucrare următoarele măsuri:

Art.1. Oricine viind din alte țări pentru a intra în Prințipat, este dator îndată ce va sosi la Carantină a înfătoșa pasaport sau teschereoa de care este purtătoriu, spre a se urma întocmai după regulile statornicite pentru acei ce intră în țară.

Să înțâlege că acei ce vor veni cu tescherele, nu vor pute fi primiți sub nici o protecție steină și vor fi datori a iscăli în Condica Carantinei că sunt rae⁵;

Art.2. Pasaportul protecției de la care atârână călătorul sau teschereoa vreunei dregătorii otomane, fiind călătorul rae, sânt neaparatele titluri pentru a fi primite în Carantină, și nicicum cu bilet sau chizășie particularnică, fiind Carantina răspunzătoare pentru orice abatire dintru aceasta;

Art.3. Acei ce după săvârșirea termenului curățirei, ar eși din Carantină pentru a ave împărtășire cu orașul, trebuie a fi îndreptați de obște cu slujitorul Carantinei pentru a-și primi bilete de petrecire în oraș, pe vreme hotărâtă.

Iar fiind călătorul supus stein, Pârcălăbia îl va trimete, întovărășit de un om al Poliției, la consulatul respectiv, care va adeveri acel bilet și la acel termin să fie îndatorit a se ambarca; însă dacă împregiurările interesurilor sale ar cere înnoirea biletului, atunce i se va slobozi și un al doile termin, dacă în curgerea celui dintii purtarea sa au fost regulată și neprihănită. Cu aceasta că după săvârșirea acestui al doile termin să fie datorit a se ambarca fără vreo pricinuire. Iar vroind a se statornici acolo, dator este a declara și a dovedi mijloacele și închipuirea viețuiri ce va ave;

Art.4. Armele ce va ave cu sine acel intrat în Carantină, se vor primi îndată de Direcția Carantinei și vor sta păstrate acolo ca să se întoarcă călătoriului când se va duce la urma sa, iar călătorilor care vin numai ca să treacă în altă țară, li se vor da armile prin Pârcălăbie, după încredințarea în asemenea trecire;

Art.5. Spre curățirea orașului de oameni cu prepus și cu rale purtări, și spre regularisirea nămolului streinilor ce sânt fără căpătâi, fiindcă mulți din ei se află pitrecând în Galați fără măcar a se ști supt a cui protecție sânt, de aceea mai întâi Pârcălăbia va cere ca fieștecare consulat să trimită listă pentru toți supușii săi, și să se eie pe rând în cercetare și acelor pentru care consulații vor voi a respunde să li se deie

⁵ Locuitor dintr-o raia turcească.

bileturi încredințate de Pârcălăbie, cu anume arătare a neguțitoriei, a meșteșugului sau închipuirii petrecirii acei fețe;

Art.6. Consulaturile respective vor fi îmbiete ca prin îndesite publicații să îndatorească pe toți supușii lor, de obștie aflători în acest oraș, a se înfățișa în termen de 15 sau 20 zile, spre a li se face cuvenita cercetare și a se întovărăși cu bileturile sus pomenite, pentru voe de a rămâne în țară.

Art.7. Acei ce nu vor pute înfățișa chizășii pentru petrecire în lăuntru, vor căde în categorie de vagabonzi și se vor izgoni peste hotar, precum și acei care fără a ave cuvenitele închizășluri s-ar găsi neatârnați de vreo protecție;

Art.8. Totodată de la toți stăpânii corăbiilor ce se lucrează în portul Galați, se va cere listă de marangherii străini aduși de peste hotar, care se vor îngădui în port cu chezașia stăpânilor lor. Cu aceasta însă ca fieștecare, în vadeaoa hotărâtă, să se înfățișeze la Pârcălăbie ca să eie bilet de pitrecere în Galați, pe vade de treizeci de zile. Și dacă în curgerea acestor zile se vor purta bine, li se va înnoi vadeoa după trebuință;

Art.9. Fieștecare supus strein sau rae să fie îndatorit a purta asupra sa acea voe, și să înfățișeze îndată ce se va cere de cătră Pârcălăbie sau comisarii Poliției;

Art.10. Pe acel ce nu va ave voea pitrecerii, Poliția îl va privi ca vagabond; și pe un asemenea îl va trece peste hotar;

Art.11. Se va publica ca nimine să nu îndrăznească a umbla înarmat pe ulițe sau cu ciomege, căci pe unii ca aceștia ca niște viderați turburători, ori de ce protecție vor fi, Pârcălăbia este în dreptate a pune îndată mâna pe dânșii, și a-i arestui; și găsindu-se în categoria de vagabond, va pune la cale depărtarea lor;

Asemenea, Pârcălăbia, prin polițenești măsuri, pe orișicare îl va găsi prin locuri publice în necuviințata stare, îl va rădica și-l va pune la oreală spre înțelegire;

Art.12. Paza de noapte să fie pe viitorime întărită cu un sporit număr de militari și de slujitori a(i) Pârcălăbiei și a(i) Poliției;

Art.13. Amploiații Carantinei, Pârcălăbia și comandirul Zastavii, sânt îndatoriți supt răspundire a fi cu cea mai întreagă băgare de samă, întru a se păzi întocmai aceste reguli;

Această dispoziție se va împărtași tuturor Consulaturilor spre a da poronci supușilor lor întru întocmai urmare.

Aceste Instrucții, de cătră Secreta(riatul) de Stat, la 28 April 1840, sub nr.745, s-au comunicat Cons(ulaturii) Rusesc; sub nr.746, K.K. Aghenții; sub nr.747 Cons(ulaturii) Britanicesc; sub nr.748 acelui a Franției; sub nr. 749 a celui Prusăsc; sub nr.750 acelui Elinesc; sub nr.756 Cons(ulaturii) Sardinesc la Galați; și sub nr.753 Departa(mentului) din Lăuntru.

Nr. 919 (II, p. 594)

Anaforaua Sfatului din 23 Noemvrie 1840, sub nr.1919, Înalt încuviințată la 7 Fevruarie 1841, în alăturare cu Așezământul atingătoriu de Antrepo.

Asupra Anaforalei cu nr.340*, prin care Sfatul a cerut dizlegarea Înălțimei Voastre pentru punerea în lucrare a Art.1-iu din Așezământul pentru Antrepo și Porto-franco a orașului Galați, ca neguțitorii să fie slobozi gios în Schele, afară de barieră, a-și înființa magazii pentru depunerea mărfurilor streine ce s-ar aduce numai spre încarcarea prin corabii pentru alte locuri, primindu-se Înalta încuviințare de a se face îndată cuvenitele publicații de Visterie și a se pune însărcinare asupra Pârcălăbiei spre

a se înțelege cu neguțitorii de Galați, ca să se însemneze locul potrivit cu trebuința pe care să-și clădească magaziile trebuincioase.

S-au făcut împărțirea cuvenită Visteriei, și acum s-au primit Referatul ei sub nr.8437, în alăturare cu proiectul alcătuit în acest obiect de către Părcălăbia Galați, în înțelegire cu neguțitorii de acolo și două planuri și un smet închipuit de inginerul Târgului Galați, pe sumă de 11.266 lei, zece parale, ce sânt trebuitori pentru înființarea unei zastave pe malul Dunărei, la locul ce s-au socotit mai potrivit spre clădirea Magazalelor.

Sfatul cercetând acel proiect, precum și observațiile făcute de D. vel Vist(tiernic) și făcându-i întocmirea ce au socotit de trebuință, care și prescriindu-se îndeosebi sub iscăliturile mădulărilor Sfatului, cu toată supunerea îl înfațoșază Înălțimei Voastre, împreună și cu pomenitele planuri și smet, spre hotărârea ce ve-ți găsi de cuviință.

* Anaforaua țitată nu s-au prescris, ca una a căreia cuprins se află trecut în aceasta.

Nr. 920 (II, pp.595-598)

Așezământul alăturat pe lângă Anaforaua de sus, pentru înființarea a unui Antrepo.

Statornicirea Așezământului de Antrepo în privința comerțului, pe lângă dreptatea de Porto-franco hărăzită orașului Galați de Prea Înălțatul Domn stăpânitoriu, cerând pe de o parte însemnarea locului potrivit la această distanție și pe de alta, punerea la cale să deie cuvenita înlesnire comerțului și să ferească și pe Visteria Prințipatului de pagube în legiuitele sale dreptăți, se așază următoarele regule care să slujească de legiuire în acest obiect:

1. Așezământul de Antrepo are de pravăț de a se scuti de plata vămei mărfurile streine, care descărcându-se în marginile Țării nu sânt menite în consumația din lăuntru, ce numai spre a se exportarisi iarăși pentru o destinație streină;

2. Magazalele și locul de Antrepo vor fi cu totul ferite de tot felul de amestecar cu lăcuiorii Târgului Galați, sau cu celelalte magazale și spre a se feri mai bine tot felul de prilej despre vreo molipsire, se socotește de trebuință să se îngrădească tot locul de Antrepo cu șarampoi nalți, bătuți bine unul lângă altul, iar împregiur, în potrivită depărtare, să se facă foișoare pentru șiderea păzitorilor, precum sânt acele de la portul Galați. Și totodată a se face o căsuță cu două odăi și cele trebuincioase pentru șiderea cvardianilor rânduți din partea Direcției Carantinei;

3. Locul ce se însemnează spre înființarea Magaziilor de Antrepo, este acel cătră malul Dunărei, alătura și din gios de Carantina nouă. Fața lui spre Dunărea va fi de 150 stânjini, neapărat trebuitori pentru trebuincioasele încăperi, iar adâncul lui, de la Dunărea spre Bratiș, adică în lăuntru spre miază-noapte, de 200 stânjini, cerșuți de trebuințele de astăzi a negoțului;

4. Localul se va despărți în deosebite linii de 20 stânjini, la toate două linii va fi câte un drum, și aceste drumuri vor ave a lor întindere de la Dunăre spre Bratiș;

5. Linia întâia a locului din gios, spre răsărit, către Dunăre, se va păstra pentru magazalele ce se vor înființa de peatră sau cărămidă, iar în toate celelalte linii va fi slobod a se înființa magazii nu numai de peatră, ce și de lemn;

6. La malul Dunărei, în fața locului hotărât de Antrepo, se va înființa o zastavă despărțită în patru, din care o despărțitură va sluji pentru descărcarea zaharelilor*, una

pentru descărcarea mărfurilor de greutate, precum săul și altele ce au a se aduna în Antrepo și două despărțituri pentru exportății de iznoavă a ziselor mărfuri; iar apoi pentru toate corăbiile și cârlacele bănuite și nebănuite să urmeze regulile Caranticești, potrivit cu prințipiile statornicite la Art.al 2-le.

Deosebit se va hotărâ un loc, tot în preajma încăperilor din Antrepo, pentru corăbiile și cârlacele de pratig, adică acele nesupuse Carantinei, spre încărcarea și descărcarea mărfurilor din Antrepo;

7. Locurile de încăpere se vor da în parte, ori cu bezmen pe stânjin sau cot, sau cu de istov vânzare, precum se vor pute învoi cu proprietariul lor, cu acesta ca acele locuri în totul să se mărginească în sus arătații stânjini, adică de una sutăcincizeci fața și de două sute adâncimea și în condiții de a nu se pute adăogi nici odinioară bezmenul acel cu embatic; iar când zisele încăperi de Antrepo ar cere o mai mare întindere, aceasta rămâne iarăși la învoirea proprietariului cu doritorii cuprinderii de locuri, păzindu-se regulile statornicite pentru Antrepo;

8. Cei ce vor voi a lua locuri, vor îndrepta a lor cerire cătră Pârcălăbie, care adresându-le Eforiei Orășienești, aceasta le va trece îndată într-o înadinsă Condică și va privileghe ca locurile să se deie după rândul cererilor, fără alegire.

În privirea cătră persoanele doritoare de protomisie sau hotar, ca celui întâiu doritoriu de a clădi asemenea încăperi, se va da locul acel mai cu apropiere de Carantină și în fața Dunărei; celui al doile se va da tot în fața Dunărei, loc alătura cu acel întâiul mai de gios.

Și cu asemenea orânduială se va urma darea tuturor locurilor, adică acelor fațadei despre Dunăre, acelor din dosul șirului întâiu, hotărât pentru magaziiile de grâu și acelor pentru magaziiile de peatră, cu chip ca locurile numărului întâiu să fie aliniate cu Dunărea; iar acele a numărului al doile, în dosul celor întâi, în oarecare apropiere, fără a se grămădi însă unile cu altile, decât într-o potrivită distanție vor fi așezate.

Urmând cu asemenea rânduială clădirea tuturor unor așa încăperi câte ar urma după vreme a se înființa, să înțelege că în liniile celelalte se vor protomisi acei ce vor primi a face magazii de peatră sau de cărămidă;

9. Locurile vor fi date cu chibzuire, ca în fața acelor despre Dunăre, una și aceeași persoană să nu poată lua mai mult decât un singur loc; iar având trebuință și de un al doilea, pe acesta în poate lua în dosul șirului întâi, cu îndatorire însă de a clădi pe dânsle cuvenitele magazale, adică în termen de un an de zile, pentru acele de lemn, de doi ani pentru acele de cărămidă sau de peatră.

Iar când bezmănariul nu ar urma în curgirea acestor termini a înființa încăpere pe locurile cuprinse de dânsul, atuncea el va perde bezmănul cuvenit pe curgerea termenului arătat, și locul va rămâne a proprietariului, putându-se a se da altui doritoriu;

10. Magaziile de peatră sau cărămidă cerșute a se înființa în linia dintâie, arătată la Art.3-le, fiind numai pentru depunerea de săuri și alte mărfuri, i liciduri supuse primejdiei focului, apoi în acele magazii după înființarea lor nu se vor depune decât de acest felul de metahuri.

Cu toate aceste, spre a nu urma împedecarea negoțului, este ertat a se așeza de asemenea metahuri și în magaziiile de lemn sau cărămidă din altă linie, cu cuvenita îngrijire la topirea de săuri pentru punerea în poloboace, de a se feri întâmplătoarele primejdii, iar aceasta până la îndeplinirea liniei însemnate pentru magaziiile de peatră;

11. Așa precum statornicirea Așezământului de Antrepo privește la mai multă înflorire și înlesnire a negoțului și pentru a căruia înființare urmează cerire și din partea neguțitorilor, și totodată ținerea lui cerând jărtfire de cheltuieli pentru îngrădirea acestui loc, înființarea barierelor, sau a zastavilor la locul descărcătorilor și a înbărcărilor metehurilor ce au a se depune, facirea și ținerea în bună stare a drumurilor trebuincioase, aplicația măsurilor feritoare de molipsire, precum după vreme și pentru alte îmbunătățiri ce s-ar găsi de cuviință și de priință în acest obiect, apoi potrivit cu socotința și propunerea neguțitorilor și potrivit cu rânduiala ce se păzește și pe la alte asemenea locuri, se legiuesc spre aceasta următoarele venituri: asupra mărfurilor ce se vor descărca spre a se pune în Antrepo, câte douăzeci parale în cursul Visteriei, pe chila Galațiului, pentru grâu, fasole și sămânță de in; cincisprezece parale de chila de păpușoi, orz și alte zaharele; 30 parale pentru una sută oca său și lână; doi lei pentru suta oca ceară. Iar pentru celelalte articule, câte douăzeci parale, tot cursul Visteriei, la sută asupra valorii mărfii.

Și numai atuncea exportarisitoriul îi va fi slobod a depune mărfurile sale în Antrepo când va plăti legiuitele mai sus taxi de antrepo, asupra soiului mărfurilor sale, care apoi vor rămâne în depozit până la exportarisirea lor earăși. Și vor fi scutite de orice alta dare sau taxie a portului, afară de plata angurailui pentru vase.

Strângirea veniturilor de Antrepo și întrebuițarea lor la sus-pomenitele cheltuele, se vor face de cătră Comisia Orășenească, iar socoteala acestora cercetându-se de Pârcălab, se va pristavlisi pe tot anul, Sfatului Ocârmuitoriu;

12. Acest Antrepo fiind legiuit pentru a se depune numai mărfurile importarisite din alte țeri care urmează a se exportarisi în urmă prin plutire, va fi deschis numai spre Dunăre și nu va ave nici o comunicație cu lăuntrul Țărei.

Când însă proprietariul marfurilor depuse în Antrepo va vroi a exportarisi în țară vreo marfă a căreia exportatie va fi pozvolită de legi, după ce va îndeplini regulile carantinești, adesarisindu-se la vamiș și plătind legiuita vama, o va pute face.

Iar dacă vreun neguțitoriu se va descoperi ori că a depus în Antrepo din producturile țării fără a fi plătit legiuita vamă de exportatie, ori că va fi introdus în țară din producturile nepozolite, ori că au importarisit dintre cele neoprite fără plată de vamă, unul ca acela supuinđu-se legiuirei controbontului se va lipsi și de dritul de Antrepo;

13. La locul de Antrepo va fi o poartă despre Dunăre prin care vor intra producturi numai din părți străine și prin care vor ieși și toate mărfurile de Antrepo, fără a se amesteca vreo-dinioara cu acele producturi sau marfuri din Țară. Pentru care este lăsat locul pentru magaziiile Șcheli, căci o asemenea amestecare ar deschide prilej la feluri de catahrisuri în fața legiuitelor dări a Ocârmuirei și ar pricinui stavilă comerțului prin o viderată neorânduială;

14. Fiește-care neguțitoriu este dator a da o adevărată și lămurită știință amploiaților ce vor fi rânduiți întru privigherea acestui Așezământ de Antrepo, de mărfurile ce va exportarisi și împotrivindu-se a da cerșuta știință, sau că va arăta neadevărat, se va șrărfui cu doi galbini blanci pentru fiește-care oară. Osebit de aceasta, neguțitoriu se va arăta cu înșălăciune în plata taxiei, sau făcând mincinoasă arătare, va plăti acea taxie îndoită. Iar toate aceste fără jignirea legiuirei art.12, la întâmplare de a se dovedi și cazul controbontului;

15. Nu va fi nici unul iertat a ciurii grâul sau a lucra altceva pe drumurile încăperilor sau prin oricealt chip ce ar pute opri trecirea sloboadei comunicații și aflându-se vre unul cu nesupunere, se va îndatori la un ștraf de 31 lei și jumătate, în cursul Visteriei, pentru orice de asemenea supărare ar pricinui, fiește-care din neguțitori va fi îngrădet a înșira în linie carăle în apropiere de magazia altuia fără voința proprietariului, va plăti un ștraf de trei sorocoveți pentru fiește-care caru ce va sta acolo.

16. Dovedindu-se abatere din aceste reguli ștrafurile ce s-au legiuit în articulele de mai sus, se vor hotărâ după închierile Comisiei Orășienești, întrunita cu Eforia Orașului și întărită de Pârcălabul.

17. Să înțelege că bezmenul locurilor se v-a strânge de către vechilul rânduit din partea proprietății, controbonturile se cuvin vâmiei cu un drept al ei, iar taxia pe mărfuri, producturi și alte metehuri se va aduna de Comisia Orășienească, precum și ștrafurile, care va fi datoare a face zastavila trebuincioasă cât s-ar pute mai în grabă precum și întru neprelungirea drumurilor, iar Cârmuirea va orându cvaradioane, și păyitorii trebuincioși, care precum s-au zis, se pot plăti din veniturile hotărâte la art. 11, îndată ce capitalul ei ar spori din veniturile sus arătate, ea va fi îndatorită a se îngriji pentru niște tulumbe și alte instrumenturi pojărnicești spre apărarea de foc, la vreme când (ferească Dumnezeu) se va isca, care aceste se vor păstra în însuși cuprinsul locului de Antrepo.

18. Toată îngrijirea și privigherea ce trebuie a fi atât la magaziiile de Antrepo precum și la Schele, este dată Comitetului Sănătății și Comânzii graniței, fără a se jigni participația cuvenită Pârcălăbiei pentru privigherea și păzirea regulilor acestui Așezământ.

Aceste instrucții s-au împărtășit la 17februarie 1841, sub nr. 278 Visteriei și Departamentului din Lăuntru sub nr. 277.

Nr.82 (I, p.136)

Legiuire pentru rădicarea din sarcina Eforiei orașului Iași a plăței câte 20.000 lei pe an, la Eforia Galațiului, din iratul tiutiunului votată în Seanța Obșteștii Obicinuite Adunări din 18 Ghenarie 1841 și întărită cu Ofisele Domnești din 28 Martie 1841, supt nr.12, cătră Prezidentul Obșteștii Adunări și cu nr.13 cătră Sfatul Cârmuitoriu.*

În privire pe de o parte a neîndemănării Eforiei orașului Iași, și a neapăratelor îmbunătățiri trebuincioase la această capitalie a Țării, care cer mai cu osebite mijlociri de înlesnire, iar pe de altă parte că pentru îmbunătățirile neapărate de înfrumusețarea Galațiului se dau câte 300.000 lei pe an din poșlina expotației productelor, se legiuește ca banii, câte 20.000 lei pe fiecare an, ce Eforia Iașului au fost îndatorită a da la Eforia Galațiului din iratul tiutiunului, cu începere de la anul 1837, să se ridice din sarcina Eforiei Iașului, atât pentru vremea trecută, pe care ea nu au plătit asemenea bani, cât și pe viitorime, rămânând în totul iratul de la tiutiun în singur folosul aceștii Eforii a Iașului.

Această legiuire s-au împărtășit la 19 Ghenarie 1841, cu nr.863, Departamentului din Lăuntru și cu nr.864 Redacției.

*** Motivele legiurei - Cuprinderea proiectului Departamentului din Lăuntru către Obștesca Obicinuită Adunare, cu nr.715, înfățișat întăririi Domnului pe lângă Anaforaua ei din 20 Ghenarie 1841, supt nr.2.**

Între iraturile hărăzite Eforiei din Galați, prin Hrisovul Prea Înălțatului Domn Stăpânitoriu din 1836, din care iraturi, pe temeiul acelu Hrisov, au lucrarea lor de la începutul anului 1837, sânt hotărâți a se da și câte 20.000 lei pe an din iratul tiutiuului.

Această somă, câte de 20.000 lei, numai cât figurează între iraturile Eforiei Galați, dar de către Eforia Iașului după a ei neîndemănări, până acum nu s-au plătit, alcătuind astăzi soma datoriei către Eforia Galațiului, de 80.000 lei pe patru ani trecuți, socotiți de la 1837 până la sfârșitul anului 1840.

Starea capitalului Eforiei Iașului lămuri astăzi nu numai că nu destoinicește a răspunde o asemenea somă, dar încă prin sămile anului trecut, 1840, afară de această datorie înfățișază un defițit peste 74 mii lei, încât pe o parte spre acoperirea unui asemenea defițit, iar pe alta pentru neapăratele îmbunătățiri de care are trebuință capitala Țărei, mai vârtos cere mai cu osebite mijlociri de lesnire.

Departamentul, în privire că se dau 300.000 lei din exportația producturilor pentru îmbunătățiri care sânt deopotrivă neapărate în înfrumusețarea Galațiului, este de socotință că asemenea sumă împovorătoare să se ridice de-asupra-i atât pentru vremea trecută, ce precum s-au zis stă neplătită, cât și pe viitorime, rămâind în totul iratul de la tiutiu în sigur folosul Eforiei Iași.

Nr.83 (I, p.137-138)

Legiure pentru sporirea veniturilor Eforiei Orașului Galați, votată în seanța Obșteștii Obicinuitei Adunări din 31 Ghenarie 1841, și întărită prin Ofisele Domnești din 28 Martie 1841, cu nr.14, către Prezidentul Obșteștii Adunări și cu nr.15 către Sfat*.

În privirea îmbunătățirilor de care are trebuință orașul Galați, se legiuește sporirea veniturilor Eforiei acelu oraș, așa precum se însemnează aice mai gios:

1-iu. De tot vasul de vin de la 30 până la 70 vedre ce intru în acel oraș, să se iee câte un leu, peste 2 lei legiuiți de mai înainte, și prin urmare câte doi lei de tot antalul sau butea cu vin, peste patru lei legiuiți de mai nainte;

2-le. De toată vadra păcură câte un leu, peste un leu legiuit de mai înainte.;

3-le. Câte 2 parale cantariatica, peste 6 parale legiuite mai nainte.

Această legiure s-au împărțășit la 19 Mai 1841, cu nr.864, Departamentului din Lăuntru și cu nr.862 Redac<ției> Foilor Oficiale spre publicare.

*** Motivele legiurei**

Pe temeiul art.XIX din Anexa cu litera H, Cap.al III-lea al Oganicescului Regulament și în privirea nevoei ce au avut orașul Galațiului de câteva puncturi de îmbunătățiri, la care capitalul prisosit din veniturile legiuite aceii Eforii, nu puteau fi de agiuns, s-au propus prin proiectul Departamentului din Lăuntru, din 27 Ghenarie 1841, supt nr.1929, care s-au înfățișat întăririi Domnului, pe lângă Anaforaua Obșteștii Obicinuitei Adunări din 4 Fevruarie 1841, supt nr.9, a se face adăogire la taxia vinului, a păcurei și a cantariaticei, în proporția cuprinsă în legiure.

Nr. 579 (II, p.89-90)

Închierea Sfatului, din 19 Iulie 1841, asupra Notei K.K.⁶ Aghenții, sub nr. 3221, atingătoare de exportăția sărei de mare în Moldova.

Asupra opririi ce s-au făcut căpitanului austriesc Antonie Maracini, de a scoborâ la Schelea Galații o somă de sare de mare, pentru care au urmat reclamația K.K.Aghenție, s-au făcut următoarea închiere a Sfatului:

„Sfatul luând încredințare de înpregiurările cuprinse în acest port, și de corespondența ce au urmat între Pârcălăbia de Galați și între Consulul K.K. de acolo, precum și din partea Visteriei către D. Consulul, au venit în lămurire după tratația urmată:

1-ii, că punerea înainte a K.K.Aghenții, că adecă după trataturi, negoțul productelor de metal este slobod la ambele Prințipaturi, este nepotrivită cu împregiurarea de față, fiindcă rostirea de product nu se aplicarisește asupra sărei de mare, și deși cu adevărat după tractaturi negoțul producturilor străine este slobod, cu plată de legiuită vamă, însă aceasta nu se întinde asupra acelor producturi a căroră importație, după osebite Așezământuri sfințite prin o învechită urmare, este cu totul oprită, după cum aceasta se urmează în toate țările, și asemenea și în Austria.

Că obiecturile ce înfățoșază venituri a Statului, sânt ferite de orice pricină de jicnire, și nici se poslovește vreo importație străină; și pe acest temei și ocârmuirea Moldaviei, având monopolul sărei ocnelor sale, care închipuiește un însămnătoriu ram de venituri, numai ea, sau acel ce i se dă o asemenea dreptate, poate specularisi cu asemenea articol, atât în țară cât și în Schelea ei peste hotar în Turcia;

al 2-le, că o asemenea urmare de nu s-ar stavilarisi ar ținti întru a priface portul Galații, în un antrepo acestui product ce este oprit. De unde exportarisindu-se de oricine altul peste Dunăre, ar dărma otcupul ocnelor, lucru ce nu poate fi îngăduit;

al 3-le, că Așezământul Porto-francului s-au hărăzit târgului Galați numai pentru mărfurile ce s-ar consumarisi acolo, care sânt scutite de plata vămii, dar nicicum întru aceasta se poate socoti și productul sărei, a căruie importație este cu totul oprită, și a căruie prințipiilor de sus, au scris Pârcălăbiei pentru nezăbava corăbiei a slobozii descărcarea sărei, dar nicicum și vânzarea ei fără învoirea antreprenorului, de vreme ce soma care nu au fost într-o câtime atât de mare, neobicinuită și de jicnire otcupului.

Apoi, pe aceste temeiuri să se poștească pe Aghenție că de vreme ce căpitanul au vândut din acea sare atât în Galați, cât și de acolo peste Dunăre, în somă covârșitoare, și peste acea declararisită de patru zeci mii ocă, ce după contract este cu dreptate numai antreprenorului, a pune la cale să se despăgubească pe antreprenor în pretenția ce au pornit. Și să se eie măsuri a se obști pretutindene spre știința negoțului, că asemenea importație fiind oprită, nicicum se va pute îngădui în viitorime”.

Această închiere de către Secretariatul de Stat la 22 Iulie 1841, sub nr. 1371, s-au împărțăsit K.K. Aghenții.

⁶ K.K. Agenția Chezaro-Crăiască austriacă.

Nr.84 (I, pp.137-138)

Anafora Sfatului din 23 Dechemvrie 1842, supt Nr.3677, cu Înalta rezoluție din 24 Dechemvrie 1842, pentru a se înștiința la Eforia de Galați, veniturile cotăritului, a mähălitului și a harabagilicului

Departamentul din Lăuntru au referat Sfatului supt nr.23.237, că obștia orașului Galați, prin buna plecare întru cele atingătoare de negoț și de Obșteasca îndemănare, au încheiet la anul 1836 Jurnal ca să se legiuiască în iaraturile Casei Obștești cotăritul, mähălitul și harabagealăcul, și în acest Jurnal înfătoșându-l Departamentului Înălțimei Voastre cu Anafora supt nr.19 din acel an, au primit următoarea Înaltă rezoluție: „în privire că aceste venituri, plătindu-să de lăcuința acestui oraș, rămân iarăși în folosul ei, precum harabagealăcul, mähălitul și cotăritul, în privire că neingrădirea acestora au prilejit felurite abuzuri, de care pătimește și se tânguește negoțul; și în privire că scoposul Regulamentului au fost și este a conteni abuzurile, se vor pune în lucrare aceste venituri după dorința Obștei, și când ispita va dovedi contenirea abuzurilor, atunce se va slobozi și osebit Hrisovul Nostru”.

După înțelesul aceștii Înalte rezoluții, păzindu-se urmarea întocmai, arată Departamentul că s-au făcut lesnire și Eforiei și Obștei, iar mai ales negoțului o priință pacinică, mulțemitoare și feritoare despre toate împlinirile și abuzurile ce se prilejia mai înainte de regularea acestor trei venituri, și propune că așa precum aceste venituri urmează a se da în antrepriză pe anii viitori, și din corespondență se vede că ele sânt cu mulțămirea Obștiei de acolo, și neaducătoare de vreo supărare.

Iară Eforia are neapărată nevoe a nu se precurma aceste iraturi, mai vârtos acum cu înființarea Jandarmilor Poliției*. Apoi de se va găsi de cuviință să se mijlocească slobozirea Domnescului Hrisov de care se zice prin țitata Înaltă rezoluție, Sfatul având în privire art. XXIII, anexa lit. H, din Cap. al IIII-e al Regulamentului, pentru veniturile Eforiei unde se rostește că „aceste venituri se legiuiesc spre a-și avea urmarea lor în toată vremea, însă să lasă voe Eforiilor ca împreună cu orășenii să-și alcătuiască venituri după localnicele înpregiurări și după starea fiește-căruia târg din alte venituri, la care toată Obștea târgoveților s-ar uni cu toată primirea lor, dar aceasta nu se face, nici se va pune în lucrare în alt chip decât prin știrea stăpânirei”. Plecat aduce aceste la cunoștința Înălțimei Voastre ca să binevoiți a hotărâ precum veți găsi de cuviință.

Rezoluție Domnească

Se încredințară slobozirea Hrisovului potrivit dorinței acelu oraș.

* Acești jandarmi s-au fost înființat după chibzuirile de mai nainte și după Anafora Sfatului din 25 Octomvrie 1842, supt nr.2974, Înalt încuviințată la 31 Octomvrie 1842; și acestor jandarmi li s-au dat și instrucții încuviințate de cătră Sfat, asupra referatului Hătmăniei din 24 Martie 1843, supt nr.759, care s-au împărțășit de cătră Secretariatul de Stat la 9 Aprilie 1843, supt nr. 838 Hătmăniei și supt nr.839 Departamentului din Lăuntru.

Iară apoi această trupă de jandarmi s-au desființat după Înalta rezoluție din 28 Septemvrie 1844, asupra Anaforei Departamentului din Lăuntru din 21 Septemvrie 1844, supt nr. 20.0017, despre care s-au făcut împărțășire Eforiei de Galați de cătră Departamentul din Lăuntru, la 5 Septemvrie 1844, supt nr.21.068.

Această Anafora de cătră Secretariatul de Stat s-au împărțășit Departam<entului> din Lăuntru, prin adresa din 30 Dechemvrie 1842, supt nr.3707.

Nr. 927 (II, p.608)

Adresul Secret(ariatul) de Stat din 17 Iunie 1842, sub nr.450, către Depart(amentul), din Lăuntru, pentru comunicația negușitorilor gălățeni cu portul Ibrăilei, pe uscat, prin slobozirea de bileture sub adiverire(a) Pârcălăbiei și a comandiriului grăniței.

Pârcălăbia Galații, prin raportul cu nr.4638, curgătorul an, aduce la cunoștința Secretariatului, tânguirea ce au primit din partea emporilor din acel târg, a cărora relații îi silesc a avea adese comunicații cu portul Ibrăilei, câte de două și trii ori pe săptămână, alte dați și în toate zilele, și că cu milduirea răvașilor de drum de către comandirii cordoanelor, li s-ar pricinui sminteli în grabnica lor pornire.

Aceste împregiurări supuindu-se Sfătului Cârmuitor, el, în seanța din 13 a curgătoarei, au făcut următoarea închiere: „că spre împedecarea unei asemenea relații a negoșului, Sfatul socotește că acei ce merg pe uscat de la Galați la Ibrăila pentru zilnice trebuințe, să fie întovărășiți de bileture, sub adiverirele Pârcălăbiei și a comandiriului graniței numai”.

Despre care, gios iscălitul, după însărcinarea ce au priimit, are cinste a comunica Departamentului știință, spre a ei aplicație.

Nr.921 (II, p. 598)

Ofis Domnesc din 14 Mart(ie) 1843, sub nr. 11, către Obșteasca Adunare prin care s-au cerut închierea ei asupra puntului de antrepo atingătoare de depunerea zaherelilor la Galați, spre exportație.

În regulile de statornicire a Porto-francului în Galați, pomenindu-se și de înființarea unui Antrepo, negoșul de acolo au mers pe un înțales: socotind că și grâul de peste Dunăre ar pute fi introdus în Schelea Galașilor ca și celelalte articule străine, nevătămătoare negoșului țarei; dar fiindcă o asemenea coborâre de zaherele este oprită de Reglement la Art.164, Noi găsim de cuviință a chema osebită luare-aminte a Adunării asupra acestui vajnic obiect de obștesc interes și însărcinăm ca să încheie a ei socotință potrivit cu priința și folosul țării, și prin Anafora să ne-o supuie spre hotărâre.

Nr. 922 (II, p.598-599)

Anaforaua Obșteștii Adunări din 16 Martie 1843, sub nr.13, cu Înalta rezoluție din 27 Martie 1843, pentru a nu se îngădui înființare de antrepo pentru producturile ce pot veni din alte părți la Galați.

Adunarea pătrunsă de Înalta Voastră patrioticească cugetare, cu care prin luminatul Ofis din 14 Martie, ați binevoit a chema osebita ei luare-aminte, asupra unui vajnic obiect de interes obștesc și a cere a sa Încheiere potrivit cu priința și folosul țarei, în obiectul aplicației sau neaplicației însușirii de Antrepo, și asupra grâilor ce vor veni la Galați de peste Dunăre, cu tot respectul aduce la cunoștința Înălțimei Voastre că nici odinioară nu poate socoti că dritul de Antrepo s-ar pute întinde și asupra grâilor; care fiind cel de căpitenie articol a hranei obștești, industriei din lăuntru și a comerșului de exportație, sânt peste tot locul supuse osebitelor regule potrivite cu priința interesului din lăuntru Țării, și cu atâta mai mult la pământul acesta, unde îndeletnicirea agriculturii este singura închipuire a viețuirii și singurul izvod al comerșului exportației.

În asemenea socotință, Adunarea este sprijinită și de Art.164 a Organicescului Reglement, prin care anume este oprită coborârea zaharelilor și a Valahiei la Schelea Galaților; cunoscându-se încă de atunci încă concurența acestui product, poate fi vătămătoare plugăriei acestui Prințipat și negoțului, care derează din ea; după ce dar pentru Prințipatul Valahiei, atât de învecinat și a căruie interesuri se află îmbinate cu acesta, s-au legiuit pomenita oprire, cu atât mai mult se cuvine a fi aplicarisit la producturile din alte părți; și dar Adunarea rămâind în deplină încredințare că însușirea de Antrepo nu poate ave întindere și asupra producturilor, fără vătămarea comerțului Prințipatului, și fără abatere din prințiipiile Reglementului, și pe acest teme, plecat roagă pe Înălțimea Voastră de a nu pozvoli înființarea de Antrepo pentru producturile ce pot veni din alte părți la Galați, subt nici un fel de cuvânt.

Înalta Rezoluție,

Cuprinderea aceștii Anaforale se va împărtăși Pârcălăbiei de Galați spre povățuire, și să va publica spre obșteasca știință.

Această Anafora de către Secreta(riatul) de Stat, la 30 Martie 1843, sub nr.754, s-au împărtășit Visterie și cu nr.755, s-au trimes Redacției.

Nr. 588 (II, p.97)

Referatul Departamentului din Lăuntru, din 15 Mai 1843, supt nr.9341, și Închierea Sfatului din 4 Iunie 1843, pentru ca Camara Ocnelor să-și aibă pe la Schele cântarele sale spre cântăritul sărei.

Eforia orașului Galați, prin Raportul cu nr.670, au făcut cunoscut Depart(amentului), că la ea s-au înfătoșat cu reclamație otcupcicul iraturilor ei, că Cămărășia sărei de acolo, împotriva puntului al 6-le din contract pentru cantariatică, în care anume se rostește așa: „Că Cămărășia de acolo va cântări cu cântarele sale numai sarea ce se va dovedi că în adevăr din magaza se încarcă prin corăbii, în socoteala Cârmuirei, iar cea ce o va trece prin particulară vânzare, să aibă a o cântări cu cântarele otcupcicului”.

Spre viderata păgubire de dreptul cantariaticeii, au trecut prin particulară vânzare, peste opt zeci mii ocă sare, cântărindu-se cu cântarele Cămăreșiei. Și cerând Eforia punerea la cale, în privire că după stăruința ei cătră Cârmuire, pentru îndestularea otcupcicului, aceasta nici într-un chip nu s-au supus, Departamentul au poroncit Pârcălăbiei ca din sarea pomenită să îndestuleze pe otcupcic, neîngăduind pe viitoriu asemenea urmare din partea Cămărei.

Și de la ea, acum s-au primit Raportul cu nr.4.118, arătător că sarea cea trecută prin particulară vânzare și cântărită cu cântarele acei Cămări, au apucat a se exporta, și că pomenita Cămărășie îngăimează plata cantariaticeii cu feliuri de propuneri apărătoare.

Iscălitul dar, cu căzutul onor referează Sfatului aceste împregiurări spre deslegare, precum va găsi de cuviință. Pe care referat au urmat Închierea Sfatului în cuprindere: „Să se facă cunoscut Departamentului din Lăuntru, că Sfatul, la tratația acestui referat, au avut în vedere și referatul Visteriei cu nr.3.909, prin care se pune înainte că Camara totdeauna au avut cântarele sale, atât la Ocnă cât și la Schele; și că prin contractul Ocnelor nu se supune pe otcupcic a plăti cuiva cantariatescă, și au cunoscut că Camara nu poate fi cuprinsă în asemenea plată a cantariaticeii, decât că între aplicația puntului din contractul carantiaticeii, au urmat oarecare nedumerire.

Căci și după adevăratul înțeles a acelui contract, și după urmarea păzită, încât privește pe Camara Ocnelor o asemenea plată de cantariatică, nu atârnă asupra Cămărei, ce asupra vânzării sărei în parte. Care cumpărându-să de la Camară cântărită cu cântarele sale, se vinde apoi prin măsură de cîntare pe la alte fețe, care cântărire urmează a se face de cântariul Eforiei, și a primi și plata de la particularii cumpărători și vânzători”.

Acestă Închierie de cătră Secretariatul de Stat la 10 Iunie 1843, sub nr.1610, s-au comunicat Depart(amentului) din Lăuntru și sub nr.1611, Depart(amentului) de Finanțe.

Nr.598 (II, p.105)

Închieria Sfatului din 9 Iunie 1844, asupra refert(ului) Depart(amentului) de Finanțe, atingătoare de hotărârea pentru locul unde se cuvine a se lua poșlină de la zahereaoa ce se transportează pe apă.

După referatul Depart(amentului) de Finanțe, în urmarea adresului otcupcicului poșlinei exportăției zaherelelor, cu arătare că ar fi întâmpinat îngreuer pe apa Prutului, sub cuvânt că o transportează la Galați, și că pe de alta, ar pute să o cacerdisascăpeste Dunăre, au urmat închieria Sfatului în cuprindere: „*că să (se) facă cunoscut Vist(eriei) că în urmarea regulei păzită până acum, poșlina se plătește acolo unde se face și exportăția, și că plutirea râurilor coborâtoare de zaherele este slobodă, rămâind la îngrijirea antreprenorului de a păzi, spre a nu se face cacerdisire, care se atinge numai puțin și de regulele carantinești; urmând a face fieștecare încărcătoriu declarație verbală unde are a-și transporta pânea”.*

Această închierie de cătră Secret(ariatul) de Stat, la 13 Iunie 1844, sub nr.1277, s-au comunicat Visteriei.

Nr. 923. (II, 599-602)

Ofis Domnesc din 1845 Aug(ust) 30, sub nr. 48, urmat cătră Sfatul Ocârmuitor și cuprinzător de osăbite dispoziții înpriința negoțului.

La prilejul aflărei noastre la portul Galații, înfătoșându-se rugăminte din partea Obștiei emborilor de a li se hărăzi oarecare înlesnire ce-ar fi de lipsă în îndemânarea cuviincioasei propășiri a negoțului, Noi am întrunit în Comisie pe D.D.Vornicii Teodor Ghica și Iorgu Ghica, ca pliroforisindu-se de propozițiile emborilor, să le aducă la a noastră cunoștință.

Primind dar Raportul boerilor pomeniți, din 28 a lunei Aug(ust) [*], prin care ni s-au supus deosebitele propoziții a emboriceștii obștimi împreună cu socotința Dum(nealor), și o legiuire pentru chipul alcătuirii pe viitorime, a Comisiei emboricești, Noi le recomandăm Sfatului spre a lua cuvenita lămurire, dându-i totodată în știre că după luare-aminte ce am făcut zisei legiuiiri, puncturilor cuprinse în raport și socotința însărcinaților, noi primind de bună pomenita legiuire, am găsit de trebuință a încuviința în întregimea lor unele din măsurile proectate, sub litera a, b și g.

Cu aceasta însă ca cântarile ce se vor adăogi, precum și palanța să se facă de cătră Comisia emboricească, și venitul lor să se adune tot de cătră Eforie.

Iar în aceia ce se atinge de celelalte litere, orânduim:

1. Dimirliile se vor așeza la Port în număr de zece, care se vor face de cătră

Comisia emboricească după măsurile hotărâte și se vor anina cu lanțuri de fer, de zece stâlpi, care se vor așeza deasupra zastavilor, ca să slujască la orice întâmplare sau neînvoire statornică.

Iar pentru acele din țară, fiindcă s-au dat încă de mai înainte la fiecare sat demirlii de potrivită măsură, cu marca Cârmuirei, să se poroncească Isprăvniciiilor ținutale ca cercând cu scumpătate toate demirliile, pe câte le vor găsi drepte, să le anine cu un lanț de fier într-un stâlp de lemn, la locul cel mai potrivit al satului. Iar acolo unde nu se vor găsi nicicum, sau ar fi prefăcute încăperea lor, ace legiuită, să le înștiințeze din nou cu această rânduială, plătindu-se costul din cutia satească, și în toate satele să le deie în sama și purtarea de grijă a pacinicilor cu hotărâre că le vor face din însuși starea lor acele demirlii.

De nu se vor îngriji a le ave în bună stare, și fiecare dregătoriu să aibă îngrijire acerbă adeseori dacă demirliile se păzesc în starea cuvenită, atârându-se în sarcina lor răspunderea reclamațiilor ce s-ar naște din aceasta;

2. Pentru înjghebarea personalului Tribunalului de Comerț, să se propue Obșteștii Obicinuitei Adunări ca pe lângă Prezidentul și două cilenuri, ce alcătuiește astăzi acel Tribunal, să se adauge încă două cilenuri, care să fie alese de Obștea emboricească a Galațiului, din sânul ei, potrivit cu socotința Comisiei [**];

3. Se va recomenzi Visteriei ca să se înțeleagă cu noii țiitori ai poștelor spre a se hotărâ târgurile unde urmează a fi cantoriile de primirea de bani și scrisori, cu o plată hotărâtă la sută, pentru care somă va fi răspunzătoare Compania menzifului. Și pentru cuvenita siguranțe se va da de cătră Isprăvnicie câte un slujitor la târgurile unde se vor însemna cantoriile spre a întovărăși la drum pe curier;

4. Fiindcă sumele ce s-au adunat până acum la casa Comisiei emboricești, se văd a nu fi de ajuns spre a îndemna îndeplinirea tuturor îndatoririlor Comisiei, din care unele au rămas până acum pre înapoite. Dreptatea adunării venitului angurailui ce se va da în dispoziția acestei Comisii, cu nădejdea sporirei acelu venit, puindu-se totodată îndatorire că după asemine hărăzire să se îngrijască a da cuvenita înaintire înfrumusețirei orașului, la cele de trebuimță a Portului, la facerea cel puțin a una sută cincizeci stânjini de pave(le) în lungime, precum și celelante a ei însărcinări;

5. Spre înlăturarea nepriințelor despre care osebit ni s-au înfătoșat tânguiri, că s-ar întâmpina prin luarea de vamă pentru deosebite produse ale Țărei, care aducându-se în oraș spre vânzare, în urmă, din neîndemânarea vânzării, urmează nevoe a se întoarce la locul de unde au fost cale, ca oricare produse de loc la exportăția lor din orașul Galați, peste șanțul Porto-francului, din lăuntru Țărei, precum și un rând de straie ce ar vroi locuitoriul să scoată pentru sineși, și altul pentru soția sa, măcar de ar fi și marfă străină, să fie scutite de orice plată de vamă, spre care sfârșit se va face cuvenita învoire cu antreprenorii acestui otcup pentru punerea în lucrare a acestei dispoziții de la 1 Ghenarie a anului 1846.

Peile însă de tot felul, mari și mici, nelucrate, macaroane și fede ce sânt obiecte de negoț, nu vor fi scutite de vămuire. Împărțind Sfatului aceste puneri la cale la care ne-au îndemnat dorința ce avem de a vide sfetite sârguințele ce necurmat am întrebuițat pentru propășirea stărei negoțului Țării, noi îi punem înainte ca să le aducă grabnic întocmai împlinire.

[*] Raportul Comisiei din 1845, Aug(ust) 28, cuprinzătoriu de ceririle neguțitorilor din Galați și de socotița Comisiei asupra fiecăruia punct.

Iscăliții, întrunindu-se potrivit cu Înalta însărcinare, spre cercetarea propozițiilor obșteii emborilor din Portul Galați, în ceea ce ar privi înlesnirea întru îndemânarea și propășirea negoțului, și făcând cuvenita poftire celor mai însemnați embori, au intrat în descoperirea măsurilor de lipsă, la care prilej pomeniții, înfățișându-ne un înscris, sau iscălitura Obștiei emboricești, din a lui cuprindere s-au lămurit că cerirea lor se cuprinde:

1. Ca cele trebuitoare spre hrana echipajului corăbiilor ce vin în Portul Galați, să fie scutite de plata vămii;

2. Ca în loc de două sau trei cântare ce să află astăzi în oraș, și acele în proastă stare, să se înființeze măcar un număr de zece. Iar spre cercare la prilej de îndoială asupra dreptății cantariului, să se cumpere de cătră Eforie și două balanțe, precum s-ar fi urmat și la Portul Ibrailei;

3. Că așa precum demerliile care s-au împărțit de cătră Cârmuire, nu se păzesc în măsura statornicită, încât deși se află pe la sate de acele dimerlii cu pecetea Cârmuirei, însă ele nu sânt nicidecum potrivite, fiind una mai mare și alta mai mică, să se înființeze din nou alte dimerlii, după proba veche, care necetluindu-se cu pecetea Eforiei și a Comisiei emboricești din Galați, să se întrebuițeze în toată țara, pedepsindu-se pe acel ce nu va urma măsurile cu acele dimerlii, spre a lipsi prilejurile de catahrisis;

4. Ca locuitorii ce ar fi luat odată plată de chirie spre a transporta produse, să nu fie volnici înainte de a le duce la locul rânduit de a mai lua bani și pentru altă chirie, căci aceasta i-ar aduce în nevoie de a mancarisi pentru una din două, ce îndată după încărcarea produselor să fie îndatoriți a se porni la drum fără a pute să descarce încărcătura la satul lor, sau pe aiure; iar dacă nu vor îndeplini îndatoririle alcătuirilor, să fie fără zăbavă executarișiți de cătră Privighitorii de ocol, vornicii și nacinicii satului;

5. Că așa precum iurisdicția Tribunalului de Comerț se întinde în toată țara, Președintele acestui Tribunal să se orânduiască din fețe cunoscătoare de legiuri, iar asesorii alegându-se din trupul emboricesc, cei mai însemnați și mai ispitiți, să se întărească de cătră Cârmuire.

6. Că spre a se rădica greutățile ce până acum corposul emboricesc au suferit în comunicațiile cu ținuturile depărtate, și mai ales cu unele care au emborii neconținute relații, și din care pricină negoțul adeseori se împedică, Cârmuirea să facă punere la care, ca toate cantarele de poștă de la deosebite puncturi din țară, să fie îndatorite a primi bani sub siguranța spre transportarisirea la osebitele localități, cu o plată potrivită cu măsura ce se urmează și în alte staturi;

7. Că de vreme ce venitul Casei emboricești nu întrece suma de 80 mii lei, și prin urmare Comisia întâmpină neîndemânare de a îndeplini toate lucrările câte îi sânt atârinate, mai ales că numai întărirea Portului și îndeplinirea zastavilor iar cere neapărat întrebuițarea sumei însemnate, să se puie la cale ca Comisia emboricescă să rămâie îndatorită numai cu cele ce ar privi înlesnirea și îmbunătățirea negoțului, spre care sfârșit au alăturat totodată pe lângă pomenitul înscris și o legiuire de chipul cu care să se înființeze Comisia emboricescă și mărginirea îndatorirelor ei. Iscăliții luând aminte propozițiile de mai sus și prevăzând pe de o parte avantajele ce ar pute aduce în țară,

înlesnirile ce s-ar hărăzi de cătră Înalta cârmuire pentru îndemânarea negoțului, iar pe de alta vroind a apropie precât se poate starea lucrurilor, încât să nu se prilejească lovire în dispozițiile statornicite, au venit în chibzuire:

A. Pentru ceea ce se atinge de punctul 1-ii; de vreme ce după lămurirea luată, echiparea echipajurilor corăbiilor cu hrana trebuitoare, fără plată de vamă, în câtă vreme se vor afla în Port, este statornicită încă de mai înainte, (și) nu încape a se face nici o lucrare; iar încât pentru pregătirile ce urmează a se face corăbiilor pentru drum, fiindcă asemenea măsuri ar aduce lovire contractului vămilor, dacă și Înălțimea Voastră ați găsi de cuviință această scutire să se hărăzească după contenirea terminului contractului lucrătoriu al vămilor, luându-se în privire la înființarea contractului periodul viitor, căci nu numai prin asemenea înlesnire nu s-ar pricinui vreo pagubă Visteriei, ce mai ales va fi un prilej de a se îndemna venirea în Portul Galați de mai multe corăbii, după care apoi s-ar răspândi în toată Țara îmbelșugarea dorită de Înălțimea Voastră, și totodată și Visteria statului ar dobândi un adaos de venit;

B. Fiindcă n(umărul) cantarilor aflătoare de față se vede a nu fi de ajuns după întinderea negoțului, numărul lor să se alcătuiască de cinci, și în loc de două balanțe propuse de embori, să se înființeze una singură, care să se așeze la cel mai îndemnatic loc al Poliției, aducându-se venitul acestor măsuri de cătră cine Înălțimea Voastră ați găsi de cuviință;

C. Deși după necurmatele și părinteștile îngrijiri a Înălțimei Voastre întru regularisirea celor atingătoare de negoț, s-au împărțit în mai multe rânduri demirlii pe la toate satele și târgurile din Țară, de vreme însă că acum urmează tânguire că acele demirlii nu se păzesc în măsura potrivită, socotința iscăliților este că dacă Înălțimea Voastră veți încuviința să se poroncească ca înființând demirlii din nou, supt pecetea numai a Ocârmuirii, să se lege cu lanțuri de fier și să se bată într-un stâlp în fieștecare sat câte una, spre a sliji de model, iar aceia în Galați să se așeze cu aceștia orânduială un n(umăr) de zece demirlii de-a lungul Portului;

D. În ceia ce se atinge de punctul al 4-le, fiindcă o asemenea măsură este încă de mai-nainte prevăzută de Înalta Voastră înțelepciune și îngrijire, nu rămâne decât să binevoiți a poronci urmarea cea cu neabatere și stricteță;

E. Pentru ceia ce privește alcătuirea Tribunalului de Comerț, deși după legiuire el urmează a fi din trei mădulari, adică, un Prezident și doi asesori, însă așa precum iurisdicția acestui Tribunal a ajuns a fi foarte întinsă, încât uneori, din feliurite împregiurări rămâind necomplect prin lipsirea unui din mădulări, poate să aducă sminteală în înaintarea marșei grabnicilor lucrări, precum și alte neîndemănări; socotința iscăliților este dacă Înălțimea Voastră veți găsi de cuviință ca spre fericirea acestor nepriinți, precum și de a se da în debatațiile acestui Tribunal însemnătoriu, potrivita cumpănă să leguiască a fi întrupat pe viitorime din cinci mădulari, adecă, un Prezident ce va fi ales de Înalta cârmuire dintre fețele cu ranguri, și patru embori; însă doi dintre străinii cei mai capitaliști și doi dintre acei pământeni, statorniciți cu averi nemîșcătoare în orașul Galați, trus patru aceste fețe cunoscătoare de legiuire și cu cerșuta experiențe, spre a pute îndeplini cu cuviință delicata lor sarcină;

F. Măsura pentru primirea pe la osebitele cantore a poștelor, a sumelor ce emborii ar vroi să expeduiască pe la osebitele localități, fiind una din cele ce ar da negoțului repejune și îndemănare, potrivită cu acele ades mărturisite dorinți a Înălțimei Voastre, iscăliții sânt de socotință că dacă veți binevoi a o încuviința, să se

poroncească cui se cuvine de a intra în înțelegire cu oțcupcicii noi a poștelor din țară, pentru regularisirea celor de cuviință; puindu-se totodată îndatorire antreprenorilor ca spre a fi ferite sumele ce se vor transporta de la un loc la altul, să se întovărășească de un înadins om a cantorei, care cantor va urma a răspunde pentru orice nepriincioasă urmare și întâmplare, afară de aceea a răpirei de talhari în drum. Îndatorindu-se totodată pe antreprenori ca să alcătuiască și cuviincioasa tarifă pentru costul fieștecăruia transport, după deosebitele depărtări de la un loc la altul, precum și a legiuirei prin care să se statornicească asemenea transporturi și siguripsirea sumelor ce se vor încredința cantorei. Care tarif și legiuire luând cuvenita întărire, să intre apoi în aplicație;

G. În ceia ce se atinge de punctul al 7-le, fiindcă îndatoririle Comisiei emboricești sânt prevăzute prin Înaltul Hrisov, prin care înfrumusețarea Orașului se dă în sarcina Comisiei, iscăliții neîndrăznind a propune vreo prifacere, rămâne la Înalta Voastră bunăvoință a chibzui precât Înalta înțelepciune ar găsi de cuviință.

Acestea fiind, Prea Înălțate Doamne, propozițiile Obștiei emborilor acestui Oraș, și socotința iscăliților, ei primesc îndrăzneala întru tot plecat a le supune Înălțimei Voastre, în alăturare totodată și cu două formularuri de legiuire pentru înființarea Comisiei emboricești și îndatoririle ei. Unul care ni s-au înfătoșat de cătră Obștia emborilor, precum s-au pomenit mai sus, și celalalt cu oareșcare îndreptări ce iscăliții au socotit de cuviință a face, rămâind la Înalta bunăvoință a hotărî precum va găsi de cuviință.

[] Legiuire pentru adăogirea personalului presusfiitorilor la Tribunalul de Comerț din orașul Galați.**

Art. 1. Acest Tribunal va fi alcătuit de cinci mădulări, adică un Prezident și de patru cilenuri;

Art. 2. Prezidentul și două cilenuri vor fi rânduiți de Domn, iar celelalte cilenuri vor fi aleși de Obștia emboricească a Galațiului, și cu cuvenita experiență spre a pute îndeplini delicate lor sarcină;

Art. 3. Aceste două cilenuri ce se vor alege de Obștia emboricească să se pristavlisască Domnului prin Logofeția Dreptății spre întărire;

Art. 4. Alegirea și întărirea unor asemenea cilenuri va fi pentru vreme de trei ani;

Art. 5. Complectul acestui Tribunal va fi cel mai puțin în număr de tre presusfiitori;

Art. 6. Pricinele ce se vor căuta în complectul numai de trei, dacă ar urma dezbinare de socotință, se vor lua în de iznoavă tratație în întregul complect de cinci.

Nr. 924 (II, pp.603-605)

Legiuire pentru datoriile Comisiei emboricești din Galați, țitată în mai sus prescrisului Înalt Ofis.

1. Toți acei ce neguțitoresc în orașul și portul Galați, vor înființa una și singură emboricească Obștime cunoscută sub numele „Obștia emboricească a Galațiului”;

2. Emboriceasca obștie spre recunoștință și agiutoriu din partea pentru acele neaparate trebuinți ale negoțului în deobște, precum și pentru înfrumusețarea orașului, va urma a da acea statornicită de bună voie profora, adică pentru grâul, pe fieștecare chilă ce s-ar scoate din țară, câte 10 parale; pentru celelalte producturi, câte cinci

parale, și pentru toate îndeobște mărfuri ce se vor aduce și se vor scoate din țară, fără osebite, câte zece parale la sută, ce se vor împlini pe temeiul tarifei vămei Galațiului;

3. Toate mădulările Emboriceștii Obștîmi, în obșteasca ei întrunire ținută și prezeduită de cătră cel după vreme pârălab al Galațiului, sau a loțtiitoriului său, va alege la fieștecare trei ani, prin covârșirea glasurilor, patru embori dintre acei ce uneltesc negoțul cu deridicata, adică megali-embori, care vor înfătoșa unimea Emboriceștii obștîmi a Galațiului și sub prezidenția cârmuitoriului pârălab se vor cunoaște sub numele: „Comisia Comerțului și a Înfrumusețirei Orașului”;

4. Toate mădulările Emboriceștei obștîmi vor ave deopotrivă vot la adunările ce vor ave de obiecturi, alegirile mădulărilor și cercetarea socotelilor, fiind slobod fiecare aș da socotință și ideea sa, întru cele ce se atinge de obiecturile pentru care Adunarea este convocată, păzind însă cerșuta cuviință;

5. La sfârșitul fiecăruia an, Comisia emboricească este datoare a cerceta a sale îndoite izvoade, din care se vor vide numele emborilor ce au adus din țară mărfuri în curgerea anului trecut și să închipuiască dintrânsele Catalog.

Acest Catalog, iscălit de cătră Prezident și celelalte mădulări ale Comisiei, se va supune la Adunarea obștească a emborilor spre cercetare. Iar această Adunare, la fieștecare trei ani, va alege prin balotație sau bile, din zisul Catalog, patru fețe de mădulări la Emboriceasca Comisie.

Cei ce se vor alege sânt datori să primească slujba fără leafă; alegându-se însă și a doua oară vreo față din acei ce au slujit în periodul trecut, va fi în voința sa a primi sau nu, neputând fi silit a sluji două perioade de-a rândul.

Datoriile Comisiei Emboricești

A. Mădulările Comisiei Emboricești prezeduită de pârălab totdeauna, sau de loțtiitoriul său, se vor aduna de două ori sau cel puțin odată pe săptămână, spre a se sfătui atât pentru înfrumusețarea orașului, precum și pentru mijloacele atingătoare de obșteasca înlesnire și propășirea negoțului, și să propuie prin Anafora, la Înalta Cârmuire, socotința lor spre îmbunătățirea stărei negoțului, prescriind pre larg pricinile pentru care se împedică firescul său curs, și să arate mijloacele și izvoarele prin care negoțul ar pute să eie îndreptare, potrivit cu acele ades rostite dorinți a Pre Înălțatului Domn Stăpânitor, și cu trebuința emborilor;

B. Se vor îngriji pentru adunarea prosforalei pomenită la art. al 2-le, cătră care sânt îndatoriți și pentru toate lucrurile îndeobște cu care s-ar face negoțul, și se vor adresa la localnica cârmuire ca să se îndatorească la cuvenita plată pe acel ce s-ar împotrivi;

C. Banii ce se vor împlini, se vor însemna într-o Condică ce urmează a se ține îndoită, numerată, iscălită de pârălab, cu pecetea Pârăcălabiei și șnuruită, din care se va vide anualnicul venit ce urmează a se întrebuința, precum mai gios se arată:

1. Întru tot ceia ce privește și țintește de a înlesni obștescul negoț;
2. Pentru înfrumusețarea orașului; și
3. Pentru plata lefii unui secretar cu știință bună de limbă elinească și moldovinească, a unui inginer pe care îl va alege și îl va tocmi Comisia Emboricească, și a unui staroste.

D. Toată slobozirea de bani se va face prin înscris-dovadă, asupra căruie se va pune numărul următoriu și va scrie în Condica casei;

E. Cătră sfârșitul fieștecăruie an se va supune la Obșteasca Adunare a emborilor, întocmai samă a intrărilor și a ieșirilor, și alta asemenea se va trimite la Înalta Cărmuire, supuind tot într-o vreme și bugetul pe anul viitor, cerând încuviințarea Cărmuirei.

Datoriile casierului

Unul din mădulările Comisiei va fi însărcinat cu îndatoririle de casier prin cea împreună a lor înțelegire, iar îndatoririle acestue sânt:

- Adunarea dării potrivită cu cuprinderea vinitului, care se vor însemna în

Condica casei, și slobozirile de bani pentru cheltuielile, vor avea mai întâi încuviințarea Comisiei și însemnate precum se arată la litera B al articolului al 2-le;

- Va avea însă această față dreptate la întâmplări extraordinare să facă slobozirea de bani până la suma de una mie lei, fără știrea mădulărilor, pe care apoi la cea întâi Adunare să le supuie spre încuviințare.

Deosebite puneri la cale

A. Când la o Seanță se va afla Prezidentul sau loco-șitoriuul său împreună cu două mădulări ale Comisiei, atunci Adunarea se socotește completă, și măsurile ce se vor hotărâ în unire în ceia ce se atinge în punctul 1-iu, al 2-le, I al 3-le din art. B, vor fi socotite de puternice;

B. Comisia emboricească poate, pe temeiul bugetului și la neprevăzute întâmplări, a se împrumuta și întrebuința giuimătate din suma ce s-ar putea aduna din închipuitul buget a anului viitor;

C. Obșteștile Adunări se vor socoti complete când se vor afla trei cincimi a mădulărilor obștimei emborilor. Spre a se cunoaște însă numărul mădulărilor sale, cel din vreme parcălab se va îngriji a închipui cu scumpătate listă nominal de toți îndeobște embori, aflători în orașul și portul Galați, ce fac negoț cu deridicata și acelor ce, sau aduc sau scot orice feluri și orice cătimi de mărfuri, supuse la dare de profora.

În această listă nu se vor însemna aceia ce fac parte la vreun isnaș. Iar dacă domniile comisari poftind de două ori prin înscris pe amplexiații Obștimei emborilor, nu se va aduna cerșutul număr, atunci Adunarea se socotește completă cu mădulările numai ce se vor afla față, și lucrările lor vor fi statornice și puternice, ca și când ar fi fost de față și toate mădulările;

D. Însărcinații subalterni ai Comisiei și leafa lor se va rândui prin osebite legiuire la fiecare întrunire de trei ani a Obștii emborilor. Cătimea însă a lefii gheometrului însemnându-se de cătră Înalta Cărmuire, se va plăti regulat la fiecare triminie, din Casa emboricească.

Această legiuire se socotește îndeplinirea cuprinderii Hrisovului Domnesc, care legiuiește darea de profora și a statornicirei epitropiei pentru înfrumusețarea orașului, și în câtă vreme Înalta Cărmuire va cunoaște trebuința păzirei sale, se va plăti de cătră Obștia emborilor profora pomenită.

Aceste legiuiri, împreună cu Domnescul Ofis din urmă, la 20 Oct(ombrie) 1845, de cătră Secr(etariatul) de Stat, sub nr.2440, s-au comunicat Depart(amentului) din

Lăuntru; sub nr.2441, a celui de Finanțe; sub nr.2442, a celui al Dreptății și Pârcălăbiei Galați.

Nr. 584 (II, p.93-94)

Ofisul Domnesc din 30 Avg(ust) 1845, supt nr.49, cătră Visterie, pentru regularea locului Magaziei de sare de la Galați.

Din Anafora Sfatului cu nr.147, văzând că după regularea făcută de cătră Comisia înfrumusețării orașului Galați, urmează a se muta zastavele de importare și exportare pe osăbite localități mai potrivite, proiectându-se așezarea și înființarea Magazalelor trebuitoare la ace a exportării sării. Pe locurile însemnate pe harta obștească a orașului, cvartalul 1-ii, de supt nr.107, a Dumisale Sardariului Sava Canachi, 108 și 109, a Dumisale Post(elnic) Vasile Pogor și 110 a răposatului Post(elnic) Răducanul Cazimir, ca unele ce cuprinzând în față peste tot, patruzeci stânjini, s-au găsit a fi îndestulătoare și cele mai îndemânatică pentru asemenea trebuință.

Noi, după deosebită încredințare ce am luat despre poziția însemnatelor localități, am încuviințat socotința Sfatului, poroncind Pârcălăbiei a-și lua acele locuri în dispoziția Cârmuirei, împreună și cu altul ce s-au luat de la Epitropia ospitalului Sf. Spiridon, din față a doua, în dreptul acelor unde au a se înființa Magazalele, și în aceeași mărime, ca să slujească de înlesnire și îndemânare transporturilor.

I-am pus totodată îndatorire ca în înțelegere cu Cămărășia să alcătuiască un plan pentru înființarea a două magazii încăpătoare, fiecare câte două milioane cinci sute ocă sare⁷, și oșebit a două odăi pentru cantora exportăției, cu cerșutele comodități, și să-l trimată Visteriei spre înaintirea cuvenitei lucrări.

Deci fiindcă după asemenea puneri la cale, urmează a se întoarce proprietarilor acelor locuri somile cu care le-au cumpărat de la Epitropia Spitalului Sf. Spiridon, Noi, punem înaintea Visteriei ca încredințându-se de la numita Epitropie, de câtimea ce au primit pentru vânzarea fiecăruia din sus însemnatele locuri, să pue la cale grabnica întoarcere a sumelor cubenite proprietarilor, cu legiuita dobândă din vremea cumpărării acelor locuri, și pân la numărătorea banilor de cătră Visterie.

Vestindu-le că așa precum acele locuri se află fără binale pe dânsale, și prin urmare trebuitoare Cârmuirei pentru obșteasca trebuință, nu vor mai ave dreptate de a pretinde dobândă pe vreme mai îndelungată, dacă vor arăta greutăți întru primirea banilor.

Pentru locul însă luat pentru folosința pomenitelor Magazale de la Epitropia Spitalului Sf.Spiridon, Visteria va regula cele de cuviință, de a se plăti Epitropiei câtimea legiuită prin Hrisov, luând apoi și cerșutul act pentru vecinica cumpărătură.

Iar după înfătoșarea la Visterie a planului pomenit supuindu-se chizuirea Sfatului, ea va ave îngrijere ca așa precum otcupul ocnelor, urmează a se vinde din nou în earna anului curgător 1845, să se treacă între condițiile vânzării că antreprenorul este dator a întoarce Visteriei suma întrebunțată pentru cumpărătura acestor locuri, precum și Magazalele să le înființeze după acel plan, cu cerșuta trăinicie și comodate, și să le gătească numaidecât în vara anului viitor, 1846, spre a pute sluji pentru punerea

⁷ Aproximativ 1.967 tone de sare într-o magazie.

sării otcupcicului de acum, de la începutul toamnei până la contenirea protismiei contractului lucrătoriu.

Iar după săvârșirea periodului contractului noului otcupcic, acele magazine împreună cu tot locul să rămâe a Cârmuirei.

Când însă lucrarea acestor încăperi se va începe, Visteria va lua măsurile ce împregiurarea povățuește, spre a i se da o chibzuită direcție și cea de aproape privighere. Despre care îndeosebi noi am arătat răspunderea și asupra Părcălăbiei de Galați.

Nr. 529 (II, p.43)

Domnesc Hrisov din 1846, Februarie 25, supt nr. 4421, pentru învoirea de a se lua de la jidovii de loc din Galați și de la acei streini, câte un leu de la una mie lei, după valora tuturor mărfilor ce vor importa și exporta, drept profsora în folosul Spitalului evreesc de acolo.

Îmbunătățirile în toate ramurile și pentru toate clasele, este faptă datornică a Domnitoriului cătră supușii săi, care prin a sa pildă, fără osebite de stare și religie, propune ajutorul omenirei.

De asemenea, pravățu îndemnat n-am trecut cu viderea jaloba ce ni s-au înfășoșat, din partea poporului evreesc, lăcuitori în orașul Galați, prin care s-au rugat ca spre lesnirea ținerii Spitalului ce au socotit a înființa acolo, pentru căutarea și lecuirea bolnavilor săraci, atât a celor de loc, cât și acelor streini de a lor nație, să li să învoească a lua profsora în folosul acelu Spital, câte un leu de la una mie lei, după valora tuturor mărfurilor ce se vor importa și se vor exporta din acest Prințipat, de cătră singurii spiculanți din nația evreească.

Și în privire că asemenea de bună voe profsora nu atinge dritul celoralalte benituri eforicești, la care contribuind și ei, urmează a se împărțăși de folosul îmbunătățirilor ce se fac.

Încuviințăm strângerea unui asemenea venit pe care îl și întărim prin acest Hrisov, supt a Noastră Domnească iscălitură și pecete.

Scris-s-au acest Hrisov în al 13 an al Domniei Noastre, în orașul Iași.

Mihai Sturza Vvd.

Nr. 915 (II, pp.589-590)

Ofis Domnesc din 1 Avgust, 1849, slobozit de cătră Comitetul Comerțial, numit la Galați dintre neguțitorii pentru cercetarea trebuințelor negoțului și închipuirea măsurilor neapărate la înflorirea lui.

Propășirea comerțului fiind una din cele întâi a noastre dorinți, și aceasta neputându-se dobândi decât prin statornicirea încredirei și prin îmbunătățirile de care portul Galați are nevoie spre înlesnirea trebuințelor comerțiale, noi am luat în osebită băgare de seamă că adevăratele temeuri a înfloririi negoțului sunt înlăturarea abuzurilor și îndestularea nevoilor înlesnitoare interesurilor comerțiale.

Având însă în privire că spre acest sfârșit Cârmuirea trebuie a fi pregătită în vreme cu științele și lămuririle cuvenite asupra nevoilor și neajunsurilor atingătoare de Comerțu, și de vreme ce Comisia Înfrumusețării târgului s-au ființat astăzi, am socotit

de neapărată trebuință a înființa în orașul Galați un *Comitet pregătitoriu de Comerț*, carele va fi menit a îndeplini trebuința mai sus arătată.

Și dar având deplină încredere în sentimentele bine-cugetătoare și în însușirile ce caracterisesc pe D. voastră, și neavând îndoială că vă veți filotimisi a răspunde la a noastră dreaptă cugetare, v-am ales și vă chemăm prin acest Domnesc Ofis a alcătui întru-înpreună lucrare cu D. Pârcălabul, *Comitetul Comerțial*, care se va îndeletnici cu interesele negoțului, având însușirile și îndatoririle următoare:

1. A descoperi cătră Cârmuire orice urmare abătută de legiurile și staturile în ființă jignitoare și înpedecatoare comerțului;

2. A-i dăzvăli nevoile comerțului și îmbunătățirile cerșute de interesul înlesnirii și a sporirii lui și a să înțălege cu Cârmuirea pentru mijloacele punerei lor în lucrare;

3. A privighe aducerea întru împlinire a măsurilor încuviințate în urmarea articulelor de mai sus;

4. Încheierile Comitetului se vor face prin majoritatea glasurilor mădulărilor lui, iar relațiile lui vor fi de-a dreptul cu Visteria, dând Comerțului Șchellii Galaților această dovadă a buneivoințe și a îngrijirii noastre despre a lui înflorire.

Nădăjduim că vom ajunge la țelul dorit prin statornicirea încrederii și înființarea îmbunătățirilor neapărate după măsura mijloacelor.

Iar acum deodată n-am socotit de prisos a chiema luare-aminte a D.D. asupra celor mai neapărate îmbunătățiri cuprinse în lista alăturată.

Acest Ofis s-au împărțășit Secretariatului de Stat prin adresul din 18 Avgust 1849, cu nr.4671 spre a încunoștiința pe Sfat.

Nr. 591 (II, pp.98-99)

Regule estrase din țirculara Visteriei din 13 Mart(ie) 1850, sub nr.1844, urmată cătră Pârcălăbia de Galați și Isprăvnicile Suceava, Neamțul, Botoșenii, Dorohoi, Fălciu, Bacău, Iași și Poliție, pentru datornica privighere a nu se asupra din parte vămei pe neguțitorii cu luarea dreptului vămei, peste legiuirea contractului vămilor și pentru înlesnirea tranzitului.

Pentru a nu se urma din partea vamișilor asupra speculanților, atât la chipul luarei vămei și la plata cărțuliilor, asemenea și la trecirea tranzitului, fiindcă una din cele mai întâi îngrijiri și dorință a Ocârmuirei este ca pe cât mai mult negoțul țarei se înaintează în sporire, Isprăvnicile să privigheze cu scumpătate:

A. De a nu se călca nicicum dreptățile statornicite pentru transit;

B. De a nu se îngădui supt nici un cuvânt a se lua vamă, nici pentru exportatie, nici pentru importatie, un ban măcar mai mult peste legiuirea contractului;

C. De a nu se îngădui nicicum a se lua un ban mai mult peste hotărâta plată de un sfert sorocovăț pentru cărțulie;

D. De a nu îngădui a se face cea mai mica zăbavă neguțitorilor, cu plata vămei și a transportul mărfurilor;

E. În privire că vama este legiuită a se plăti la marginea țarei, Isprăvnicia nu va îngădui supt nici un cuvânt a ține carvasaraoa sau vamișii, oameni pe la barierile târgurilor, fiind aceasta o urmare de supărare negoțului și însuși vânzătorilor din lăuntru țarei.

Și de aceea să nu se eie vamă de la precupeții ce obicinuesc a scoate de prin târg feluri de mărunțișuri, pentru a le vinde prin sate.

Pe lângă aceste, Isprăvnicia este îndatorită că asemine regulare să o facă adeseori cunoscută neguțitorilor îndeobște, spre a nu se supune la cerirea din potrivă din partea vamișului, și la întâmplare a cere ajutorul Isprăvniciei, pătrunzându-se Isprăvnicia de scopul ce Ocârmuirea are în privire.

Puind asemine privighere asupra Isprăvniciei, care este înbunătățirea comerțului țării în toate ramurile, se va îngriji ca să păzască nestrămutată urmarea, căci tot acum Visteria a regulat de a publica această dispoziție spre obșteasca știință. [*] [**]

[*] În aceia ce se atinge de mărfurile de trec tranzit peste linia Porto-francului, s-au adaos Pârcălăbiei de Galați aceste cuprinse în această notiție.

În privire că orașul Galați este Porto-franco și linia vămuirei de importație este afară de târg, apoi toată marfa ce se cumpără din Galați, de către oricine, ca să se treacă tranzit în altă țară, nu poate să fie supusă la plata vămei, socotindu-se ca o marfă de tranzit.

Așadar, Pârcălăbia va face cu deslușire cunoscut neguțitorilor că asemenea marfă, la eșirea din Galați, se cuvine a o declara de tranzit, pentru a se pecetlui de către vameși, a se păzi pentru dânsa dreptatea tranzitului. Și numai atunci va putea cădea din asemenea drit, când ar păși peste dreptatea statornicită pentru tranzit.

Prin urmare dar, Pârcălăbia nu va îngădui a se supăra nicicum la eșirea din Galați asemenea marfă declarată de tranzit, cu cerire de vamă.

[] Îndatorire privitoare la privighitorii de ocoale de a nu se face împiedecare la trecerea mărfurilor peste hotar, după țirculara Departamentului de Finanțe, din 1850, Aprilie 22, subt nr.2881, către Isprăvnicii.**

Pentru a nu se pricinui din partea Privighitorilor de ocoale împiedecări neguțitorilor care cu cărțului formale a vămilor voesc a trece mărfuri peste hotar, s-au poroncit ca Isprăvnicia, având de pravăț poronca sub nr.1844, cât și condițiile contractului vămilor, să privigheze a se păzi întocmai urmare, atât din partea particularilor cât și din partea vamișilor.

Nr. 930 (II, pp.610-614)

Așezământ pentru reorganizația Poliției și a portului Galați, întărit la 13 Iunie 1850, cu Ofisele Domnești de subt nr.44, către Sfatul Cârmuitor și sub nr. 45, către Divanul Obștesc.

Art.I. Numirea Amploiaților

	Leafa	
	pe lună	pe an
1 polițmaistru	700	8.400
1 secretariu Poliției	300	3.600
1 scriitoriu	200	2.400
1 agiutoriu scriitoriu	150	1.800
3 comisari	250	9.000
6 epistați	150	10.800
3 barieri	100	3.600
18 serjanți de oraș	100	21.600

4 slujitori pentru slujba canțilariei Poliției	70	3.360
Pentru cheltuiala canțileriei, Luminarea și încălzirea	-	1.000
1 leafă pentru un grosariu	100	1.200

Peste tot **66.760**

Însă se scade aceia ce se asignește astăzi în ținerea Poliției Galați.

Din Visterie 4.590

Din Eforie 38.480 = 43.070

Va mai trebui adaos 23.690

Art.II. Această somă de 23.690, ce trebuiește a se adăogi la statul Poliției de Galați, se va slobozi din Visterie 10.000, iar din Eforie 13.690, ca la 1-iu a viitoarei luni Iulie, anului acestuea, lefile tuturor amplexoșilor Poliției mai sus însemnați, să se sloboadă după ocladul nou.

Art.III. Pentru slujba activei Poliției se vor comandarisi pe lângă Poliție, din regimentul Jandarmeriei, de pe la ținuturile mai gios însemnate, numărul jandarmilor trebuitori, precum mai gios anume se arată:

	Unter-Ofițări	Călăreți	Pedestri
De la ținutul Covurluiu.....	1	2	8
„ „ Tecuciu.....		1	4
„ „ Putna.....		1	4
„ „ Bârladul.....		-	4
„ „ Fălciu.....		1	2

	1	5	22

Acești jandarmi se vor afla subt deplina dispoziție a Poliției Galații, iar îndestularea și lefile lor se vor trimite în vreme de cătră respectivii comandiri ai companiilor lor la comandirul companiilor jandarmilor din Galați.

Art.IV. Într-acesta chip înjghebându-să Statul nou al Poliției, se vor lua următoarele măsuri pentru organizarea lui:

1. Departamentul din Lăuntru, prin Pârcălăbia Galați, va lua știință pentru persoanele ce au opinie atât pentru a lor vrednicie, cât și moralitate spre a se întări comisari la trei cvartaluri a orașului Galați;

2. Se va regularisi Canțileria Poliției cu amplexoși vrednici, a căriea Secretariu va fi asemenea prezentat de Pârcălăbia Galați la întărirea Departamentului din Lăuntru.

3. Se vor angaja oameni cu bune purtări și știință de carte spre a se înjgheba numărul de 18 Serjanți de oraș, care sânt datori aș face uniforma după modelul ce se va da de la Departamentul din Lăuntru, din lefile lor, precum s-au urmat și în Capitalia Iași. Asemenea și pumnarile și curălușile de aninat, să fie datori a le face tot din lefile lor.

Tot acest personal precum și toți ceilalți amplexoși, însemnați prin Statul mai sus țitat, trebuie a intra în funcție de la 1-iu a viitoarei luni Iulie;

Art.V. Îndatoririle și respunderea Polițmaistrului de Galați și a Comisarilor sânt prescrite cu lămurire în Condica de Poliție, ce Înalt s-au statornicit pentru capitalia

Iașii, și de pe care se vor trimite trebuitorile exămplare la Pârcălăbia și Poliția Galații, cu adăogirile cuvenite pentru acel port, spre povățuirea tuturor amploeaților Poliției.

Art.VI. La întâmplare sfioasă de adunări amenințătoare liniștei publice, Poliția se va povățui de articolele 12,13 și 14, a Condicei de Poliție, dând îndată, și chiar la începutul tulburării, de știre Pârcălăbiei și comandiriului Garnizoanei Miliției de Galați, ca puterea înarmată să agiungă în vreme la locul tulburării, spre statornicirea liniștei. La asemenea întâmplare, puterea înarmată va fi în nemijlocita dispoziție a Pârcălăbiei și a Poliției, nefiind slobodă a lucre nimică de la sine;

Art.VII. Fiindcă numărul jandarmilor Poliției Galații este foarte mărginit și neagiuns pentru toate trebuințele slujbii, apoi atât pentru patrulele de noapte cât și pentru exăcuții i alte trebuinți, se va da de la Miliție numărul trebuitor, potrivit mijloacelor garnizonului din Galați, după cerirea în scris a Pârcălăbiei, cătră comandirul garnizonului din Galați;

Art.VIII. Fiind de neapărat a se înființa în orașul Galați obahtă militară, spre agiutoriuul măsurilor polițienești, Departamentul Lucrărilor Publice va căuta loc îndemânatic pentru această trebuință, spre a se zidi asemenea încăperi, îndată ce mijloacele ar erta;

Art.IX. Poliția va arestui fără osebire orice individ s-ar abate la delicturile prescrise prin Condica de Poliție; și pentru acei ce se vor declara de supuși străini, nu se vor pute ține supt arestul Poliției mai mult de 24 ceasuri, după care apoi trebuie a se trimite cu adres lămuritoriu de delictul pentru care este învinovățit, cătră Consulatul respective.

Art.X. Despre Poliția portului Galați.

Fiindcă până astăzi paza bunei orânduele în lăuntruul zastavilor sânt numai cvardienii Carantini, supt povățuirea căpitanului de port, care cvardieni să poartă prin zastavă fără uniform, sau măcar sămnul că ar fi slujbași a Carantini, și prin urmare nu pot impoza nicicum mulțimea corăbierilor și altor locuitori de peste Dunăre, ce necontenit vin în zastavă cu feliori de trebuinți, s-au socotit de neapărat, după pilda și altor porturi, a se pune în lăuntruul zastavei o caraulă compusă de un Ofițeriu, doi Unterofițeri, un doboșeriu și 24 soldați;

Art.XI. Acest caraul va fi orânduit pe o lună de zile neschimbat, după trecirea căriea se va schimba și va intra în Carantină pentru curețenie după regulile carantinești.

Îndatorirea acestui caraul va fi pentru privigherea asupra liniștei și ținerea bunei rânduiele prin zastave, și se va conforma între aceasta cu povățuirile căpitanului de port, pe lângă care va ave în privire și următoarele regule:

1. Va privighie pentru ținerea în bună stare și curățenia încăperilor de caraule;
2. Va ave cuvenita îngrijire pentru sănătatea oamenilor de caraul;
3. Va privighie a nu se purta prin zastave vagabonzi și alți oameni rău cugetători, ce vin de peste Dunăre;
4. Ca toți matrojii și alți corăbieri, ce se scoboară pe mal, în zastave, pentru încărcarea sau descărcarea corăbiilor i alte trebuinți, să nu fie înarmați sau să poarte cuțite ascunse pe lângă sine. Această regulă se va încunoștiința de cătră căpitanul de port, corăbierilor și căpitanilor i șchiterilor spre a se conforma cu ea;
5. Va opri cu totul vânzarea băuturilor spirtoase în lăuntruul zastavelor de cătră oricine, afară de Marchetanul Carantinei;

6. La orice gâlcevire sau împotrivire la regulile polițienești a portului, pe vinovați se vor arestui îndată la caraul, înștiințând Ofițeriul, pe căpitanul de port, spre a primi dizlegare spre ce înainte lucrare cu ei, sau a se slobozi de supt arest, sau a se trimite în Carantină, dacă delictul lor este serios, spre a se îndrepta Consulatului respective.

7. Gvardienii ce sânt în lăuntru zastavelor vor fi datori a informa îndată pe Ofițer, pentru oricare călcare a legiurilor carantinești și regulelor polițienești;

8. După baterea zorilor de sară, și până la acele de dimineață, nimăru nu-I va fi ertat a se coborâ din corabie în zastave, sau a mâneca peste poate, pentru care sfârșit în curgerea nopții se vor trimite patrule de la caraulă spre privigherea în lăuntru zastavelor;

9. Întâmplându-se vreo serioasă tulburare sau bătălie la vreo una din corăbiile aflătoare în port, și cerându-se ajutorul puterii înarmate, Ofițeriul de caraul, după dezlegarea ce va primi mai înainte de la căpitanul de port, va da legiuitul agiuror;

10. La întâmplare de primejdie de foc, sau după oricare altă împregiurare, se vor expune mărfuri pe mal, în lăuntru zastavelor. Ofițeriul caraulei este răspunzătoriu pentru paza lor, și orice sfitarisire s-ar întâmpla, fiind datoriu a pune santinele spre paza acelor mărfuri.

Art.XII. Ofițeriul de caraulă va ave cea mai aspră privighere pentru ținerea rangurilor de gios în cuvenita distiplină care trebuie a se purta cu cuviință, fără a provoca prin a lor ră purtare vreo tulburare sau nemulțămire comerțanților; căci la asemenea întâmplare însuși Ofițeriul va căde în răspundere, silindu-se a impoza mai mult prin vrednică purtare și energie pentru ținerea bunelor rândueli în lăuntru zastavelor. Spre acest sfârșit comandiriul garnizonului din Galați va alege pentru această caraulă din soldații acei mai vechi și cu bune purtări;

Art.XIII. Pentru înlesnirea viețuirii acestui Ofițer, în curgirea lunei ce se va afla de caraul în lăuntru zastavelor, i se vor slobozi din veniturile carantinești trei sute lei, în cursul Galațiului, care bani i se vor număra înainte, la intrarea în caraul. Asemenea și rangurilor de gios, pe vreme cât vor fi de caraul să li se sloboadă câte douăzeci parale de om pe zi;

Art.XIV. Spre a se pute pune cât de îngrabă în lucrare această măsură, este de neapărat a se înființa acum deodată o vremelnică încăpere de caraulă, cu grinzi și scânduri, poște, și trei odăi, o odaie mare încăpătoare de 27 oameni, una pentru Ofițeriu, și a treia de arest, potrivit cu planul încuviințat.

Pentru care, prin Departamentul Lucrărilor Publice, se vor da cuvenitele poronci și povățuiri Pârcălăbiei și Direcției Carantinei, care se vor înțălege și cu comandiriul garnizonului Galați, spre a pune îndată în lucrare durarea unei asemenea caraulă, în zastave, lângă Căpitănia de port;

Art.XV. Dacă în lăuntru zastavelor s-ar întâmpla vreo tulburare serioasă, spre a căria învingere nu ar fi destul numărul caraulei, comandiriul garnizonului din Galați este datoriu a lua îndată cele mai energice măsuri spre restatornicirea bunei rânduele;

Art.XVI. În viitoriu va fi cu totul oprit gvardienilor a împlini slujba lor fără prescrisa Uniformă;

Art.XVII. Acest caraul va fi rânduit în zastave numai pe vremea navigației, iar după închiderea ei se va rădica;

Art.XVIII. În toate regulile cuprinse prin acest proiect se vor face cunoscute de către căpitanul de port, fiecărei corăbii la sosirea ei în port, acele numai cât se ating de personalul corăbiilor, privitoare regulilor la care au a se supune;

Art.XIX. Acest proiect se va împărtași Departamentelor competente și Hătmăniei, spre aducerea întru împlinire celor prescrise și atingătoare de fiecare.

Departamentul din Lăuntru,
Copia aceasta fiind întocmai cu originalul, se încredințează de Departament.
Ministru și Cavaler, K. Sturza.
Secția 1-ia, Nr.14.163
1850, Iulie 6

Această legiuire de către Secret(ariatul) de Stat s-au împărtașit Depart(amentului) din Lăuntru, la 8 Iulie 1850, sub nr.1762; Hătmăniei la 9 Sept(embrie), 1850, sub nr. 2770; Redacției la 18 Sept(embrie) 1850 sub nr. 2822; și iarăși la 12 Oct(ombrie) Departamentului din Lăuntru sub nr. 3082; și Hătmăniei sub nr. 3083.

Nr.170 (I, p.257-261, 264-264)

Anafora Sfaturii din 31 Iulie 1851, sub nr.2353, cu Înaltă Rezoluție din aceeași zi pentru îmbunătățirile încuviințate a se introduce în orașele Bârladul, Tecuciul și Galațiul.

Șeful Departamentului Lucrărilor Publice, după însărcinarea ce i s-au pus prin Ofisul Înălțimei Voastre, de a revedea starea târgurilor: Bârladului, Tecuciului și Galațiului, v-au înfățișat un Memoar despre regulările făcute și îmbunătățirile ce ar trebui în fiecare târg precum aice se arată.

.....

Târgul Galaților

7-le. După reveduirea făcută zidirilor publice din acest oraș, podurilor, ulițelor și celorlalte localități mai însemnătoare, s-au luat încredințare și s-au chibzuit ca casele Obștei în care au fost instalate Istanțiile Ocârmuitoare (fiindcă stricăciunile lor de acum provin mai cu osebire din proasta calitate a materialurilor cu care sânt clădite, încât pentru reparațiile ce li s-ar face se cere neaparat o sumă nu mai puțin de 12 mii lei, osebit de heiuri care și aceste să vor zădărnici cu vreme, apoi din asemenea privire precum și din aceia a depărtării lor de oraș, încât jăluitoilor și amplexiilor ce aduce îngreure și costisitoare pierdere de timp în mergerea lor la instanții) se socoate mai de priință și de neapărat a se vinde aceste case, iar în locul lor a se înființa altele în centrul orașului pe unul din locurile statului, încât prin vânzarea caselor arătate și prin gospodărești chibzuiri, noua zidire nu va costa mult;

8-le. Toate încăperile Căpitaniei portului, ambele bariere și toată întinderea zastavelor din Port, se socot în nevoe de a se repera din pricina ralei lor clădiri de către D. Cămin. Ioan Englezi, mai cu deosebire însă perigavoarele, ulucile de exportăția grânelor și podul de la Magazia importației, a căruia stare de astăzi nu mai poate sluji, fiind în totul putred și parte din podele iposite; și pentru asemenea stricăciune și lipsuri, precum și acele din Carantină, la Cvatările pasajerești, la Ospital și Cvatarul

mărfurilor, s-au făcut cuvenitele smeturi, rămâind a se pune în lucrare, dacă Înălt veți binevoi a încuviința din sumile aflate în păstrarea Comitetului Emboricesc, după extractul alăturat pe lângă Memuar, asemenea dizlegare. Însă Depart. o așteaptă cât mai neîntârziat căci starea încăperilor arătate nu mai poate îngădui vreo prelungire;

9-le. Pruba de cheiu făcută-n trecutul an de D. Cămin. Ioan Englezi se află cu totul proastă din pricina neîntăririi șarampoilor după trebuinți, iar zidul din dosul acestora este slab și nestatornic încât o parte au început a se năru; asemenea nici umplutura cu pământ s-au făcut potrivit planului. După stăruința întrebuițată pentru aflarea altori doritori de a se însărcina cu facerea cheiului pe întinderea Portului, s-au înfățoșat D. Matei Raimond a căruie înscris-propunere s-au alăturat pe lângă Memuar, poroncindu-să și Eforiei a publica această lucrare și condițiile cu care s-ar înfățoșa;

10-le. Comanda pojarnicească, încăperile Dispărțirii a 3-a de la această comandă, sânt în cea mai desăvârșită proastă stare, fiindcă și bordeiul ce au slujit până acum de locuință pompierilor s-au năruit, asemenea și grajdiul.

Însă pentru a nu se strămuta toată Comanda la un singur loc din lipsa încăperilor de locuinți, s-au hotărât, dacă Înălțimea Voastră veți încuviința, clădirea în anul următoriu numai a Cazarmei, cu îngrădirea pentru fân; care aceste, prin gospodărescă măsură, nu ar costa decât până la 28.860 lei, sumă ce s-au asiguit și prin budgetul Eforiei pe acest an;

11-le. Pentru Arestul ținutal s-au regulat a se face un lagum spre scurgerea necurățâniilor din reterad, iar până la a lui gătire s-au porocit curățirea ei, cu care se scutesc vinovații de purtare și molipsitoare exalații.

12-le. Pentru Cazarma marinarilor, a căreia clădire urmează neaparată trebuință a lua sfârșit chiar în toamna anului acestuia, după înțelegerea avută cu Comandiriul Garnizonului de acolo, cu acela al marinarilor, și cu Directorul Carantinei, s-au ales o parte din locul alăturat cu Aghenția Vaporului Rosienesc, chibzuindu-să după chipul cel mai iconomic pentru a nu se aduce strămtorire, ce provine numai din cuprinderea locurilor celor mai îndemănatice de către Aghențiile Vapoarilor străine, mai ales a celui Rosienesc, căci din 12 stânjini hotărâți a se da după cerire, s-au cuprins alți 8(opt), iar acum în urmă și alți 15, pe care Aghenția i-au și însemnat prin țărushi.

13-le. La Vadul de la Precista, din care cea mai însemnătoare parte a orașului s-ar pute îndemăna cu apă, conduce astăzi un drum foarte strămt practicat prin tăierea malului Dunărei, spre a se putea deschide comunicația cătră acest vad, în chip de a fi lesnicioasă la luarea apei cu sacalele, ce sânt nevoite acum a se îndrepta numai la Vadul de lângă D. căminariul Englezi, s-au hotărât a se cumpăra casa unui locuitoriu clădită pe malul Dunărei, alătura cu drumul arătat, și spre acest sfârșit s-au însemnat prin bugetul Eforiei un condei de 7.500 lei, rămâind ca după tăerea malului ce nu va costa mult, să se petruască acel Vad spre a se lua apă curată din Dunăre.

14-le. La Podul de peste Râpă, unde au fost tăetoarea vitelor, a căruia stare au agiuns a fi primejdioasă trecătorilor, s-au hotărât a se face prin arhitectul orașului un smet pentru întărirea malurilor Râpei, cu un zid de peatră, iar deasupra acestuia a se așeza grinzi de stejer. Pentru un al doilea Pod din Mahalaua Armenească, a căruie cost de îmbunătățire cuprinde suma de 9.185 lei după smet, au rămas a se îngriji însuși mahalagii după a lor declarație;

15-le. Cărămida de zid, la revizia făcută s-au găsit nepotrivită cu măsurile statornicite, iar prețul ei împovorătoriu ca și mai înainte, împotriva poroncilor urmate

Hotărârei Sfatului Cărmuitoriu, pentru care s-au adaos Poroncii aspre Pârcălăbiei; și spre cea de istov curmare a tuturor abuzurilor din partea posesorilor Spiridoniei, s-au așezat înadins Comisariu pe acest loc, ca pe răspunderea sa să nu îngăduie a se mai urma vreo necuviință în vânzarea cărămizei, precum și de a fi slobod fiecare a o lucra dând numai dijă din cărămida crudă după vechiul obiceiul.

De asemenea s-au dat cuvenitele poronci către Municipalitate, de a conțeni cu desființarea baracelor ce n-au fost încetat încă, numărul acelor oborite în anul următoriu au fost de 250 în tot orașul, a acelor ce s-au gătit până acum de 36, a acelor ce se lucrează de 59, din care cele mai multe în două rânduri; osebit de acestea mai mulți au pornit acum săparea temeliiilor pentru nouă binale.

În privirea linierei orașului după observația făcută tuturor puncturilor de către șeful Departamentului împreună cu ceilalți funcționari, s-au făcut îndreptările cerute și s-au dat sereose poronci locurilor competente;

16-le. Din îndemnul încredințării mai multor orășeni, că linia Drumului Mare în direcția de la stația Fundenii și până la Galați, după planul închipuit, nu ar fi cea mai nimerită din pricina depărtării satelor, a lipsăi de apă și a altor înlesniri neaparat trebuitoare drumetilor, s-au rânduit o înadinsă Comisie, care observând cu de aproape luare-aminte atât direcția Drumului de acum, cât și a celui proiectat, să statornicească acea linie, care după o consultație serioasă ar fi mai potrivită a se adopta; iar spre înlesnirea transportului prundului la lucrarea șoselei în direcția arătată, care prund se află depărtat de puncturile lucrătoare de la o pocită treptat până la patru.

După consultația urmată s-au găsit mai priincios și mai iconomic a se face transportul prundului prin ceamuri sau pontoane de brad, care va urma a pluti pe apa Siretului și a face depozite de prund la puncturile ce se vor hotărâ după trebuință; un ponton de câte 25 coți lungime, 5 lărgime dedesupt, 7½ lățime de deasupra și 2 adâncime, este încăpătoriu de la 25-26 mii ocă povară; iară costul unui asemenea ponton va ține aproximativ de la 10-11 mii lei, și aflându-să supt o gospodărească căutare poate sluji până la 7 ani, osebit de înlesnirea transportului de prund, pentru care s-ar meni aceste pontoane.

Apoi mai pot sluji și la descărcarea sacurilor de la corăbiile sosite în Port spre umplutura cheiului proiectat în orașul Galațului i facerea șoselelor;

17-le. Locul de la care se exportează sarea aflându-să acum în îngrădirea Magaziei Importației, aduce mare sminteală. Drept aceea, fiindcă locul pe care s-au hotărât de către Cărmuire a se clădi Magazalile de sare, este foarte însușit pentru asemenea trebuință, apoi se va întrebuița stăruința către antreprenorul Ocnelor a-și îndeplini contractul său prin înființarea Magazalelor, ca deșertându-să depozitul de astăzi a sărei, să fie îndemănatică descărcarea mărfurilor importate.

Iar pentru celelalte îmbunătățiri ce se socot neapărate spre înfrumusețarea orașului Galați, pe privire și către înlesnirea comerțului, să bine-voiți a lua lămurire Înălțimea Voastră din extractul ce asemenea s-au alăturat.

Asupra acestui Memuar cuprinzătoriu însemnatelor mai sus, Înălțimea Voastră ați binevoit a regula. Sfatul nostru extraordinar va lua în deaproape privire relațiile ce ni se dă prin acest Memuar de către D. Vorn. Lucrărilor Publice, după însărcinarea ce au avut prin Ofisul nostru despre regulările făcute de către D.lui, precum și despre observațiile însemnate pe care Noi găsindu-le a fi nimerite, însărcinăm pe Sfat;

- întâiu, a deosebi câte din îmbunătățirile proiectate de Comitetul Comercial s-ar pute face mai întâiu, și a regula înființarea lor prin respectivele Departamente, după atribuțiile lor, începându-să lucrarea încă în anul curent;

- al doile, a încuviința nimeritele regule făcute în târgul Bârladului cu primirea Obștei și mai cu samă a coborârei prețului cărămizii cu primirea contractierului, asemenea va regula cele de cuviință pentru lucrarea partnicilor îndreptări a șoselei, potrivit noului plan. Luându-să în privire propunerea D.sale Vorn. Lucrărilor Publice, numai puțin va lua în deaproape privire condițiile propuse de antreprenorul ce s-au ivit, pentru facerea de cheu de la Portul Galați, și va delibera asupra devisului alăturat, hotărând după mijloacele ce sânt, câta stânjeni să se lucreză pe tot anul.

Și fiindcă cu stricarea baracelor în târgul Galați să află târgoveți în nevoi a zidi din nou dughene și casă, apoi Sfatul va regula cu desăvârșire ca prețul cărămizei să nu covârșască peste suma de 3 ½ carboave și va chibzui a nu pricinui vreo jignire dritul proprietății cu îndatorirea de a primi dejmă din cărămida crudă, obiect pentru care Spiridonia s-au jăluit Nouă arătând simțitoare păgubire ce i s-ar pricinui, de nu i s-ar da dejmă din cărămida arsă; și spre a înlătura asemenea măsură, ea este gata a da în folosul celor nevoeși fără plată suma de trei sute mii cărămidă.

Va ave Sfatul în privire și extractul adunărilor de bani și a cheltueelor urmate de la înființarea Comitetului Emboricesc în Galați, îl va cerceta cu de-amănuntul și va hotără obiecturile care urmează a se face în Portul Galaților din sumele care datoiesc cătră Casa Comisiei, feluri de feță precum din acele ce datoiesc Emborii supt numire de prosfora. Se va îngriji ca și capitalul petrei pentru paveluirea ulițelor ce se află plătit, să se adune cu cât mai curând spre întrebuițarea lui după regularea făcută, sau ce va urma a se face de cătră Sfat.

Spre aceasta Sfatul Administrativ Extraordinar au luat îndeaproape privire toate puncturile cuprinse în țitul Memuar, care sânt privitoare cătră îmbunătățirile cerute de starea de față a orașilor Bârladul, Tecuciul și Galațul, și numai puțin și înscris lămurirele înfătoșate de cătră Dlui Șeful Departamentului Lucrărilor Publice.

Pe lângă Memuar – țitatele lucrări s-au socotit de prisos a se trece aice – și potrivit acelor cum și a lucrărilor urmate de mai înainte, în unele cazuri i povățuit de punerile înainte făcute prin Înalta Rezoluție cu care i s-au îndreptat, spre dezbaterea cuprinderii a Memuarului zis, au făcut încheierea următoare.

În privirea orașului Galați

G. Asămene Sfatul Administrativ încuviințază măsura propusă la punctul al 7-le de a se vinde prin licitație casele prin care au fost până acum așezate Istanțiile Cărmitoare din acel oraș Galați, ce se arată a fi netrebnice și în depărtare de centrul orașului; și dar Departamentul Lucrărilor Publice rămâne pe de o parte a înainta lucrările cuvenite pentru vânzarea lor prin locul competent, iar pe de altă a se îndeletnici cu înființarea planului și a devizului încăperilor nouă, spre a se cunoaște avansul ce ar trebui a se face peste suma ce s-ar încăsui din vânzarea caselor vechi, avându-să în vedere că aceste încăperi, după destinația lor, urmează a fi așezate pe cât se poate mai la mijlocul orașului, pe unul din locurile statului;

H. Întru-cât se atinge de îmbunătățirile Căpitaniei Portului, a ambelor bariere, și toată întinderea zastavilor din Port, a perigavoașilor, a ulucilor de exportăția grânelor, a podului de la Magazia Exportăției, precum și a celor din Carantină la Cvartalele pasajerești, la Ospitalul și Cvartalul mărfurilor, pentru care se arată la punctul al 8-le că s-au făcut cuvenitele smeturi, Sfatul fără a pute tăgădui nevoea ce poate urma de niște asemenea îmbunătățiri și reparații, au luat-aminte mai întâiu la închipuirea de mijloace trebuitoare pentru această întinsă lucrare, și fiindcă niște asemenea, precum și toate celelalte îmbunătățiri arătate în lista dată de Comisie Emboricească, dintre care cel mai de nevoie articol este Cheiul; apoi aceste toate, ca niște îmbunătățiri privitoare pe Portul Galațului, pică în sarcina capitalului Comisiei Emboricești, și Sfatul neavând în vedere nici smeturile, nici știința de condeile ce se pot aduna acum în pripă, din suma de două sute patruzeci și șapte mii nouă sute cinzeci și șesă lei, ce figurează în extractul înfățișat pe lângă Memuar ca capital a Comisiei Emboricești, este de socotință ca mai întâiu și chiar din-dată, zisul Departament prin înțelegire cu acel din Lăuntru să le sigurască prin măsurile cuvenite, a aduna arătatul capital de la fețele la care din vreme în vreme au rămas în păstrare după felurite împregiurări, precum se arată în țitul extract, osebit de sumele ce urmează a se da profora. Și apoi, potrivit cu mijloacele ce s-ar sigurinsi, avându-să în vedere și smeturile, să se poată chibzui de către Sfat punerea în lucrare a îmbunătățirilor propuse, după gravitatea lor, iar în așteptarea acestui rezultat, Sfatul socotește ca Departamentul Public să pue în lucrare de îndată cele mai neapărate din mijloacele ce va fi având;

I. În privire că sistemul de Cheiu de piatră cioplită de care se zice la punctul al 9-le, propus de cătră D. Matei Raimond din Galați, prin înscris, declarația sa pre cât nu se poate cunoaște mai înainte de ispită soliditatea ce ar pute ave, pe atâta văzându-se ivi cu totul în povătuitoriu pentru Stat, după prețul cerut de câte 1.150 lei cursul Visteriei, pentru fiecare stânjîn lucrat.

Sfatul este de socotință a se face aceasta de lemn întocmai după modelul construcției Cheiului de la Vaporul Austricesc⁸ din Galați, mod care, pe lângă trăinicia dovedită, înfățișază și o mare economie în cheltuiială, prin îndemănarea cu lemnul trebuitoriu din pădurile monastirești, pentru care Departamentul zis a Lucrărilor Publice rămâne a se îndeletnici de îndată cu înființarea devizului, spre a păși în lucrare prin măsuri gospodărești;

J. Sfatul încuviințază atât înființarea încăperilor Zvodului al 3-le de Pompieri din acel târg Galații, cu suma de 28.860 lei, asigurați prin budgetul Eforiei anului acestue, cât și îmbunătățirile primite în privirea Arestului de acolo, precum se arată la punctul al 10-le și 11-le din Memuar și nu rămâne decât a se pune în lucrare facerea acestora;

K. Pentru locul cuprins de încăperile Vaporului Rosienesc⁹, precum se zice la punctul al 12-le, fiindcă după luare-aminte făcută în actele Sfatului se lămurește că pentru zisul Vapor s-au hotărât 12 stânjini la anul 1845, după însuși cererea Împărătescului Rosienesc Consulat, pe lângă care s-au mai cuprins încă alți 8 stânjini spre întrebuițarea Magaziei de cărnuri, și pe urmă și alți 10, în total 30, după tabloul înființat la 1847 de Pârcălăbie.

⁸ Sediul Agenției austriece de navigație din Galați.

⁹ Sediul Agenției ruse de navigație din Galați.

Apoi Departamentul Public va statornici zidirea Cazarmiei marinarilor cu mijloacele din sumele Emboricești, începând de la granița stânjinilor Vaporului;

L. Îmbunătățirea Vadului Precista, pentru care se arată la punctul al 13-le că s-au asiguit 7.500 lei din Eforie, se încuviințază și rămâne ca supt îngrijirea Departamentului Public să se și pue lucrare de îndată;

M. Pentru înființarea Podului de la tăetoarea vitelor, de care se zice la punctul al 11-le, rămâne ca zisul Departament să înfășoșeze dovezile spre a se hotără cele de cuviință, iar încât pentru Podul din Mahalaua Armenească, pe care mahalagii au declarat că în vor face cu a lor mijloace, Departamentul zis, pe de o parte va poronci Părcălăbiei ca să le arate cuvenita mulțămire, iar pe de alta se va îngriji a privighe asupra construcției și a solidității acelui Pod;

N. Încât pentru cărămida la Galați, care nu se face în măsurile cuvenite, și se vinde cu prețul împovărătoriu de cătră posesori, de vreme ce în acest caz după hotărârea Sfatului din luna trecută Mai, dată sub Preziđenția Înăltimei Voastre, au fost rânduită Comisie cu mărginire a nu se îngădui vânzarea cărămizii cu preț mai mărit decât acel din anul trecut, iar după raportul acei Comisii cătră Departamentul Public se vede că după cercetarea făcută în ființa tuturor interesanților, un asemenea preț în vremea arătată n-au fost mai mult decât 25 lei miea, cursul Galați, pe care prin batere de darabană s-au și statornicit acum vânzarea, iară dejma din cărămidă mai înainte de ființa posesorului de acum, se dă totdeauna crud și nu ars, apoi Sfatul cu privire pe de o parte asupra acelor lucrări întregite, iar pe de alta, asupra observațiilor făcute prin Înalta rezoluție însemnată pe Memuar, să mărginește a lăsa la Înălțimea Voastră desăvârșita hotărâre asupra punctului al 15-le din zisul Memuar;

O. Propoziția de a se înființa 5 pontoane de care se zice la punctul al 16, spre transportarea prundului pe Siret pentru șosele, cunoscându-se a fi de mare economie, se încuviințază, și rămâne a se înființa niște asemenea treptat după înlesnirea ce va fi cu bani din sumele Emboricești.

P. Asemenea și pentru strămutarea Magaziei Exportației sărei, de care se zice la punctul al 17-le, la locul însemnat de Cârmuire, fiindcă întru aceasta urmează mai multe hotărâri a Sfatului de mai înainte, și chear cerirea antreprenorului Ocnelor, nu rămâne decât ca Visteria să îndatorească pe zisul antreprenor a face fără întârziere asemenea strămutare, la care îl îndatorește contractul său, iar despre rezultatul lucrării Comisiei rânduită asupra îndreptării Direcție Drumurilor, Departamentul Public rămâne a refera Sfatului spre chibzuirea celor de cuviință.

Cât însă despre celelalte dispoziții primite de Șeful Departamentului, cunoscându-să nimerite, se vor înaintă după chipul înorânduirei ce li s-au dat.

Aceasta este a Sfatului socotință, iar deseavârșita Hotărâre rămâne la Înalta Încuviințare.

Înaltă Rezoluție

Se încuviințază socotința Sfatului asupra puncturilor însemnate în Referatul Depart. Public, și Dlui Vel post. va înainti lucrarea.

Aceasta s-au împărțășit Depart. Lucrărilor Publice prin adresul din 4 Avg. 1851, sub nr.2390.

Nr. 585 (II, p.94)

Legiuire votată de Divanul Obștesc în șeanta din 15 Martie 1852, Înalt întărită prin Ofisul Domnesc din 29 Aprilie) 1852, sub nr.26, către Sfatul pentru organizația unei căi de comunicație de la Ocnă la Galați, alcătuită de railuri (șine) și slujită cu vagonuri trase de cai.

Art. 1. Cărmuirea este împuternicită a înființa o cale de comunicație de la Ocnă până la Galați, alcătuită de railuri (șine) și slujită cu vagonuri trase de cai, când mijloacele finanțare o vor îngădui;

Art. 2. Ea va întrebuița pentru lucrarea manuală a întreprinderii, acele trei zile de muncă a ținuturilor de prin pregiur, care mai cu osebire au a se folosi de această cale;

Art. 3. Când izbutirea întreprinderii va fi asigurată, calea aceasta se va prelungi prin o linie întrunitoare pân la Roman;

Art. 4. Prețurile de transporturi, s-au adgiudecația în antrepriză, se vor statornici de Divanul Obștesc, după propoziția ce i se va face de Guvern;

Art. 5. Sămile cheluelilor operației se vor supune în fieștecare an Controlului și apoi se vor împărtași Divanului Obștesc spre cercetare.

Această legiuire de către Secret. de Stat s-au împărtașit Depart. Lucrărilor Publice, pe lângă adresul din 8 Iulie 1852, supt nr.2092, și s-au publicat prin Foae Oficială din 20 Iulie 1852, supt nr.57.

Nr.605 (II, pp.109-110)

Referatul Dep(artamentului) de Finanțe din 1852, Oct(ombrie) 22, sub nr.9407, pentru plata pe patentă, la care să fie înscriși acei ce cer diplome pentru bandiera țerei.

Articul 11, din Anexa P, litera A, cuprinde: „*Negușitorii care negușitoresc cu derădicata și cu mărunta, aice în țară, și afară din țară, vor plăti câte 240 lei pe an*”.

La 3-le a curgătoarei (luni, ocotombrie), Pârcălăbia Galați, prin Raportul nr.7243, alătorează jalba D(o)miilor sale, fraților Teodor Iliea și Gheorghie N. Emiris, cu cerire a li se da acturile convenite de înrolarea corăbiei, numită „*bric ARMODIOS*”, subt pavilionul Modovei, spre sloboda navigare în toate mările. După sprafca ce s-au făcut în Visterie, pe numiții s-au văzut arătați prin tablă, căci plătesc dări de patente către hazne pentru speculația ce fac.

Iscălitul supune Sfatului această împregiurare cu adăogire că socotința sa ar fi ca în cuprinderea țitatelor regule, prevăzute prin Reglement, să închizășluească numiții prin persoane pământene, că vor plăti darea anualnică către hazne.

După care trimețindu-li-se patentă de starea 1-ia, atuncea să li să trimată document de slobodă navigare supt bandiera țării. Și prin această măsură s-ar răspunde la scopul fixat în Reglement, căci la caz a disprețui supunerea către datoriile pământești, Guvernul nici are nevoe a da protecție bandierei sale, numai în a se urmări o asemenea navigație de Trataturile Măriei Sale Sultanului, pe la porturile altor staturi.

Pe care Referat, a urmat închieria Sfatului, supt prezidenția Prea Înălțatului Domn, din 2 Dechemvrie, tot 1852, în cuprindere „*că să (se) facă cunoscut Visteriei că spre înlesnirea negoșului, Sfatul socotește a se învoi numiților, până la deosebită punere la cale, bandiera țerei, fără vreo plată, în care privire vor fi cuprinși și alții de asemenea.*”

Iar totodată Visteria se va informa dacă în Valahiea urmează a se plăti pentru dritul de aseminea patentă, după care va refera Sfatului?

Această Închiere de cătră Secret. de Stat s-au împărțit Depart. de Finanțe, prin adresul din 19 Dec. 1852, supt nr.3887, iar zisul Depart. prin Poronca din 11 Dechemvrie, sub nr.10.881, au împărțit Părcălăbiei de Galați.

Nr. 649 (II, pp.142-144)

Publicația Visteriei din 6 Noemvrie 1852, sub nr.9758, lămuritoare aplicației legiuirei pentru reducerea cursului monedei la acel hotărât de legiuirea Reglementară.

Potrivit deliberației urmate în seanța Sfatului Administrativ, Visteria socoate de datorie a publica următoarele:

S-au fost adus la cunoștința publică că de la zi întâi a lunei curgătoare pe Noemvrie, monezile ce se întrebuintază în țară, și care până acum au avut trei deosebite cursuri, vor fi mărginite în un singur curs, rostot în lei.

Acest curs în urmarea aticulilor 81 și 430, al Reglementului Organic și potrivit cu acel statornicit în Valahiea, este acel publicat în Buletinul Oficial nr. 53 din 6 Iulie a acestui an.

Deci fiecare poate lesne să înțăleagă că dacă valora nominală a monezilor s-au mărginit într-o singură numire, însă relația monezilor în ființă între dânsese n-au cercat nici o prefacere. Încât nu-i nici un cuvânt ca să se sporească prețuirile obectelor.

Prețul obiectelor fiind întemeiet pe prenumerarea cumpărăturilor, făcute de neguțitori, precum și pe cheltueala vămii, a transportului, și pe câștigul speculantului, mărginit de concurenție, nu este după cum s-au zis nici un cuvânt, ca un lucru care de pildă s-au vândut drept doi sorocoveți, înaintea zilei de 1 Noiembrie, să se vândă mai în urmă peste doi sorocoveți.

Când galbănul, carele totdeauna a avut o valora întrânsul aproape de paisprezece sorocoveți, treptat s-au suit numai cu numele, de la 15 până la 35 lei.

Neguțitoriul care pe atuncea cerea 15 lei pe un lucru, sau pe un cod de marfă, a trebuit să ajungă acele 35 lei tot pe acel lucru, pentru cuvânt că el a prenumerat moneda în ființă spre căpătarea acelui obiect, pentru care era nevoe a încasui un galbăn sau 14 sorocoveți, sau 2 și jumătate iermilici. Tot după aseminea temei trebuie deci să urmeze și în cazul dimpotrivă.

Numirea leului, care nu este o monedă în ființă, mărginindu-se în cursul Visteriei, fără a aduce vreo prefacere în relația monezilor în ființă, urmează ca și prețurile obiectelor să se mărginească în proporție, însă numai cu nume, ear în ființă urmează a se vinde tot după același număr de monede.

Neguțitorii nu se pot ademeni în această privire căci acei care înainte de zi 1 Noemvrie cumpărau la Galați zahărul drept 4 ½ lei, cursul Galațiului, cu toate cheltuelile transportului și câștigul lor, îl vindeau în Iași tot cu 4 ½ lei, cursul pieței, ear nu cerea 4 ½ lei, și peste asta și cheltueala transportului și câștigul lor. Și dar din întâmplare li s-ar fi plătit în cursul visteriei, nesmintit ei s-ar fi mărginit a primi 4 lei în loc de 4 ½, pentru că cu acești 4 lei în cursul visteriei, ei ar fi acoperit prenumerările cheltueli și câștigul lor, tot așa ca și cu 4 ½ lei a pieții Iașiului, sau 5 ½ a pieței de Galați.

Pe temeiul unor asemenea priviri, Ocârmuirea a trebuit să mărginească în proporția de 4 parale la leu, prețurile obiectelor de îndestulare ce se vând cu nart, precum și toate cele ce sânt. Că și prețurile celorlalte lucruri nu vor întârzie a se regula treptat mărginindu-se în potrivirea cursului nou.

Art. 8. al Reglementului are următoarea cuprindere: „Prețul tuturor monedelor de aur sau argint ce vor intra în Moldova, se va statornici după al lor de sine curată și adevărată valoare, potrivit cu aceea a galbănelului de Olanda care cuprinde 60 grăunțe de aur, și 6 9/13 grăunțe migmă de 31 ½ galbăn sau 14 sorocoveți, după cursul de astăzi al galbănelului și al sorocovățului”.

Această prețuire va fi de temei nestrămutat a cursului monedei în toate loaturile și alișveriturile dinăuntru a Moldovei.

Art.430 rostește: „Monedele vor ave același curs, și același preț, în ambe Prințipurile întocmai cu prințipiile prețurilor așezate la capul Finanțului art. 81”.

Deci, cursul acel adevărat a galbănelului Austro-Olandez, potrivit cu dispozițiile reglementale mai sus țitate, nu se poate regula decât după cursul pieții aceea de unde provine această monedă.

Galbănelul în piața de Viena, se prețuiește drept 4 ½ fiorini argint, osebit de un agio de 4%, după care se sue la 14 sorocoveți.

Pe temeiul acestui curs, celelalte monede în Moldova întrebuințate, s-au statornicit după cum urmează, adică:

Galbănelul	31 lei 20 parale
Sorocovățul	2 lei 10 parale
Irmilicul	12 lei 10 parale
Carboava	10 lei 20 parale
Pol imperial	54 lei

Fiind însă că pe de altă parte cursul argintului la Viena este acum de 15%, iar a aurului de 22%, încât osebite în favorul aurului cătră argint este de 7%, urmează ca și galbănelul, pe câtă vreme va ave la Viena acest sporiu, atât în comerț cât și în alcătuirile particulare, să fie prețuit în Moldova drept 32 lei 20 parale. Cu acest chip speculanții nu vor mai ave interes a exporta galbeni sau la Constantinopoli, sau la Valahia, și în locul lor a importa irmilici, care dacă s-ar fi prețuit la 12 lei 24 parale (adică peste a lor valoare adevărată), le-ar închipui un câștig de 14 parale la fiecare irmilic.

Așadar, măsura aceasta de potrivire a cursurilor fiind luată chiar pentru întâmpinarea nelegiuitorilor speculații asupra monezilor, și pentru apărarea claselor mai nevoieșe, despre pagubile ce sufereau la schimbul monedelor, Visteria aduce la obșteasca știință că de acum înainte va primi fără osăbire oricare din monezile sus țitate, adică galbeni, sorocoveți, irmilici de argint, carboave sau imperiali după cursul sus însemnat, atât în plata dărilor cătră hazne, cât și în urmarea contractelor ce are închiete, afară numai când în vreun contract s-ar rosti anume felul unei monede în ființă.

Tot asemenea urmare se va păzi și pentru orice alt contract, alcătuire sau plată atingătoare de vreun așăzământ public.

Drept aceea toate dregătoriile sunt chemate a să pătrunde de țintirea acestei hotărâri și a o lămuri acelor ce încă ar ave vro nedumerire asupra rezultatului legiuirii

ce acum se aduce în aplicație. Că ea nu este de fire de prileji nici scădere nici sporiu în prețurile rostite într-o monedă în ființă, ce numai scădere cu nume ce nu aduce nici o pagubă adevărată.

Pe lângă aceste, dregătoriile polițienești sânt chemate mai cu dinadinsul a privighe sub a lor aspră răspundere: ca prețurile obiectelor de îndestulare obștească, ce se vând cu nart, ieraturile Eforice, întreprinderile publice, contractele încheete cu Ocârmuirea și altele asemenea, tarifele de vor fi rostite în una din monedele în ființă, să urmeze tot în moneda rostită fără nici un sporiu. Iar de vor fi rostite în lei, să se mărginească cu scăderea proporțională în cursul statonicit de la zi Întâiu Noiembrie.

Acei ce vor cuteza a pași peste orândueala de mai sus însemnată, vor fi supuși glovirei, iar dregătoriile care nu se vor îngriji pentru a lor întocmai aplicație vor trage asupra lor o grea răspundere.

Nr. 650 (II, pp.144-146)

Jurnalul Sfatului Administrativ extraordinar, închieet în seanța din 19 Noem(brie) 1852, supt prezidenția Prea Înălțatului Domn Stăpânitoriu, pentru amânarea aplicației legiuirei atingătoare de cursul monedelor în țară.

Sfatul Administrativ Extraordinar, chemat a delibera sub prezidenția Înălțimei Sale asupra raporturilor ce i s-au supus de către ambele Departamente din Lăuntru și a Visteriei, atingătoare de rezultatele aplicației în țară a uniformității cursul monedei, au închiet Jurnalul următoriu:

Întorcând a sa privire asupra motivelor ce au îndemnat pe Cărmuire a adopta această măsură, Sfatul nu poate să nu cunoască că ea a fost dictată de considerații economice de o netăgăduită dreptate, și că a avut de singur scop interesul și folosul obștesc.

Așzământul atingătoriu de cursul galbinilor publicat în 1837, pusese un frâu zarafâcului abuziv al monedei de aur, oprind sporirea nemărginită a valorii sale nominale, sporire ce dând prilej zarafilor unui câștig nelegiuit, pricinuia totodată o turburare vătămătoare în alcătuirii; de la 1821 până la 1836, într-un curs de 15 ani, valoarea nominală a galbănelului de Austria (ce este moneda cea mai întrebuintată în țară) să sue treptat până la 35 ½ lei.

De la anul 1837 încoace în urmarea dispozițiilor apărătoare ce s-au fost luat, ea s-a ținut în același curs. Dacă de la 1848, valoarea galbănelului s-au suit la 37 lei, suirea aceasta derează din osebite străine împregiurări, și vădește o modificare a valorii relative între aur și argint.

Așadar, când cursul galbănelului era de 15 lei, valoarea țvanțigului nu era mai mult de 44 parale și galbănelul se schimba drept 14 țvanțihi și vro câteva parale. Aceeași proporție s-au păzit până în 1837, în epoha aceea cursul galbănelului era de 35 ½ lei și a țvanțigului de 2 ½. Relația între aceste două monede n-au încetat dară de a fi aproape ca de 1 spre 14.

Care însă este caracterul și care au fost pricinile și rezultatele suirii nominale a monedelor, care mai cu samă de la anul 1821 s-au urmat până la anul 1837?

Unitatea ce slujește întru a se rosti valorile în țară nu este decât închipuită, fiindcă leul nu are ființă în vreo monedă de aceeași valoare. Prin urmare suirea valorii nominale nu putea să adauge nici o valoare în faptă cătră prețul monedei.

Așadar când galbănul de Austria era prețuit drept 50 lei la Constantinopole, cursul lui era de 44 lei la Galați, 35 ½ în lăuntrul țerei și de 31 ½ în privirea Visteriei.

Însă în adevăr, atât la Constantinopoli cât și la Galați, precum și în celelalte părți ale Moldovei și la Semișia Visteriei, galbănul se schimba drept 14 țvanțihi sau 2 ½ irmilici, și celelalte cu osebite de o prea mică îndeplinire.

Care au fost dară folosul suirei? Ea era păgubitoare acelor ce făcuseră de mai nainte alcătuirii în lei cum și acelor ce vindeau cu nart, și nici cum folosia pe acei care primeau monedele suite în acest chip, fiindcă ele păstrau tot aceleași relații între ele, și că prețurile slobode ale obiectelor rostite în lei se suiau în proporție.

Ea mai cu samă era vătămătoare locuitorilor birnici care neputând urmări în alcătuirea lor, suirile pripite a monedei, și obicinuiți a nu contracta decât în lei, nu primeau monede respunzătoare deopotrivă la valora tocmelei. În vreme când de altă parte ei plăteau zarafilor mai mult decât valora galbănului, spre a căpăta galbini întregi precum se cereau de către Semeșia Visteriei.

Această stare a lucrurilor nu era dară folositoare decât zarafilor:

1-iu prin ciuntirea galbenilor a cărora circulație nu era oprită;

2-le prin vânzarea galbinilor drepti la cumpănă, mai presus de prețul lor;

3-le prin introducerea monedei mărunte, adică a paralelor care întrebuițate de la Constantinopole până la Galați, și de la Galați până la Iași, întru schimbarea galbenilor le producea asupra fiecăria bucăți de monedă, un câștig nelegiuit de mai mulți lei.

Aceste abuzuri și nestatornicii au încetat după măsurile mai sus expuse, după care starea normală a cursul monedei s-au găsit întemeetă pe o practică de 15 ani.

Singura pricină de neorânduieală ce rămăsese încă, era ființa tot într-o vreme a trei osebite cursuri nominale. Într-o țară de așa mică întindere ca Moldova, împleticirile și jicnirile ce izvorau din asemenea împregiurare erau înviderate.

Dar cine se folosea de aceasta?

Socotind fără a se lua bine-aminte că pentru neguțitorii de la Galați ce sânt în relație cu Constantinopoli, paguba ce izvorește din deosebirea cea prea mare a cursului, ar fi prea însămnată dacă nu s-ar fi statornicit oarecare tranzacții mai puțin simțitoare. Ori, cât de dreaptă s-ar putea a fi la cea întâi privire zicerea aceasta, însă cea mai mică luare-aminte o dovedește cât este în contradicție cu realitatea.

În adivăr ce folos are locuitorii din Galați de sporirea valorii nominale a monedelor? Obiectele hrănei sânt oare acolo mai eftene, ori simbriile mai puțin de scumpe?

Când salahoriul cere 15 lei la Galați, are el oare altceva în vedere decât carboava ce are să fie prețul muncii lui de o zi, și dacă carboava s-ar sui la 20 lei, salahoriul n-ar cere oare acest din urmă preț?

Sau când cursul galbănului fiind la Tecuci de 35 lei, ajunge la Galați în valora de 44 lei, acel ce are să găsește oare în câștig de 9 lei asupra monedei?

Nicidecum, căci dacă el îl va da pe marfă, va avea atâta precât i-a și dat la Tecuci pentru un galbăn; dacă îl va schimba în alte monede nu va lua mai mult decât 14 țvanțihi sau 2 ½ irmilici, nici o para mai mult decât în celelalte părți a Moldovei. Dacă îl va întrebuița la Constantinopole rezultatul va fi cu totul de asemenea.

Comerțul grânelor ce este fondul tranzacțiilor comerciale ale Galaților, de asemenea nici un folos trage din aceasta. Când se propune vreo o cumpărătură unui

locuitoriu din Iași, dându-i-se de pildă 132 lei de Galați pe chilă, acesta mai întâi va reduce prețul dat în lei de cursul Iașilor, și prin urmare își va da răspunsul.

Nici într-un chip nu s-ar putea dovedi că este vreun folos de a se păzi întreitul curs ce produce atâta confuzie în tranzacție în Moldova, în vreme când în Principatul învecinat, la București ca și la Brăila, Semeșia Visteriei ca și în celelate părți a țării, nu se cunoaște decât un singur curs, și trebuința de legiuiri monetare spre a feri abuzurile zaraflăcului, nici s-au ivit în Valahia.

Adevăratul folos nu stă dară decât în uniformitatea cursului ce înlătorează înșălăciunile, amăgirile și greșelile în socotele, statornicind lesnirea înțelegirii și curățenia alcătuirilor și pe lângă aceste și în asemănarea cursului între ambele Principate, căci toate cele ce ținesc întru a șterge deosebirile și piedicile în relațiile comerciale între două țări, ce se unesc prin atâtea legături sânt de folos și pentru una și pentru alta.

Pe această dar considerație, întemeindu-se și întru încredințare că împlinește o lucrare de folosință obștească, Cârmuirea au socotit că era vreme potrivită de a pune în aplicație articolul 81 și 430 al Reglementului Organic și de a îndeplini astfel prin o măsură desăvârșită, măsurile de mai-nainte care au produs atâta bine în privirea cursului monedelor.

Prin urmare a propus proiectul unei asemenea măsuri Divanului Obștesc și au publicat rezultatul ei cu multă vreme mai-nainte, fără ca nici o întâmpinare să se ivească spre a contesta isprava măsurii ce era să se aplice la 1 Noiembrie curgătoriu.

Cu toate aceste, cuprinderea raporturilor de prin ținuturi, supuse Sfatului de către Departamentul din Lăuntru și Visteriei, slujește întru a vădi că măsura mai sus ținută, neprețuită îndeobște s-au privit ca lovitoare în interesele pe care ea din contra era menită a le ocroti, că Obștile mai pretutindene au rugat pe administratori a mijloci către Cârmuire de a restatornici cursul monedei în stare lui de mai-nainte.

Că rezultatul acestei greșite prețuiri nu poate fi decât suferința comerțului și neorânduiala mai mult sau mai puțin prelungită în alcătuirile particulare, unii fiind în idee că reducerea cursului nominal le face să piardă deosebire între cursul vechi și acel nou, deși sânt încredințați că înainte de 1 Noiembrie, nu perdeau nimic din valora monedei lor, venind de la Constantinopoli la Galați, și de la această Politie la Iași.

În vreme când alții au socotit că pot să se folosească cel puțin vremelnic de aplicația unei legiuiri care nu era de fire a produce nici suire, nici scădere în vânzări, spre a cerca de a-și scumpi mărfurile.

Din aceasta au rezultat că o măsură dictată întru ținuturi scutitoare și binefăcătoare, o măsură care trebuia să fie sfințită prin mulțămirea obștească, a fost în contra privită ca vătămătoare, și că ar trebui o îndelungată experienție spre a se pute încredința despre rezultatul ei cel mântuitoriu, marele număr acelora ce nu o prețuiesc.

Prin urmare:

Luând în privire că legiuirea cea mai folositoare atunci, nu mai este bună de aplicat când trebuința ei nu se vede înpiedecată de deprinderi învechite; că singurul scop a legiurii de față a fost mulțemirea ce și-au făgăduit Cârmuirea împlinind o

lucrare de obștească folosință, iar că aplicația i-au dovedit că ea nu poate să se aștepte la o asemenea mulțumire.

De aceea nici stăruiește de a ținea măsura mai sus țitată, și dar mai-nainte de a se statornici aceasta, introducându-se în obiceiurile alcătuirilor declar:

Că aplicația legiurei atingătoare de uniformitatea cursului monedei, puse în lucrare la 1-iu Noiembrie curgătoriu se amânează; că prin urmare toate lucrările vor rămâne în starea de mai-nainte de zisa dată.

Casele Obștești vor urma a primi și a slobozi monedele în cursul Visteriei, publicat la 6 Noiembrie 1852, cu număr 9.758 a Visteriei.

Iar alcătuirile particulare vor urmări a se face ca și mai-nainte.

Acest Jurnal se va împărtăși în vreme Divanului Obștesc spre motivarea amânării aplicației a legiurei votată și publicată prin Buletinul cu nr.53 din 6 Iulie 1852; iar acum Departamentului din Lăuntru și Visteriei, spre cuvenita lucrare, și Redacției, spre publicare.

Acest Jurnal de către Secretariatul de Stat s-au împărtășit Redacției spre publicare la 19 Noiembrie 1852, supt nr.3739, și la 20 Noiembrie, cu nr.3757 Depart. din Lăuntru, și cu nr. 3758, Depart. de Finanțe

Nr. 916 (II, pp.590-591)

Referatul Departamentului Lucrărilor Publice din 1853, Mai 20, sub nr. 2005, cu arătarea câtimei plății ce urmează a se lua pentru îmbunătățirea cheiului de la corăbiile ce încarcă și descarcă la Galați și încheierea în Seanța Domnească la 26 Mai 1853.

Pârcălăbia Galați, prin Raportul nr.3143 supune științei Departamentului că Cheiul portului de acolo deși încă negata, dar corăbiile se folosesc de el încărcând și descărcând, pentru care propune a se lua de fiecare condeie după pilda Brăilei, unde cheiul este de lemn și mult mai prost, următoarele prețuri:

1. Corabia ce va încărca și va descărca pe cheiu, să plătească trei creițari de argint de fiecare tonă-lată;

2. Corabia ce numai va încărca sau numai va descărca pe cheiu, să plătească de fiecare tone-lată, doi creițari argint;

3. Corabia ce va descărca păcură și va încărca, să plătească un crăițariu argint pe tone-lată;

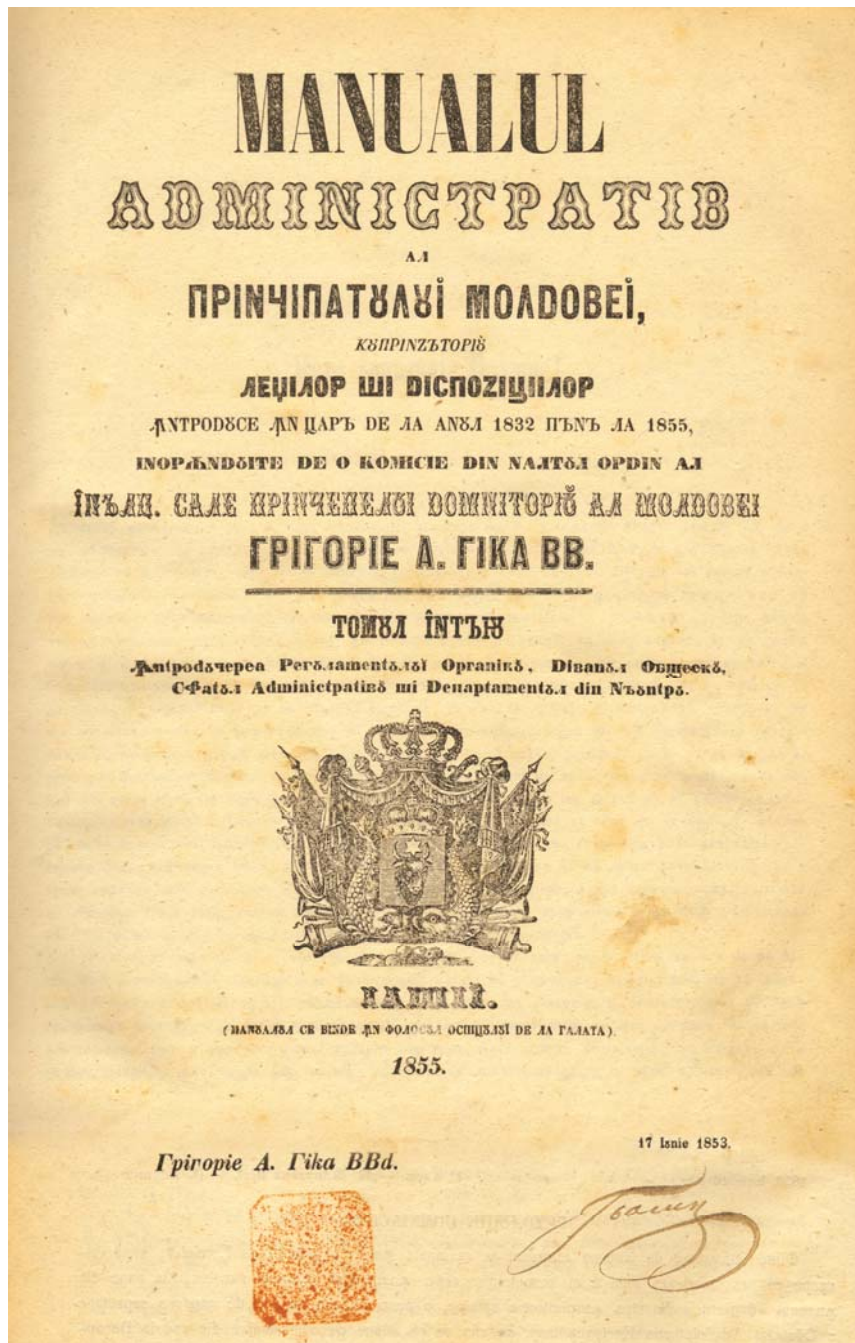
4. Corăbiile ce vor aduce peatră, adică: una mică, doi stânjeni, una de mijloc, doi și jumătate, iar una mare, patru stânjeni, se vor încărca și descărca fără plată;

Aceste propuneri a D. Pârcălabului Departamentului, cu cinste le supune luării-aminte Sfatului, cu poftire ca să bine-voiască a da grabnică dezlegare de urmarea ce va găsi de cuviință să se păzască, cu adăogire că asemene dare s-au statornicit și la Brăila, unde cheiul nu este nici așa de bun, nici costisitor ca acest de la Galați.

Pe acest Referat au urmat încheierea Sfatului în Seanța Domnească în cuprindere: „În privirea trebuinței de îmbunătățirea cheiului să încuviințează taxia propusă prin Referat în câtimea arătată, precum este statornicită și la portul Brăilei, care taxie să intre în socoteala de primire de bani ai Eforiei Galațiului, din care

urmează și cheltuieala îmbunătățirii cheiului, iar strângirea ei să se încredințeze unui angajat vrednic de credință, din acei a cărora post este mai apropiat de relație cu corăbiile. Și acest angajat să fie o lămurită socoteală de luaturi și daturi la Eforie, pentru care să se facă cunoscut Departamentul Lucrărilor Publice și celui din Lăuntru și totodată să se încunoștiințeze și pe osebii Consulați despre statornicirea unei asemenea plăți pentru portul Galațiului.”

Această Încheiere de către Secretariatul de Stat prin adresurile din 3 Iunie 1853, sub nr.1558 sau împărțit Departamentului Lucrărilor Publice, Departamentului din Lăuntru și tuturor Consulaturilor.

Planșa I. Manualul Administrativ al Principatului Moldovei, tom I, Iași, 1853
Colecția: Cristian-Dragoș Căldăraru

Plasa II. Pecetea Carantinei Galațiului, 1831.
Colecția: Florențiu Valentin Tanascov

GLOSAR*

A

apalt = antrepriză publică de vindere a unor mărfuri (sare, pâine, lumânări, carne, cărți de joc)

aian = notabil, fruntașul unui sat sau oraș; demnitar, om avut care se angaja să presteze unele servicii pentru stat, în schimbul unor avantaje; categorie socială în Imperiul Otoman

alişveriş = vânzare, daravere.

anafora = raport, folosit în secolele XVIII-XIX în Țara Românească și Moldova; actul întocmit de instanțele superioare către domn pe baza căruia acesta emitea hrisovul. Tot **anafora** se chema și raportul Decasteriei către mitropolit.

analoghie = proporție.

angarai = taxă de ancorare pe care o plăteau corăbiile sosite în portul Galați. Venitul angaraiului îl încasa Carantina Galați.

amploiat = mic funcționar public.

B

bandiera = steag, drapel pentru navigație.

beilerbei = beiu beilor, guvernator de provincie în Imperiul Otoman, cu rang de vizir; denumirea românească veche: **berlerbeg**

bezmăn = embatic, formă de arendare a unei proprietăți pe termen lung în care arendașul se bucură numai de dreptul de „*utendi*” și „*fruendi*” dar nu și de „*abutendi*” asupra proprietății respective; **jus utendi**, dreptul de a culege fructele lucrului asupra caruia poarta dreptul de proprietate; **jus fruendi**, dreptul de a dispune de el, potrivit intereselor sale și în limitele determinate de lege; **jus abutendi**, taxă anuală ce se plătea proprietarului de către acel ce lua un loc cu bezmăn.

bina = clădire mare, anexă la o clădire în construcție sau de reparație.

botă = vas de lemn, înfundat, în care plugarii țin apă de băut pe câmp.

butea sau **butoiul** = un vas mare de lemn – de dimensiuni variabile – folosit în toate cele trei țări românești, atât la păstrarea și transportul băuturilor, cât și ca măsură de capacitate, într-o epocă în care aceasta nu se calcula cu prea multă exactitate. În prima jumătate a secolului al XIX-lea, în Moldova o bute de vin avea 150 de vedre, adică 2.280 litri.

C

cadu = dregător otoman însărcinat cu aplicarea dreptului religios (**șer**) într-o circumscripție judiciară (**kadilik**) și cu controlul administrației.

cacerdisit = substras, descăzut.

caic, caice = vas de transportat mărfuri și persoane; luntre ușoară lungă și îngustă, cu cele două capete încovoiate, folosită de turci.

calaican = denumire populară dată sulfatului de fier, de culoare verde când este cristalizat, solubil în apă, întrebuințat ca dezinfectant, colorant, în tăbăcărie și împotriva dăunătorilor din agricultură (în Moldova, **călăcan**).

cantoră = birou, cancelarie.

cămăraș = dregător de Curte; până la mijlocul secolului al XVIII-lea, cămărașul avea următoarele atribuții: încasa și păstra banii cuveniți cămării domnești; cumpăra lucrurile de preț necesare domnului; verifica cântarele și măsurile negustorilor; pedepsea pe negustorii care foloseau cântare și măsuri incorecte. În secolul al XIX-lea, dregătoria de cămăraș se instituționalizase sub numele de **cămărășie**. În ea erau numiți boieri de treapta I-a.

caravasara = vamă.

carboavă = veche monedă rusească de argint sau bacnotă, valorând o rublă.

cârlaci, cârlace = luntre mică, cu fundul turtit, folosită pe Dunăre.

catahrisis = abuz, înșelăciune.

ceamur = material de construcție format dintr-o pastă de lut amestecată cu paie, folosit în tencuiala unor construcții provizorii din nuiele sau (în trecut) al caselor țărănești din vâlătuci.

chezășuiesc (chezășluiesc) = garanție.

chită = mănunchi de cânepă sau de in (o chită se compune din 12 **oarfuie**).

ciubăr = vas de lemn cu două toarte; se folosea la cărat apă, lapte, var, nisip, struguri.

cofa = folosită în sudul Transilvaniei fiind a zecea parte dintr-o **vadră**.

cotul = unitate de măsură pentru lungimi și suprafețe, având în Moldova 0,637 m.

controbandă = contrabandă; marfă confiscată.

condei = încărcătură la o anumită sumă bănească.

cotăritul = taxă plătită de negustorii de postavuri.

creițari = monedă divizionară de argint, mai târziu de aramă, utilizată în Evul Mediu în Europa. Numele îi vine de la crucea înscrisă pe una din fețele sale. Cea mai veche variantă a creițarului a fost bătută în 1270 în Tirol. În 1550, s-a impus în sistemul economic al lumii germane. A constituit instrumentul de plată în cadrul tranzacțiilor mărunte în Țările Române, în special în secolele XVIII-XIX, în Transilvania.

D

darabană = termen de origine turcă, tobă mică.

dejă = hârdău în care curge vinul tescuit; curătoare; hârdăul ține de la 4-6 **cofe**.

dellă = dosar, lucrare.

dispărțire, cvartal = unitate administrativ – teritorială în cadrul unei așezări urbane din Principatele Române.

E

efendi = Domnul; titlul de politețe pus în Turcia, după un nume propriu, pentru funcționari.

exoflisi (a) = a scoate o persoană din slujbă, a concedia un slujbaș sau funcționar.

epistat = sub-comisar de poliție.

eforie = instituție administrativă cu utilitate publică, social-culturală.

F

fedeleș = vas pentru transportul bucatelor la câmp.

filotimie = dărnicie, generozitate; ambiția de a dobândi stima și prețuirea oamenilor.

G

găta = a pregăti, folosit în Moldova și Transilvania.

gemazi-ul-ahâr = a șasea lună musulmană.

ghecet = un fel de barca mare, pod umblător, bac de transportat animalele peste o apă.

gros = temniță; **grosariu** - temnicer.

H

havaiet = taxă pe venit.

heiuri = clădire, acareturi.

hindichi = șanț, despărțitură.

harabagilâc = venit al Eforiilor, rezultat din taxa pe carele de transport marfă sau oameni (**harabale**).

I

iminei = pantofi boierești, după moda turcească, cu **căpută** (partea încălțăminteii care acoperă parte superioară a labei piciorului) înconjurând călcâiul, făcuți din marochin galben, negru sau roșu.

irat (iraturi) = venit al domnitorului; **irat, erat, hairat**, a pătruns în secolul al XVIII-lea cu sensul de venit public al visteriei, al domnului sau al „cutiilor”

iznoavă = din nou.

impoza = impune, a constrânge, a obliga.

K

kethunda (kehaia) = intendent

M

mădular = membru.

măgerit = venit al Eforiilor din vânzarea peștelui.

muhafiz = comandant de cetate.

măhălit, hămălit = venitul Eforiei de pe căratul pentru încărcare-descărcare, cu ajutorul hamalilor.

milcuire = cerere umilă.

marchitan = negustor de mărunțișuri, mămular.

mâneca = a se scula devreme, în zori de zi.

N

neft = specie de bitume, lichid, transparent, ușor și foarte inflamabil, ce se obține prin distilarea petrolului; untul de neft se întrebuințează la scoaterea petelor și la facerea verniurilor.

nerășluit = neștirbit.

O

oborâre = suprimare, oprire, doborâre, abrogare.

ocaua = măsură pentru capacitate, reprezentând în Moldova 1,520 l.

ofis = decret.

oloi = ulei

otcup = bun sau venit al statului dat în arendă.

(a se) obști = a se organiza, a se întovărăși.

obahtă = gardă, santinelă.

P

perigavoare = camere special amenajate în porturi pentru persoanele ce așteptau a se îmbarca pe corăbii, sau pentru efectuarea vămii și carantinei.

perilipsis = rezumat, prescurtare

pocită = unitate de măsură pentru lungime, folosită în cazul distanțelor mari, reprezentând 19,4 km.

pravăț = drum drept, linie, direcție, obiectiv, scop, finalitate.

presură, presur = a presăra.

predstavlisi = a recomanda, a prezenta.

prosfora = dare, taxă, dar, ofrandă, jertfă.

pronomie = privilegiu.

protimisis = drept de prioritate; drept de preempțiune.

poșlină = taxă vamală plătită de exportatorii de tutun și vite.

pozvoli = a autoriza, permis, autorizație

polițmaistru = șeful poliției.

poștă, poște = scândură groasă, ramă de lemn a ușii.

pojar = incendiu

R

rășluire = risipire, irosire, prăpădire, distrugere, pustiire.

raia (re'aya) = turmă, gloată, populație, supuși care plătesc dări, locuitori, țărâtime (musulmană și creștină); începând din secolul al XVIII-lea a desemnat doar populația creștină din Imperiul Otoman.

reterad = celulă, cameră de arest.

rebi-ul-ahîr = a patra lună musulmană.

reiz = căpitan de corabie; Reiz-efendi sau Reizui-chitab, vechi nume al ministrului de externe.

S

sacaua = butoi așezat într-o căruță, pentru căratul apei din Dunăre.

sangeac = unitate administrativ-militară otomană, condusă de un sangeac-bei.

seanța = ședință.

a sfeterisi = a șterpeli, a delapida.

sorocovăț = în Moldova, monedă de plată de 20 de creițari.

sprafcă = cercetare, informație.

speculant = cel ce face speculă, adică o combinație de finanțe, întreprindere de bancă, de comerț

smet = deviz.

stavilarisire = stăvilire.

Ș

șarampoi, șarampou = par, stâlp, bârnă lung și gros, utilizat pentru garduri, picioare de pod, sau pentru a sprijini malurile unei ape, în acest caz având rol de contrafort.

Șchiter = oameni care lucrau la Șchele, în port.

T

tahrir = înscris

teletin = piele de bou sau de cal, tăbăcite cu materii vegetale.

teșcherea = înscris, certificat, răvaș de drum.

tij = asemenea, deopotrivă, la fel.

U

ulcea = oală mică din lut.

ulcior = vas de lut, cu toartă și cu gâtul strâmt și lunguieț, pentru băut apă.

uluci de exportăție = jgheaburi prin care hamalii portuari cărau din antrepozite saci cu grâne, sare, și-i descărcau în interiorul navelor ancorate în port.

V

vadea = termen de plată; scadență, soroc.

vadra = principala unitate de măsurat capacitatea pentru cantități mai mari de materii lichide.

viderat = ceva clar, limpede.

Z

zaherea = grâne, cereale.

zătici (a-) = a împedica, a stânjeni, a stingheri, a tulbura, a încurca; **zătici**, acțiunea de a zătici și rezultatul ei.

zastavă = loc de descărcare, barieră, punct de trecere peste frontiera țării. Uneori erau în târgurile și orașele de graniță a Țărilor Române.

zvod = grup, adunare, escadron de cavalerie.

* Pentru alcătuirea Glosarului, s-u consultat următoarele lucrări și dicționare:

1. Nicolae Stoicescu, *Cum măsurau strămoșii. Metrologia medievală pe teritoriul României*, Editura Științifică, București, 1971.
2. *Călători străini despre Țările Române*, volum îngrijit de M.M.Alexandrescu-Dersca Bulgaru și Mustafa Ali Mehmet, vol. VI, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1976.
3. Ioan Murariu, *Un document privitor la vânzarea „Slujbei Vămii” în Moldova pe perioada 1 ianuariei-30 iunie 1804*, „Carpica”, XXIX/2000, p. 222.
4. Theodor Codrescu, *Uricariul*, tomul VI, Iași, 1875.
5. *Regulamentul Organic al Moldovei*, ediție integrală, de Dumitru Vitcu și Gabriel Bădărău, cu sprijinul lui Corneliu Istrati, Iași, 2004.
6. Dimitrie Ralet, *Limba noastră*, „România literară”, 1855, nr.14-16.
7. Vasile Bogrea, *Studii de semantică. Observații semantice asupra „Irodot-ului” de la Coșula*, „Dacoromania”, an III, 1922-1923, p.411.

8. Paul Păltănea, *Istoria oraşului Galaţi de la origini până la 1918*, Ediţie a II-a, coordonată de pr. Eugen Drăgoi, Partea a II-a, Editura Partener, Galaţi, 2008.
9. Theodor Iliescu, *Regulamentul Hotărnicilor, adnotat. Codul Caragea, adnotat. Diferite legiuri vechi relative la hotărnicii, cuprinzând sub fiecare articol: I. Jurisprudenţă română. II. Note explicative şi scurte comentarii*, Atelierele grafice SOCEC&Co, Societate anonimă, Bucureşti, 1912.
10. Mustafa Ali Mehmed, *Istoria turcilor*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1976.
11. Aurel Decei, *Istoria Imperiului Otoman, până la 1656*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1978.
12. Gh.N.Munteanu-Bârlad, *Galaţii*, Galaţi, 1927.
13. Mariana Costinescu, Magdalena Georgescu, Florentina Zgraon, *Diţionarul limbii române literare vechi*, Bucureşti, 1987.
14. *Instituţii feudale din Țările Române. Dicţionar*, coordonatori Ovid Sachelarie şi Nicolae Stoicescu, Editura Academiei RSR, Bucureşti, 1988.
15. *Tezaur documentar gălăţean*, Bucureşti, 1988.
16. Gh.Bulgăr, Gh.Constantinescu-Dobridor, *Dicţionar de Arhaisme şi Regionalisme*, vol. I-II, Editura Saeculum Vizual, Bucureşti, 2013.
17. Lazăr Şăineanu, *Dicţionar Universal al Limbii Române*, Ediţia a VI-a, Editura „Scisul Românesc” S.A., 1929.
18. Mihai Manea, *Mic dicţionar de termeni istorici*, Bucureşti, 1999.
19. Ioan Murariu, *Dicţionar de termeni istorici şi arhaisme*, Editura Vox, Bucureşti, 2004.
20. *Noul Dicţionar Universal al Limbii Române*, proiect editorial de Anatol Vidraşcu, Editura Litera Internaţional, ed. a III-a Bucureşti, 2008.
- August Scriban, *Dicţionarul Limbii Româneşti*, Ediţie anastatică îngrijită şi prefaţă de I.Oprişan, Editura Saeculum I.O., Bucureşti, 2013.
21. Gh. Bulgăr, *Dicţionar de sinonime*, Editura Palmyra, Bucureşti, 1994
22. Alexandru Ciorănescu, *Dicţionarul Etimologic al Limbii Române*, ediţiei îngrijită de Tudora Şandru Mehedinţi şi Magdalena Popescu Marin, Editura Saeculum I.O., Bucureşti, 2005.
23. August Scriban, *Dicţionarul Limbii Româneşti*, ediţie anastatică de I.Oprişan, Editura Saeculum I.O., Bucureşti, 2013.
24. *Dicţionarul Limbii Române Moderne*, Editura Academiei RPR, Bucureşti, 1958.
25. Damian P. Bogdan, *Glosarul cuvintelor româneşti din documentele slavo-române*, Bucureşti, 1946.
26. *Dicţionar al ştiinţelor speciale ale istoriei*, coordonator Ionel Gal, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1982.
27. *Dicţionar Explicativ al Limbii Române*, Ediţia a II-a, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1998.
28. *Secretariatul de stat al Moldovei (1832-1862). Inventar arhivistic*, sub îndrumarea lui Gh. Ungureanu, Bucureşti, 1966.